

600 ГОДИНА МАНАСТИРА ПАВЛОВАЦ

Георгије Федотов
Света
Женевијева и
Свети Симеон
Столпник

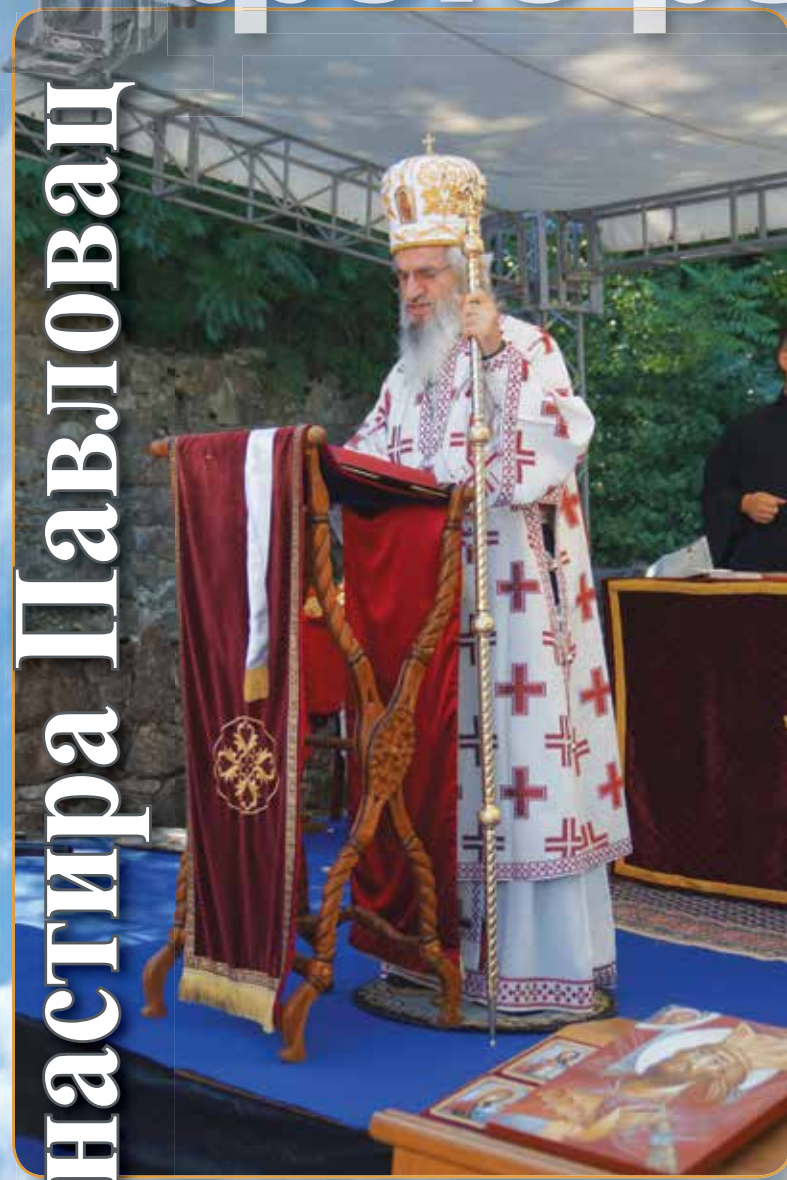

Џоан Марвин Хаси
Симеон Нови Богослов
и Никола Кавасила

Митрополит
Иларион (Алфејев)
Ново небо и нова земља

фото репортажа

600 година манастира Павловац

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

232

Цоан Мервин Хаси
**Симеон Нови Богослов
и Никола Кавасила**

стр. 2

Митрополит Иларион (Алфејев)

**Ново небо и
нова земља**

стр. 8

Георгије Федотов
**Света Женевијева и Свети
Симеон Столпник**

стр. 11

Горан Мићић, Егзегеза о блудном сину из две перспективе.....	15
<i>Месопотамијски еп Енума Елиш и Библија.....</i>	<i>17</i>
Марко Јефтић, Шест векова постојања манастира Павловац.....	20
<i>Прва монографија о манастиру Каленићу.....</i>	<i>29</i>
Јекатерина Ткачова, Унутар калеидоскопа.....	32
<i>Окончани матурски испити у крагујевачкој Богословији.....</i>	<i>38</i>
<i>Фестивал хора Епархије шумадијске у Ракитову.....</i>	<i>39</i>

**Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна**

Фотографија на насловној страни: Манастир Павловац, монах Гаврило (Гардаш)

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленић", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXVIII,
Број 4, (232), 2017.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленић
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Доан Мервин Хаси

СИМЕОН НОВИ БОГОСЛОВ И НИКОЛА КАВАСИЛА: СЛИЧНОСТ И РАЗЛИКЕ У ПРАВОСЛАВНОЈ ДУХОВНОСТИ

Симеон Нови Богослов и Никола Кавасила – две велике фигуре средњовековне Православне Цркве – живели су у различито време, раздваја их три и по столећа, али обојицу повезује свепржимајућа страст према православној духовности, обојица настоје да познају Бога како у овом, пролазном свету, тако и у вечности. Њихове сличности и разлике илуструју узајамно прожимање двају византијских традиција: јелинизма и аскетизма.

Аскетизам и култура

Свети Симеон (949–1022) се родио за време владавине ученог императора Константина VII и умрио три године пре кончине Василија II. На тај начин, он је живео у време када је Византија увећавала своју територију, потискујући муслимане у источном Средоземљу, и показивала све већи утицај на словенске народе. И, без обзира на опасне подводне токове – проблем радне снаге или раст центрифугалних тенденција – Свети Симеон и његови савременици напредовали су ако не у безбедном свету, онда у оном свету, у којем је утицај Рима међу хришћанима био беспоговоран.

Али, упоредо с овим, постојао је и други аспект који одређује живот Светог Симеона, који је више од свега утицао на њега – хришћанска традиција, како се она схватала у монашкој средини. Ова традиција није била пуританска, већ тесно повезана са културом Византије. Књижевност, живопис, богословље, духовност, црквене песме утемељени су на њеној традицији, обезбеђујући континуитет и истовремено показујући стваралачку новину. Ово је било посебно карактеристично у периоду када су живели Свети Симеон Нови Богослов и његов пријатељ и ученик Никита Ститат.

У области књижевности настао је велики број разноврсних световних дела, радови о хришћанској метафизици и скоро све врсте богословске и религиозне књижевности – полемика, тумачења, излагања доктрина хришћанског учења, житија светих, служебници, црквена поезија и музика.

Одмах после смрти Светог Симеона, радови његовог ученика Никите Ститата изазвали су полемичке спорове са латинском Црквом и, што је важније, остали његови радови послужили су развијању традиције православне духовности, нарочито издања непревазиђених радова његовог учитеља.

У живопису сусрећемо исту разноврсност – од илустрација на световним и хришћанским рукописима, ручно израђеним диптисима од слонове кости, до изванредних украса на зидовима манастира Свети Лука поред града Стире или у Неа Мони на острву Хиос.

Ово је такође било време развоја монаштва. Током живота Светог Симеона и у каснијем периоду приметан пораст аскетизма нашао је свој одраз не само у одређеним строгим жанровима уметности,

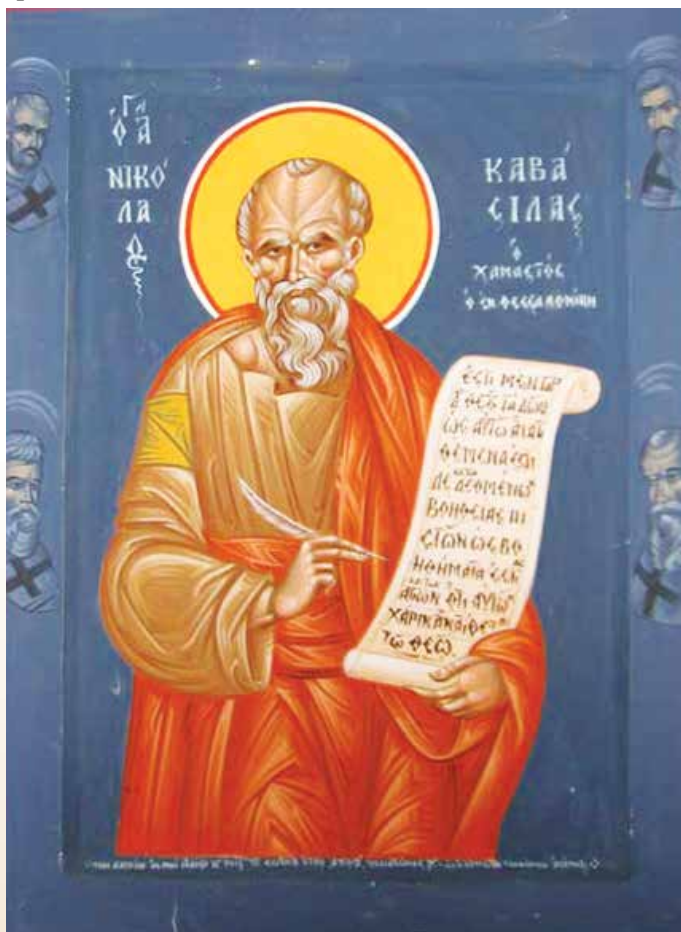
као што су, на пример, у мозаику у Светом Луки или у илустрацијама на рукописима „Лествице” Светог Јована Лествичника, који изображавају сурову борбу хришћанских аскета, али такође у читавом низу манастирских институција, од раскошне Лавре, основане 963. године на Светој Гори под покровитељством императора, до невелике сеоске обитељи XI века Светог Доротеја у Малој Азији, или монашких насеобина, разбациних по другој „Светој Гори” близу града Росано у јужној Италији, одакле се упутио свети Нил, да би 1004. године основао манастир Гротаферата.

Понекад сматрају да између хуманиста и монаха постоји неразрешива противречност. Ово је тачно у извесном степену. Али као што се монах није одрекао од „световне” учености, аскета не може у потпуности да се одвоји од свог византијског наслеђа. Чак просто читајући Оце Цркве и тумачења њихових дела, он може да ступи у везу са многобожачким боговима и митовима.

Класични извори имали су огроман утицај на хришћанску иконографију не само у својству

илустрације религиозних текстова, него и у црквеним књигама и на зидовима осликаних храмова. У манастирским скрипторијумима преписивани су не само религиозни рукописи. На пример, у време Светог Симеона у неким манастирским скрипторијумима Константинопоља, између осталог, преписивана су дела Аристотела, Демостена, Тукидита и чак трактат о војном умећу „Тактика”. Дакле, Симеон, византијски богослов и настојатељ манастира, канонизован од стране Православне Цркве, родио се у цивилизованом свету, где су се културне и хришћанске традиције налазиле једна другој у суседству, често нераскидиво испреpletане.

Монах је постао после четрнаест година размишљања

Симеон се родио у граду Галати (Пафлагонија) у Малој Азији. Родитељи су му били богате и утицајне провинцијске аристократе. О његовом животу знамо веома подробно из биографије коју је написао Никита Ститат. Осим тога, неке појединости свог живота Симеон спомиње у својим делима.

Године 960. упутили су га у Константинопољ да стекне образовање и претпостављало се да ће му његов деда Василије наћи место на двору императора. Када му је било четрнаест година, његов деда је умро и Симеон је мислио да ступи у познати престони Студитски манастир пророка Јована Претече на југозападу Константинопоља.

Међутим, од 963. до 977. године Симеон се није одлучио на тај корак. У то време радио је у палати једног од патриција, сваког дана је био у императорској палати и налазио се под утицајем свог духовног оца, Симеона Богобојажљивог, монаха Студитског манастира.

У својој двадесет другој „Катихетској беседи” Симеон пише, да је као млад човек од двадесет година, био лепа лика и да је поседовао нешто углађено у свом изгледу, манирима и начину хода. У истим катихетским беседама такође пише о својим конфликтима и замршености живота у исто време када је задобио своје прво, премда краткотрајно, духовно искуство, и о свом повратку ништавном световном животу на шест или седам година, током којих, иако је одлазио старцу Симеону, није имао снаге да следи његове савете. Затим у другој „Беседи” прича како га је Христос извео из смрадног блата греха, „ухвативши га за косу”. Овим се означава одлучни повратни моменат, и 977. године у узрасту од двадесет осам година постао је послушник у Студитском манастиру у Константинопољу.

Овде је игуман Петар поверио Симеона његовом старом духовнику, Симеону Благочестивом. Снажна повезаност послушника са својим духовним учитељем изазвала је негативан однос од стране настојатеља, а Никита Ститат пише о усрдности од стране других монаха.

У уставу општежителног манастира подвлачи се неопходност дисциплине, нарочито – потчињавање настојатељу, као што је сам Симеон потврдио касније, када је постао старији. Он је одбио да оде од свог духовника и био је избачен из Студитског манастира.

Старац Симеон представио га је Антонију, настојатељу манастира Маманта Кесаријског у Константинопољу. Овде је био пострижен у монаха и 980. године посвећен у свештенички чин. Кроз три године, након смрти Антонија, Симеон је постао настојатељ. Наставио је да преуређује манастир и учвршћује дисциплину, што су монаси прихватили са извесним незадовољством.

Такође је изазвао супротно дејство и његов однос према Симеону Благочестивом, који је умро 987. године, јер његов ученик само што није обожавао свог духовника. Због овога је од њега затражио одговор патријаршијски синђел, некада архиепископ Никомидије Стефан, који је, како говоре, завидео Симеону. Могуће да је међу њима било разилажења поводом неких богословских питања, о чему можемо судити по Симеоновим радовима о тријадологији.

Сам Симеон није био, што се каже, „persona grata” код белог свештенства. Тврдио је да истинско знање јесте дар Духа Светога, који силази на људе који ишту духовно, а духовни чин сам по себи не даје никакве предности. На тај начин Симеон је истакао вечито питање о узајамном односу између монаштва и белог свештенства.

На крају крајева, Симеона су прогнали у Хрисопољ (Скутари) на приобаљу Босфора, недалеко од престонице, где је његов ауторитет међу мирјанима био толико висок да то није могло остати без занимања патријарха. Симеону су опростили, али он је ипак остао на другој обали Босфора, као да је био у добровољном изгнанству.

„Бескорисно је размишљати о Богу, изваливши се на дивану”

Утицај Симеона Новог Богослова како на мирјане, тако и на монахе није ограничен само на његове савременике. Ова енергија осећала се и у каснијим

поколењима не само у Византији, него и у другим земљама, нарочито словенским. И осећа се до овог часа захваљујући широкој распрострањености његових дела, која су сачувана у мноштву различитих рукописа.

Његови радови деле се на четири основне категорије: богословски трактати („Главе богословске и созерцатељске“), проповеди монасима („Катихетске беседе“), „Главе“, „Химне“. Први трактати могли су бити написани за време његовог размимоилажења са синђелом Стефаном. Постоје различите верзије „Катихетских беседа“, које можемо јасно поделити на две врсте: оригинали и званична редакција дела светог Симеона, учињена у XI веку, после његове смрти.

У оригиналним рукописима тон је више једак и често можемо срести критику не само на рачун монаха његовог манастира, него и свештенства, не искључујући ни епископе. У њима такође постоје примедбе личног карактера; тако, на пример, говорећи о неком брату, Симеон га назива по имену или пише да се сувише заноси и наставља у следећој проповеди.

Да бисмо искључили сваку претпоставку о месалијанству, из редактиране верзије за општу употребу учињене су неке стилске исправке, а такође су измењене речи које могу довести до неправилног схватања неких богословских питања (на пример, реч „aisthithos“ замењена је са „euaisthithos“).

У својим „Катихетским беседама“ Свети Симеон се обраћа, пре свега, монасима које је лично познавао. Он сам управљао је великом монашком обитељи, узимао је учешће у јавним дебатама и уопште је имао много контаката са светом изван зидова манастира. Дужан је био да често исповеда мирјане и даје им савете.

Понекад је говорио да мирјанин, ожењен човек, позван својим светским бригама, такође може да стекне оне врлине које му дају могућност да „прими Духа Светог, да постане пријатељ Богу и угледа Га“. Ови људи могу бити кнезови или сиромаси, којима није неопходно да се удаљују од света или одабирају постриг.

Химне се завршавају дирљивим позивом свим људима – императорима и владарима, монасима и свештенству – да теже ка лично општењу са Христом, што је циљ хришћанског живота. Али биће оправдано рећи да строги монашки тон његове проповеди и оштра осуда греховног светског живота у химнама сведоче о томе да одлазак из света Симеон сматра скоро неопходним условом спасења.

За Светог Симеона основни принцип хришћанског живота показује се у достизању јединства са Христом. Непрестано настојање да се достигне овај савез проистиче из смирења и милосрђа. Није без разлога прва проповед светог Симеона у својству настојатеља обитељи светог Маманта била о милосрђу. Овај циљ немогуће је достићи без непрестаног бдења, уздржања и самодисциплине.

Он је говорио да је „бескорисно покушавати молити се или размишљати о Богу, изваливши се на дивану“. Пут созерцања води кроз покајање и изражено осећање сопствене недостојности, које се пројављује у сузама. А тврдњу о томе да је живот у временима апостола или светих отаца сувише тежак за данашње хришћане, он назива „савременом“ јересју.

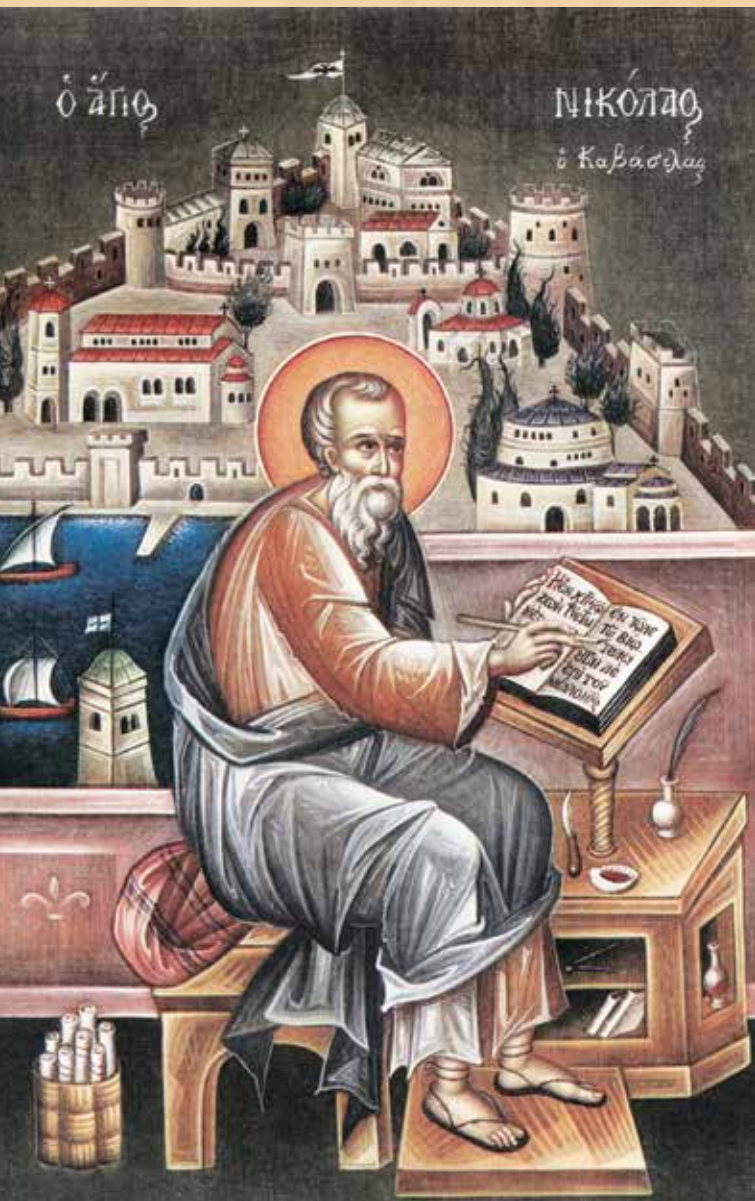
Основна црта његовог учења је предокушање вечног живота будућег века овде и сада; показује се да је средство за ово покајање и благодат која следи иза њега. Свети Симеон не провлачи јасне границе између различитих степена духовног усхођења (и не класификује пороке), што налазимо код више раних подвижника, таквих као што је Евагрије Понтијски. У овоме је Свети Симеон близак источним духовним традицијама, нарочито јасно израженим у делима Псевдо-Макарија. Ако и постоје за Светог Симеона било какви степенови, онда су они следећи: Љубав – Светлост – Знање Бога.

Тешко је рећи какво је место заузимао Свети Симеон у свом созерцању и тежњи ка јединству са Богом у пракси исихаста, описаној у више специјализованој литератури XIV века. Сама реч „исихазам“ користила се (на пример, у Јустинијановим новелама) у значењу „светог спокоја“, под којим се подразумева живот у самоћи.

Форма у коју се овај предосећај вечног живота задева код Симеона, није просто виђење светлости. Углавном је ово лични сусрет са Христом у светлости. То је Христос Који Светим Духом говори у њему. У „Катихетским беседама“ Симеон пише да када стоји пред Христом, зна да је у њему реално Христос. Ово није губитак личности, као у неоплатоничком Једном; ово је сједињење са оваплоћеним Христом, обожење, кроз које човек постаје бог по благодати. И опет захваљујући својим пророчким својствима, Симеонове речи звуче исто тако неодољиво као и онда када их је написао. Ретко својство његових описа својих борби и свог познања Христа одговарају оној сили с којом је позивао своје монахе да следе за њим.

Спона кроз столећа

На први поглед може се показати чудном повезаност Николе Кавасиле и Симеона Новог Богослова, које раздваја период од 350 година; али, узети скупа, они „осветљавају”, тако рећи, у природи средњовековне православне духовности нешто особито и показују шта то може достићи како монах, тако и мирјанин.

Свети Никола је живео у сасвим другом свету. Родио се око 1320. године у другом по значају граду Византијске империје, Солуну, у којем је у XIV веку текла борба између трговаца и земљопоседника – града у провинцији, за коју су непрестано ратовали противници Византије. Територија Византијске империје непрестано се смањивала, а стални грађански ратови у самом срцу империје још више су слабили положај Константинопоља, и без тога климава.

Уопште, Никола је растао у немирном свету. Родио се у богатој и утицајној породици, његов деда Нил био је архиепископ Солунски и верни наследник свог претходника, архиепископа Григорија Паламе. Сам Никола је средином XIV века постао члан једне од две императорске партије, када се водила напорна борба за власт између Јована V из владарске династије Палеолога и утицајног државног делатника, Јована VI Кантакузина, који је током времена постао сауправљач Јовану V.

Такође су постојала и озбиљна разилажења у богословским питањима, исихастички спорови. Никола, показујући се пријатељем императора Јована VI Кантакузина, оспоравао је мишљења римокатолика и подржавао Григорија Паламу и паламите, или исихасте.

Али Никола уопште није познат по томе да је непосредно узимао учешће у овим споровима. Према постојећим сведочанствима, он се разматрао као могући кандидат (један од тројице – остала двојица су били епископи) за трон патријарха. Али 1354. године његов пријатељ Јован VI одрекао се престола и удаљио у манастир. Постоје претпоставке да је и Никола могао постати чланом монашке заједнице, иако у прилог овоме нема поузданих података.

Уопште, мало је познато о појединостима живота праведника. У својој „Историји” Јован VI примећује да је Никола Кавасила био муж велике мудрости и философ и да је водио умерен начин живота, избегавајући бриге повезане са породичним животом. Не знамо чак тачан датум његове смрти. Познато је да је редактирао радове свог деде после његове смрти 1363. године и могао је још дуго да живи после тога.

Из његових радова који су доспели до нас (нису сви од оних који су редактирани), очигледно је да Светог Николу углавном интересује хришћански живот. Остао је иза себе богословске трактате, или проповеди, посвећене таквим темама као што су Вазнесење, Благовести (у неким од ових радова разговетно се прати нарочито поштовање с којим се Источна Црква односи према Богомајци); тумачење Старог Завета; полемички чланци против Латињана; писма и огледи о различитим социјалним питањима, у којима износи критику њему савремених политичких владара. Његова два главна дела, која су му донела популарност, постаће „О животу у Христу” и „Тумачење Божанствене Литургије”, последњи његов рад, неодвојиви део његовог учења о томе како живети у Христу.

Средњовековни поглед на Литургију и Свето Писмо у извесном степену одређен је оним начином мишљења, који је непознат савременом човеку. Тако, прихватање тајне подразумева поседовање одређених знања у области различитих тумачења, или „смилова”, као што су: буквални, алегоријски, мистички и морални. Али на фону различитих видова симболизма и објашњења, која обогаћују његове описе, издваја се главна тема.

О Литургији за мирјане

Као и код Светог Симеона, срж учења Светог Николе Кавасиле састоји се од присаједињења вечном животу још у овом свету. Ово се даје Божијом благодаћу, али се тражи и напор самог човека. Ово је двострани процес – Бог делује кроз оваплоћеног Логоса, човек делује помоћу благодати, примљене кроз учествовање у тајнама. Отуда одмах постаје јасна важност Божанствене Литургије, Евхаристије. Крштење и Миропомазанье су посебне, непоновљиве тајне. Божанствена Литургија се служи из дана у дан, дајући верујућима могућност да учествују у Христовом преоваплоћењу. На њој сам Христос приноси себе причасницима.

Дело Николе Кавасиле „Тумачење Божанствене Литургије” постало је једно од неколико византијских

тумачења посвећења („mystagogia”, „μυσταγωγία”) у Божанственој тајни; као једно од најпознатијих показује се тумачење из VII века Максима Исповедника. Али ако су свети Максим и други аутори писали за монахе или свештенике, Свети Никола пише за мирјане. Он узима различите делове Литургије и, у пуној мери користећи црквену терминологију, разјашњава шта симболише сваки од њих. Исходиште ове црквене службе на земљи разматра се као одраз оног небеског празновања, у којем сам Христос савршује богослужење и даје причешће апостолима; овај моменат се изображава на средњовековним сликама (на пример, на фрескама у Мистри или Охриду).

Кроз „Тумачење” и „Живот у Христу” као црвена нит провлачи се тема истинитости Христове жртве, понављање Његове смрти и васкрсења посредством силаска Светог Духа. Овако он пише:

„Црква је представљена у светим тајнама не само спољашњим дејствима, него као што су чланови тела представљени у срцу, гране – у корену и, као што је рекао Господ, младиче – у виновој лози. Зато што је овде реч не само о сличним називима, или аналогији по сличности, већ о идентификацији у реалности. Зато што се свете тајне – Тело и Крв Христа, за Цркву показују као истинита храна.

Када их она окуша, не претвара их у човечанску плот, што бива са уобичајеном храном, она сама претвара се у њих, као што више и Божанствено превазилази земаљско. Када гвожђе сместе у топионицу, оно може постати ватра; међутим оно не саопштава ватри својства гвожђа; и онда када видимо својства гвожђа, растопљеног до белила, оно се чини ватром, а не металом, пошто су сва својства гвожђа разорена деловањем ватре. Зато, ако би ко могао видети Цркву Христову у оном степену, у којем је она сједињена с Њим и учествује у Његовом светом Телу, он не би видео ништа, осим Господњег Тела”.

Вера да наше обожење потиче од примања светих тајни, заузима централно место у хришћанском искуству Светог Николе. Ми смо „сједињени у једно тело”: искоришћена је грчка реч „σῶσφομοί”. „Он нас чини делом свога тела и постаће, ако се тако можемо изразити, глава наших удова”. Понекад уместо речи „глава”, коју користи апостол Павле, Свети Никола ставља реч „срце”, понекад и једну и другу, „Христос је глава и срце, посредством којих живе удови”.

Дато „Тумачење Божанствене Литургије” важно само по себи, неопходно је разматрати као део ширег гледишта у „Животу у Христу”, где је описано како живети у Христу, то јест како се присајединити Његовој благодати и на крају крајева достићи јединство с Њим, али у исто време не одлазећи из света. У овом раду

даје се анализа тајни и подразумева се да њен део, посвећен Божанственој Литургији (књига IV), мора бити допуњен „Тумачењима”. У закључном делу „Живота у Христу” (књиге VI и VII) дати су практични савети за припремање за тајну Евхаристије и, подвлачећи неопходност правилног духовног изграђивања, аутор показује с каквом одговорношћу прилази овој теми.

Непомућено гледиште хришћанског хуманисте нарочито је јасно изражено у последњим главама „Живота у Христу”. Ради тога да бисмо осетили потребу за Богом, није потребно ни нарочито место, ни тешка духовна криза; Христос нам се обраћа по законима пријатељства, дајући нам да схватимо наше високо призвање. Земаљски живот Господа нашег треба да буде предмет нашег размишљања, и оно мора бити непрестано и постати део нашег свакодневног живота.

„Свако треба да буде привржен свом умећу или професији. Генерал је дужан да командује, земљорадник да обрађује земљу, занатлија да се бави својим занатом. И ја ћу вам рећи због чега. Уопште није обавезно да се удаљите у пустињу или да узимате неукусну храну, или да подривате своје здравље, или да друго што неразборито чините, зато што је могуће практиковати непрекидно размишљање о Богу у свом сопственом дому, не одричући се од свега што поседујеш”.

Зато нам је потребно да придодемо напоре, да бисмо осветили наш свакодневни живот, писао је Никола Кавасила, а касније и католички светац, Фрањо Селски.

Сматра се да се под непрестаним сећањем на Бога подразумева Исусова молитва. Али тврдња о неопходности да се размишља о Богу у „Животу у Христу” следи иза главе у којој Кавасила по реду разматра сваку заповест блаженства као прикладног предмета за размишљање, зато што се у њима спомињу врлине о којима говори Христос.

Два пута – једна благодат

Никола Кавасила је мало ближи нашем времену него Свети Симеон. О његовом животу није нам много познато, пошто, за разлику од Симеона Новог Богослова, код Светог Николе није било биографа и у његовим делима нема ничег личног. Али живи су његови поштоваоци. У њему савременим изворима налазимо јасне описе тога како је император проучавао питања астрономије и математике, желео да чита радове Томе Аквинског или Цицерона у преводу на грчки; читало се о жестоким исихастичким споровима, који раздељују не само православне и католике, него и православне и православне.

Светом Николи је неважно остаје ли мирјанином или не – он пише за мирјане. Понекад у својим радовима скреће са теме, у њему својственом маниру удаљава се од разматраног предмета, на пример, када приступа литургијском канону на латинском или призиву Светог Духа на грчком, или се оштро дотиче неистраженог питања о чистицишту, које је изненадило православне на Флорентинском сабору педесет година касније. Али његови радови сведоче о важности православне духовности за мирјане.

Свети Симеон, с друге стране, био је монах веома строгог живота. У својим проповедима или Божанственим химнама, или у његовом житију које је написао Никита Ститат, он стоји засебно, као поштована фигура, али сурова, која изазива свети трепет у украшеном мозаику храмовне нише. Непоновљива личност, беспоштедан према себи и другима, он се са дубоком љубављу односио према својој братији, иако у њему није било оне кротости, као што је схвата Свети Никола. Његове химне ништа мање него друга дела одражавају истинитост његовог сопственог духовног искуства, који је досегнуо тешким путем најстроже самодисциплине.

Сматрао је да је сједињење са Христом – дар Божије благодати, који се даје не само кроз тајну причешћа и зато се није посебно ослањао на тајну Божанствене Литургије као на метод предавања благодати. У овоме, у даровима („charismata”), датих светоме, састоји се како сила Православне Цркве, тако и њена сложеност. У датом случају разлика између двојице светитеља састоји се у разним средствима достизања јединства са Христом, али су обојица привржени светоотачком предању. Иако се свеобухватно страдање Светог Симеона простире и на мирјане, његов пут спасења је монашки, који претпоставља, за разлику од виђења Светог Николе, одрицање од света.

Обојица светитеља оставила су после себе дела која се изучавају, наводе и издају. Свети Никола Кавасила се веома поштовао на католичком Западу, на пример, на Тридентском сабору (1545–1563), о њему је имао

високо мишљење француски богослов XVIII века, Жак-Бенин Босије, што је у извесном степену иронично узевши у обзир ону критику, којом је подвргнут исихазам на Западу. Никола Кавасила, иако није узимао учешћа у исихатским споровима, у извесном смислу је делио позицију исихаста тиме што се дотицао мишљења светих отаца и погледа средњовековне Православне Цркве на обожење.

Радови Светог Симеона били су штампани и веома брзо преведени на руски језик. Одломци из његових радова појавили су се готово у свим средњовековним и каснијим антологијама духовне књижевности. Како Свети Симеон, тако и Свети Никола изражавали су православни поглед на обожење и нарочито подвлачили лични доживљај овога. Обојица светитеља – један у епохи блиставог процвата Византијске империје, други у периоду њеног пропадања – увиђали су снагу Православне Цркве. У случају Светог Николе, који је живео у време приближавајуће османске владавине, она је указивала пут у будућност, када је непрекинути живот Грчке Православне Цркве макар некако задржао налет муслимана и када је Црква много чинила да би сачувала православно богослужење и православну традицију.

Свети Симеон је одлучно одбацивао световну науку и књижевност. Никола Кавасила је имао много пријатеља међу ученима, и сам је био човек који је поседовао велика знања, и кретао се у научним круговима. Али у делима обојице светитеља провлачи се једна те иста покретачка сила – Божија благодат, а њихова заједничка тема је могућност истинског познања Христа у овом животу.

Они одражавају два правца живота Византије, тачније, Грчке Православне Цркве – хуманизам и аскетизам, и због тога котисте сво искуство нагомилано грчком мудрошћу, иако Свети Симеон и ово одбацује. Ипак, свети Симеон не може а да не дели с таквим ученим мужевима, као што је Никола Кавасила, заједничко наслеђе грчке културе, које је од времена Константина Великог постало православно грчка култура.

Превод М. Дабетић

Митрополит Иларион (Алфејев)

НОВО НЕБО И НОВА ЗЕМЉА

Завршно поглавље из књиге „Конец времен: Православное учение“ митрополита волоколамског Илариона (Алфејева)

Црквена осуда учења о апокатастази никако не замењује веру у то да ће на крају крајева Бог бити „све у свему“, да ће смрт бити коначно побеђена и укинута, да наступају „ново небо“ и „нова земља“. Ова вера заснована је на читавом низу сведочанстава Светог Писма Новог Завета, која говоре о коначној промени и преображају целе твари. На збир таквих сведочанстава односе се, пре свега, речи апостола Павла из Прве посланице Коринћанима о коначном укидању смрти, које следи након Другог Христовог Доласка:

Као што у Адаму сви умиру, тако ће у Христу сви оживети. Али сваки у своје реду: првенац Христос, потом, о Његовом доласку, они који су Христови; онда крај, кад преда Царство Богу и Оцу, кад укине свако поглаварство и сваку власт и силу. Јер Он треба да царује док не положи све непријатеље под ноге Своје... А кад Му све покори, онда ће се и Сам Син покорити Ономе који Му све покори, да буде Бог све у свему (1Кор 15, 22-28).

Даље, развијајући учење о васкрсењу мртвих, апостол Павле се враћа мисли о укидању смрти и Христовој коначној победи над њом:

Ево вам казујем тајну: сви нећемо помрети, а сви ћемо се променити... А када се ово распаљиво обуче у нераспаљивост, и ово смртно да се обуче у бесмртност, онда ће се испунити она реч што је написана: Победа прождре смрт... А Богу хвала Који нам даде победу кроз Господа нашег Исуса Христа (1Кор 15, 51-57).

У наведеним текстовима апостола Павла ништа се не говори о томе да ли ће сви учествовати у коначном преображају и промени твари или само неки њихов део. С једне стране, Павле представља овај догађај као универзалан, који обухвата цело човечанство и целу васељену. С друге стране, говорећи „ми“, он има у виду, пре свега, хришћане који живе надом у васкрсење мртвих и Христову коначну победу. Есхатолошко Царство Божије – то је царство спасених, али хоће ли сви ући у ово Царство?

Одговор на ово питање даје Откровење, цртајући слику новог неба и нове земље, који наступају онда, када *прво небо и прва земља прођоше, и мора више нема* (Откр 21, 1). Овде је есхатолошко стање преображене твари представљено у виду новог Јерусалима који

је сишао с неба: овај небески град је *Скинија Божија међу људима, и Он ће обитавати с њима, и они ће бити народ Његов, и Сам Бог биће с њима. И Бог ће отрти сваку сузу из очију њихових, и смрти неће бити више, ни жалости ни јаука, ни бола неће бити више; јер прво прође* (Откр 21, 2-4). У овај небески град ући ће спасени народи... *И неће ући у њега ништа нечисто, ни који чини гадост или лаж, него само записани у Јагњетовој Књизи живота* (Откр 21, 27). О онима који остају изван небеског града, Откровење каже: *Страшљивима и невернима и нечистима и убицама и блудницима и врачарима и идолопоклоницима и свима лажима, њима је удео у језеру које гори огњем и сумпором, што је друга смрт* (Откр 21, 8). На тај начин, нови Јерусалим је ово царство спасених, међутим неће сви људи ући у њега: *Блажени су који творе заповести Његове, да имају право на Дрво живота, и да уђу на капије у Град. Напољу су пси и врачари и блудници и крвници и идолопоклоници и сваки који воли и чини лаж* (Откр 22, 14-15).

Према томе, с једне стране, Свето Писмо учи о томе да настаје неко *васпостављање свега* (Дап 3, 21), када ће Бог бити *све у свему* (1Кор 15, 28). С друге стране, очигледно је да упоредо са царством спасених Писмо спомиње оне који неће ући у ово царство, остаће ван њега. Овакво схватање Христове есхатолошке победе над адом и смрћу налази се код већине светих отаца Источне Цркве, у том је броју, као што смо видели горе, и Максим Исповедник.

Какво ће бити есхатолошко Царство Божије за оног ко се удостојио да уђе у њега? И шта ће бити извор блаженства за рајске обитељи? Према учењу отаца Цркве, главни и једини извор блаженства у рају биће Сам Бог. Григорије Ниски пише:

„Пошто природа Божија јесте извор сваког добра, онда следи да ће у Њему бити сви који су се ослободили од зла, да би Бог, као што каже апостол, био све у свему (1Кор 15, 28). Зато што у садашњем животу поступамо различито и разнолико, постоји много тога у чему узимамо учешће, на пример, време, ваздух, место, храна, пиће, одећа, сунце, светиљка и много осталог што служи животним потребама, и ништа од свега овога није Бог. Нема потребе очекивати блаженство ни у чему овоме: замена свега овога за нас ће бити природа Божија, која поклања себе

свакој потреби тог живота... Бог ће за достојне бити и место, и станиште, и одећа, и храна, и пиће, и светлост, и богатство, и царство... Ко бива свуда, Тај бива и у свима (уп. Кол 3, 11)¹.

Рајско блаженство, каже Исаак Сирин, састоји се у човековом прикључивању Божијој љубави, која је „дрво живота” и „хлеб небески”, то јест Сам Бог:

„Рај је љубав Божија, у којој је наслађивање свим блаженствима. Тамо се блажени Павле нахранио натприродном храном и, када је окусио од дрвета живо-

Божије у стању непрестане задивљености: „Тамо приroda човечија не престаје да се диви Богу, уопште нема никаквих помисли о тварима... А пошто је свака лепота твари у будућем обнављању испод лепоте Божије, онда како се може ум созерцањем својим удаљити од лепоте Божије?”⁶

У будућем веку ишчезава хијерархијско уређење створеног света, у складу с којим се Божанствена откровења предају од Бога вишим чиновима Анђела и преко њиховог посредовања – нижим чиновима и чо-

веку:

„...У будућем веку укинуће се овај поредак, зато што тада неће један од другог примати откровење славе Божије, на прослављање и весеље душа наших, него ће свакоме, по мери сила његових, непосредно бити дато од Господа оно што му припада по мери подвига његових и према достојанству, и неће од другог, као што је овде, примати дар. Јер тамо нема ни учитеља ни ученика, немамо потребе да испуњавамо његове недостатке другима. Тамо је један Делатник, Који непосредно дарује онима који су способни да приме, и од Њега примају нађено небеско весеље. Тамо се укидају рангови учитеља и ученика, и брзина жеља сваког биће у томе да тежи ка Једном”⁷.

У будуће блаженство нико не улази принудно: свако мора учинити свој сопствени избор у корист Бога. Овај избор чине људи у земаљском животу и он се изражава кроз одбацивање страсти и покајањем: „Није било чиме принуђено, и није против наше воље, и неће без покајања наследити ову будућу славу; него је било угодно премудрости Његовој да по слободној вољи изабери добро и на тај начин имају приступ њему”⁸. Будуће блаженство постаће удео оних који су већ за земаљског живота досегли „обећану земљу” и сјединили се с Богом. Међутим, из Царства Небеског нису искључени ни они, који, иако нису угледали ову земљу изблиза, умреше с надом у њено достизање. Нису достигли савр-

шенство, али су стремили ка њему, биће прибројани старозаветним праведницима, који нису угледали Христа за живота, али су се надали у Њега⁹. Они који су ушли у Небеско Царство налазиће се на различитим степенима блискости Богу, у складу са способношћу свакога да прими светлост Божанства. Међутим, различити степени неће означавати хијерархијску неправност међу спасенима; за сваког ће његова сопствена мера присаједињења Богу бити највиша:

„Спаситељ многе обитељи код Оца назива према различитим мерама познања послатих у ту земљу, то јест одлика и различитости духовних дарова, којима се наслађују по мери познања. Јер нису различита места, него је степену даривања Он назвао многе обитељи. Као што се чулним сунцем наслађује свако по мери чистоте и пријемчивости силе гледишта (...) тако ће се и у будућем веку сви праведни неразделјиво населити у једној земљи, али ће свако по својој мери бити обасјан

та, узвикнуо је, рекавши: *Што око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође, оно припреми Бог онима који Га љубе* (1Кор. 2, 9). Адам је од овог дрвета био одстрањен ђавољим наговором. Дрво живота је Божија љубав, од које је отпао Адам... Док се не окренемо љубави, наше је делање на земљи трновито... А када задобијемо љубав, тада почињемо да се хранимо хлебом небеским... Небески хлеб је Христос, Који силази са небеса и даје живот свету (уп. Јн 6, 33) (...) Дакле, који живе према љубави, већ у овом свету прослављају живот од Бога... осећају ваздух васкрсења. Овим ће се ваздухом наслађивати праведни у васкрсењу”².

Живот будућег века показује се као „непрестани и неизрециви спокој у Богу”³. Овај живот „нема краја или промена”⁴: Тамо се телесна активност замењује умном делатношћу, која има „гледиште које пружа задовољство и нерасејано виђење”⁵. У Царству Небеском човеков ум ће бити заузет созерцањем лепоте

једним мисаоним сунцем и према своме достојанству привлачити ка себи радост и весеље... И нико не види мере пријатеља својега, како више, тако и ниже, како

најсавршеније и најчистије виђење Божанства, које сада примамо тек у загонеткама и сенкама^{7,13}. У овом Царству дешава се коначно поновно сједињење човека

не би увиђао првенствену благодат пријатеља и своје лишавање, и да ово не би постало узрок његове туге и жалости. Да не буде овога тамо где нема ни туге, ни уздисања! Напротив, свако, по датој му мери, да се у својој мери весели унутра¹⁰.

У будућем веку, по речима Григорија Богослова, људи ће достићи стање свецелог обожења и уподобљења Богу:

„Бог ће бити све у свему (1Кор 15, 28) у време обнављања (...) када ми, који данас, из разлога кретања и страсти, или уопште не носимо у себи Бога, или носимо тек у малом степену, постајући свецело богоподобни, смештајући свецело Бога, и само Њега. Ево савршенства којем хитамо. О њему нам и Павле говори: У којим речима? – Где нема Јелина ни Јудејца, обрезања ни необрезања, варварина ни Скита, роба ни слободњака, него је све у свему Христос (Кол 3, 11)¹¹.

Небеско Царство, којег ће се удостојити преведници после свеопштег васкрсења, Григорије Богослов представља, пре свега, као царство светлости, где ће људи, избавивши се од непостојаности земаљског живота, ликовати, „као мала сунца око велике Светлости“¹². То је оно царство, „где је станиште свих који се веселе и непрестано певају песме, где је глас оних који се ликују и глас радости, где је

са Богом, укључивање у Божанствену светлост, поновно сједињење и обожење свецеле човечије природе.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Григориј Нискиј. *О душе и воскресениј* (Творенија. Т. 4. С. 277–278).

² Исаак Сирин. *Слово 83* (Слова подвижническе. С. 397).

³ Исаак Сирин. *О божественних тайнах* 18, 3.

⁴ Исаак Сирин. *Главы о знаниј* I, 19.

⁵ Исаак Сирин. *О божественних тайнах* 8, 2.

⁶ Исаак Сирин. *Слово 80* (Слова подвижническе. С. 394).

⁷ Исаак Сирин. *Слово 18* (Слова подвижническе. С. 76).

⁸ Исаак Сирин. *О божественних тайнах* 10, 20.

⁹ Исаак Сирин. *Слово 66* (Слова подвижническе. С. 346).

¹⁰ Исаак Сирин. *Слово 58* (Слова подвижническе. С. 311).

¹¹ Григориј Богослов. *Слово 30*, 6, 31–44. SC 250, 238 (Творенија. Т I. С. 432–433).

¹² Григориј Богослов. *Слово 18*, 42. PG 37, 1041 (Творенија. Т I. С. 288).

¹³ Григориј Богослов. *Слово 24*, 19, 9–13. SC 284, 82 (Творенија. Т I. С. 357).

Георгије Федотов

СВЕТА ЖЕНЕВЈЕВА И СВЕТИ СИМЕОН СТОЛПНИК

(наставак из претходног броја)

Из времена младости Симеонове сиријско житије саопштава о његовом вишедневном непокретном боравку у храму: „Од јутра до вечери је клечао, а од вечери до јутра молио се стојећи. Како је дуго времена водио овакав живот, његови вршњаци су почели да прате да ли се премештао с ноге на ногу и силази ли с оног места, на којем стоји. Али нико није приметио ово“. Присећамо се паљења миомирисне смирне и предосећамо: Симеонов живот био је непрестана молитва, а страشان, нељудски аскетизам био је потчињен овом садржају. Какав аскетски смисао може имати вишеструко повећавање стуба? Удаљујући се од земље, како би се приближио небу које га привлачи, столпник гради – ако ово није чудно рећи – естетску ситуацију за молитву.

Симеонов живот на стубу је невероватан, али је посведочен од многих очевидаца. Нико га није видео да седи или да се одмара. Нико не зна када спава. (Столпници обично спавају стојећи, ослонивши се на своју ограду). Он стоји на молитви целу ноћ и цео дан до деветог часа. Три вечерња часа одваја људима ради разговора. На молитви „онда стоји дуго времена, онда твори поклоне“. „Клањајући се, челом додирује ножне прсте“. (Сиријски аутор пише да су код њега сломљена три леђна пршљена). Један од Теодоритових сапутника хтео је да изброји његове метаније. Избројао је 1244 и одустао. Своју оскудну храну окуша једанпут недељно, некад и ређе, поред потпуног поста током четрдесетнице.

Тако стоји Симеон десетак лета, јуначки побеђујући стихије. „Север долази са својим снегом, запад са ледом, исток са буром, југ са врућином“, каже Сиријац својим сликовитим језиком. „Сунце је било као пећ, а праведник као злато“. Јасно је празноверно неразумевање људи. Питао га је неко из Равене: „Јеси ли човек или бестелесна природа? Сви кажу да не једеш, не пијеш, а човечијој природи својствено је и једно и друго“. Симеон му показа огромни загнојени чир, који се образовао на његовој ноzi од непрекидног стајања, да би га уверио у телесност своје плоти.

Шта знају, шта умеју рећи запањени поштоваоци о његовом унутрашњем животу? Предан созерцању, тајну свог созерцања сакрио је од нас. Ми слушамо само о његовим многобројним виђењима. На почетку, још пре успињања на стуб, њега прогоне демони. Сатана покушава да га застраши, појављујући се у виду змије, змаја, војника који баца камен, целе војске са бакљама, лава, камиле и прелепе жене. Укрепљују га виђења анђела и пророка Илије, чијем је ватреном духу тако близак његов сопствени дух. О његовој молитви знамо само то да је била смела, да је успостављала дубок лични однос између њега и Бога. Ово наговештава биограф, када говори о Симеоновој молитви „своме“ Богу, „своме“ Господу. Ево примера његове пламене

молитве за кишу: „Милостиви и милосрдни Госпде, или се сажали и умири ове измучене душе, које Ти вапију, јер су се у име Твоје сакупили, или узми душу слуге Твога, да не гледам муке Твога народа и слугу Твојих“.

Молитва открива духовну зрелост, чини га прозорљивим... Теодорит прича да је Симеон предсказао сушу, најезду Сарацена, „смрт мога непријатеља“. Дар Симеонових чуда је необичан, као и његов подвиг. Исцељења бледе пред влашћу над стихијама, над самим простором. Он изгони змије и мишеве, окреће их на Ливанске планине, шаље кишу. Зауоставља планину која клизи ка насељу. Једном речју, Симеон може да заустави срну која јури или јелена. Прикован за свој стуб, он може да се

појави на свакој тачки земаљског шара. Њега „на стубу, окруженог пламеном“ виде маг-гонитељ у Персији и хришћанин закључан у тамници. Утопљеник у мору види га на врху јарбола, како хвата „црног Индијца“, виновника буре, и сече у ваздуху. Још за живота он је истовремено сличан громовнику Илији и Николи Морском. У њему самом постоји нешто стихијско, космичко, као у победнику стихија.

Како смо далеко од париске девице и њених људских подвига. Какав бездан, рекло би се, разделяје ове људе!

Ако би било потребно да за кратко време изразимо суштину њихових подвига, онда то не бисмо могли да учинимо боље од речи њихових житија.

За Геновефу речима њеног духовног оца, Германа Оксерског: „Буди храбра и у шта верујеш срцем, што исповедаш устима, докажи делом“.

За Симеона речима Теодорита: „Он је настојао да полети у небо и побегне од земаљског живота“.

Међутим, где, Симеон благосиља Геновефу, иште њене молитве. Тешко је замислити да је њима самима или њиховим савременицима остала нејасна различитост њихових путева. Овај благослов треба схватити као благослов туђег пута. Многи су путеви Оцу, зато што је у *дому Оца Мога обитељи много*. Ако бисмо само ову поуку извукли из геста великог ревнитеља, и то би већ било много, необично много за наше завид-

но и искључиво време. Али желимо да наставимо анализу, да тачније одредимо на живом искуству спајање свих хришћанских путева.

Признајемо: контраст две методе у нашем излагању оштрији је него у стварности; ми смо намерно оставили до овог часа у сенци њихове зближавајуће црте.

Ни света Геневефа није се сва предала делу служења човечанству. И њој је била дата благодат молитве, *gratia orande*. И она се „молила без престанка“, и она је спознала аскезу. Премда се њена аскеза не може поредити са Симеоновим нељудским самоумртвљивањем, за њену (као и за нашу) површну средину и ова аскеза се чини прекомерном. „Од 15 до 50 године она је

прекидала пост двапут недељно, у четвртак и недељу. За храну јој је служио јечмени хлеб и боб [...] После 50 година епископи, којима је грешно противречити, убедили су је да једе и рибу и млеко“. (Епископи и у Галији, као у Сирији, ублажују, хуманизују аскезу). Ни Геневефи нису била страна виђења, о којима нејасно говори њен биограф. „Људима духовним сведочила је да јој је много било откривено у духу, о чему нема потребе казивати“. Друге редакције житија су детаљније. „Сведочила је да ју је у духу водио анђеоло на места спокоја праведних (и мучилишта грешних), и тамо је видела награде припремљене онима који воле Бога“. Споменимо даље да друштвено служење Геневефе почиње око 30 године од рођења – у приближно истом узрасту када се Симеон, после дуге аскетске школе, успиње на стуб. Првих 15 година после свог завета светитељка води усамљенички, затворнички живот, чији главни садржај сачињава молитва. У овим годинама суграђани је нису ценили, убрзо су је презрели,

али управо тада нам је свети Герман показао под „мокар од суза“. И за њу созерцање претходи делатности. Коначно је и делатност ова, у биографовом приказу, чудотворна, то јест повезана је са изобиљем благодатних сила. Ови дарови се не поклањају. Они сведоче о духовној пуноћи, о несмањеном молитвеном напору.

Да ли је столпник покидао све везе човечанске љубави? Само што смо прочитали његову молитву, где сведочи о његовој немогућности да носи народну муку. И његово житије – нарочито је опширно сиријско житије – састоји се из ланца моћних чинов, изазваних љубављу према животу.

Ја сам већ говорио о Симеоновој младости, када је он, још слободан од манастирског затворништва, водио живот који подсећа на Геневефин. Он такође поседује сопствена поља и такође чудесно поји и храни своје жетеоце. Он открива разбојнике Исавријанце, који су ухватили његовог синовца и друге хришћане, и после дугих напора и знамења успева да ослободи заробљенике.

Али и успињући се на стуб, он није побегао од људи. Одваја им, као да излива препуњену молитвену чашу, три часа од свога дана. Око стуба, унутар оградe је мандра, где га увек ишчекује многобројна гомила. Појединим срећницима допушта да се попну лествицама до врха стуба, да разговарају са подвижником, да приме благослов од њега. Остали доле слушају његове речи, поуке, очекују исцељења, испуњења молитви. Болесни се умивају у светом извору, односе, као чудотворну, праšину ове благословене земље. „За људе је он увек доступан, пријатан и предусретљив“, пише Теодорит, „одговара сваком сабеседнику, занатлија ли је он, сиротиња или сељак“. Само у четрдесетодневном посту затвара врата мандре од навале гомиле. А ова гомила није увек кротка, послушна, добронамерна. У њој често можемо сурести полудивље Арапе, сваког дана долази по 200, 300, 1000 људи. Често подижу буку и настављају своје племенске расправе код подножја стуба. На Теодоритове очи једном је дошло до туче између два арапска племена. Столпник је морао љутито да подвикне на њих са висине (он је, уосталом, увек имао прилике да виче отуда). Други пут је Теодорит искусио на себи необузданост варвара, када се њихова гомила по заповести Симеона бацила ка њему као епископу због благослова. „Један ме је давио напред, други отпозади, трећи са стране [...] тргали су моју браду, цепали одежду“. Свети је био приморан да васпитава ове дивље људе, често многобожце, следбенике арапске Афродите. Под његовим утицајем они масовно примају крштење.

Светома приступају не само да исцељује и теши људе, него и да разматра њихове тужбе. Побегавши од људи, столпник постаје судија, логиком љубави улази у друштвена, чак политичка дела. Приметно је да се при томе увек, слично Геневефи, појављује не као чувар закона, постојећег поретка, већ као заштитник оних који страдају од њега: сиромашних, угњетених, робова. Од зајмодаваца тражи поништавање процена-та до шестине (половина обичне норме). Исцељеном богаташу наређује да ослободи прагиоце његових робова, „да би њиховим ослобођењем теби ослободили душу од сагане“. Скоро сви примери његовог казненог правосуђа показују се као одмазда за увреде јадника. Кажњава лопове који су отели повртњак сиромаша,

опаког трибуна, који растрже удовице и сиротињу, антиохијског комита¹ који прогони двојицу младића. Комит је хтео да стави на њих претешко бреме, учинивши их „саветницима курије“ – потпуно легалан акт управљања. Симеон чак заступа читаву радничку корпорацију – антиохијске бојације коже – против управитеља, који их је опорезовао утрострученим порезом. Ево класичног краја злог владара, који није лишен жестоког симболичког сарказма: „Његов стомак надуо се као мех [...] када је хтео да се окрене на кревету, стомак је изненада пукао, унутрашњост је испала и он је умро“.

Сиријско житије нарочито подвлачи столпникову социјалну мисију. У Илијина уста, који му се јавио на огњеним колесницама, он ставља следећи програм: „Не бој се и не плаши се, него буди јак, чврст, храбар и не бој се људи који живе у телу. Више од свега брини се за бедне и угњетене и одбијај угњетаче и богате“.

Сиријски биограф приповеда да је свети, испуњавајући ову заповест, својим писмима заступајући сиромаша, навукао на себе незадовољство људи. Тада је престао да прима жалбе сиромаша, али је имао упозоравајуће виђење. Симеону прете да ће му одузети „кључеве“ – и он се враћа својим невољницима. Не чуди што приликом његове смрти „удовице и сироти плачу за њим обилним сузама“: „Јао нама, сада ће се окренути против нас чељусту грамзивих и прождрљивих вукова. Кога молити да нам пробуди крепког лава, уснулог смртним сном, пред чијом су руком они дрхтали, пред чијим су моћним гласом они пузали, као лисице у јама?“

Испињавајући завет Илије, Симеон постаје не само заштитник угњетених, него и чувар цркве. Са свог стуба пише посланице императору, епископима против јереси, многобожаца и Јудејаца. Императори му пишу, моле га да се прикључи одлукама сабора. Ауторитет неколико подвижника у пустињи може да ојача ауторитет стотину епископа, који су већ формулисали догму.

Спасавајући своју душу, подвижник је принуђен – може бити, против своје воље – да спасава човечанство. Затварајући се од света, он се не сме затворити од љубави према твари (Симеон исцељује чак и змаја,) пре свега према човечијем лику, у којем је запечаћен Божанствени Лик. И сав подвиг његовог живота може бити разматран као служење човечанству. „Угодно је било Господу“, каже Сиријац, „поставити га на стуб у оне дане, у последња времена, пошто је Он видео да је човечанство некако заспало. Кроз муке Свога слуге хтео је да пробуди свет, утонуо у дубоки сан.“

Али ово више није друштвено и црквено служење. Оно се простире до црквено-космичких граница. Уплићући се силом своје чудесне моћи у природне токове, заповедајући природним законима, Симеон је, у очима свог одушевљеног поштоваоца, „мудри кормилар, који управља бродом васељене“, „искусни градитељ, који својом молитвом држи тежину створеног света“. „Као носачи здање, тако су, уистину, његове молитве држале творевину“.

Сиријац је спреман да види у Симеону друго Провиђење. Уведимо у одговарајуће границе његову полетну фантазију језика: Симеон служи творевини. Симеон воли људе. Почевши од „прве и највеће заповести“, заволевши Бога изнад свега, он у овој љубави налази извор љубави према човеку.

А Геновефа? Није ли из истог извора и њена ватрена, делатна љубав? Не храни ли се молитвом, добром вољом?

Различити су путеви, али полазе из једног центра и њему се враћају. Житија двоје светих очито показују услове састајања путева. Они су, уосталом, одавно неизбрисивим путоказима обележени – негативно – у речима Спаситеља и Његовог вољеног ученика.

За Човекољупца: „Ко више воли оца или мајку од Мене, тај Ме није достојан“.

За мистика: „Ко не воли брата свога, којег види, како може волети Бога, Којег не види?“

Ево норме, правог пута ове и сваке друге љубави.

* * *

Свети Симеон и света Геновефа оваплоћују због нас и другачију – историјску – антиномију хришћанства. У њима природно видимо православне иконе источне и западне Цркве.

Наравно, и католичанство је изградило своју необично сложenu и дубоку мистику и увек је принципијелно стављало Марију изнад Марте. Ни Симеон, по строгости своје аскезе, није карактеристичан за цело православље, није карактеристичан за руско православље, већ за „далеки“ хришћански Исток – Сирију, Египат. Али у поређењу са Истоком, католичанство ће увек указивати предност црквеној форми моралне активности, усмерене на освајање и претварање света. Ни руска Црква се не одриче светог Симеона, ублаживши и очовечивши његово молитвено

стање. И шта видимо: да су у својим изворима ова два типа праведности подједнако православни, да би могли – да се није десило мноштво историјских грехова – живети и давати плодове у једној Христовој Цркви.

Сада нам се пружа огромна духовна срећа и могућност што су Симеон и Гиновефа схватили и благословили једно друго из дубине различитих културних светова.

Вероватно, управо благодарјећи овим појединостима њихових биографија, житије светог Симеона, веома омиљено на Западу у средњем веку, у рукописима често следи иза житија свете Геновефе, као и њихови празнични дани². Запад је одлучно одбацио столпништво као форму законите аскезе. Познат нам је једини подражаватељ Симеона на Западу – управо у Галији, крајем VI века. Али ђакон Вулфлиск, приказан на стубу порушеног Дијаниног храма у Арденима, морао је да сиђе с њега, потчинивши се вољи епископа. Савремени католик, говорећи о столпништву, не може да га нађе „si choquant a nos yeux d'occidentaire“³ (Delehaye). Ипак, култ светог Симеона до данас живи на Западу⁴.

Календари источне Цркве не познају име свете Геновефе. Овome се не треба чудити и у томе нема никаквог знака нарочите уздржаности. Геновефа, поштована у малом провинцијском граду далеке Галије, могла је остати непозната на Истоку, као и већина латинских светих ових столећа. Само мало њих, који су највише прослављани, задобили су васељенско поштовање. У овом малом броју неки источни светитељи познају име Германа, епископа Оксерског, духовног оца Геновефе. Остали свети западне Цркве пре епохе поделе могу се сматрати локалним светитељима, каквих је много и на Истоку.

Не треба затварати очи пред разилазеће линије историје. Не можемо да не гледамо право, полазећи од Геновефе према културним делатницима католичког Препорода, према схоластичарима брда свете Женевјеје и према државотворним папама XIII века, а од њих, преко низа генијалних узлета (Паскал) и падова – до Волтера и Русоа. Црква свете Женевјеје – Пантеон – чува у себи почетке и крајеве сјајне западне културе, рођене у католичанству и скончале (да ли скончале?) страшним религиозним падом. Немојмо заборавити да се права линија не појављује као законити пут. Круг је символ истине. Али једнострани развој – изопачење – не погубљује истинитост идеје.

Будимо пажљиви и према другом паду. Храм свете Геновефе је оскрнављен и предат многобожачком култу. Но, а каква је судбина сиријског храма светог Симеона Столпника? Он лежи у рушевинама. Од велике сиријске Цркве остали су читави само незнатни остаци, у којима јереси квантитативно преовлађују над православљем. Све некада цветајуће цркве Азије и Африке – Сирија, Египат, Месопотамија, Персија – разрушене су и постале плен ислама. Видите ли у овоме дело историјског случаја? Знамо да је доста пре арапског освајања хришћански Исток скоро у целини отпао од православља. У религиозном фанатизму монофизити су сами позвали Арапе, дајућу предност владавини неверних православној Византији. Исток је отпао не само од православља, него и од хришћанства. Ако потомци Геновефе служе идолима „разума“, „отаџбине“, „великих људи“, онда су Столпникови по-

томци прихватили Мухамедов закон. Понављам: или је све ово случајност?

Монофизити сматрају Симеона својим светитељем. У њиховој књижевности сачувана су три писма, приписана Столпнику, са оштром осудом Халкидонског сабора. Вероватно су ова писма кривотворена. Сувише много извора потврђује да је Симеон у великом спору заузео страну православља. У крајњој мери историчар монофизита Захарје Ритор у једном фрагменту приповеда како патријарх Теодосије (435. г.) жури у Сирију да би помогао Теодориту Кирском да привуче Симеона на своју, то јест халкидонску страну. Ово показује да у прво време после сабора (451. г.) Симеона нису убрајали у његове присталице. Али чак и историчар монофизита допушта да схватимо какав је био коначан Столпников избор.

Симеон је православан, али његово православље није било слободно од искушења. Саблазан, којој је одолео, показао се исувише снажном за мноштво његових ученика и сународника. Постоји јасна психолошка веза између крајности отуђене аскезе и духа монофизитства. И једно и друго су слепи према лепоти и достојанству човековог лика, и зато спремно одричу човечанску природу Оваплоћеног Логоса. Ево зашто су монаси Сирије и Египта, изненадивши свет нељудским подвизима, завршили тиме да су у већини издали хришћанство као религију Богочовештва. Није узалуд православна догма на Халкидонском сабору имала папу Лава за свог најчвршћег заступника, представника западног хришћанства, који није познавао висине источног созерцања, али је преузео на себе подвиг делатне љубави.

Многи су путеви, али је тежак сваки истински пут. Шта је неоспорно, шта су две свете јеванђељске заповести? То су љубав према Богу и ближњем. Али бескрајна ревност, ругајући се континуитету, у погледу овога откида и једну и другу из Круга Истине, праволинијски посежући у несагледива прострaнства, у празнину, у небиће. Плашимо се искључивости праволинијског кретања или спокоја лакомислене уверности у светост повереног бремена. Само у ширини и пуноћи васељенског искуства Цркве исправљају се све кривине, све се равнине склапају у круг.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Комит (лат. администратор; намесник провинције).

² На Западу се спомен светог Симеона не врши 1. септембра, као на Истоку, већ 5. јануара, другог дана после свете Геновефе. Неки критичари претпостављају да је ово календарско суседство и изазвало зближавање светих у житију Геновефе. Али одакле је на Западе перенесен дан Симеоновог спомена?

³ Si choquant a nos yeux d'occidentaire (франц. „сувише шокантан за наш западни поглед“).

⁴ Види сведочанство о живом култу светог Симеона у књижици оца Себа: *La vie admirable du b. Simeon Stylite* (Montpellier, 1904).

Горан Мићић, протонамесник

ЕГЗЕГЕЗА О БЛУДНОМ СИНУ ИЗ ДВЕ ПЕРСПЕКТИВЕ

Прича о блудном сину (позната и као прича о изгубљеном сину), једна је од најпознатијих Исусових параболоа, те је зато и највише анализирана и тумачена. Прича говори о млађем сину који од оца узима свој део имања, и пошто све потроши живећи распусно, долази

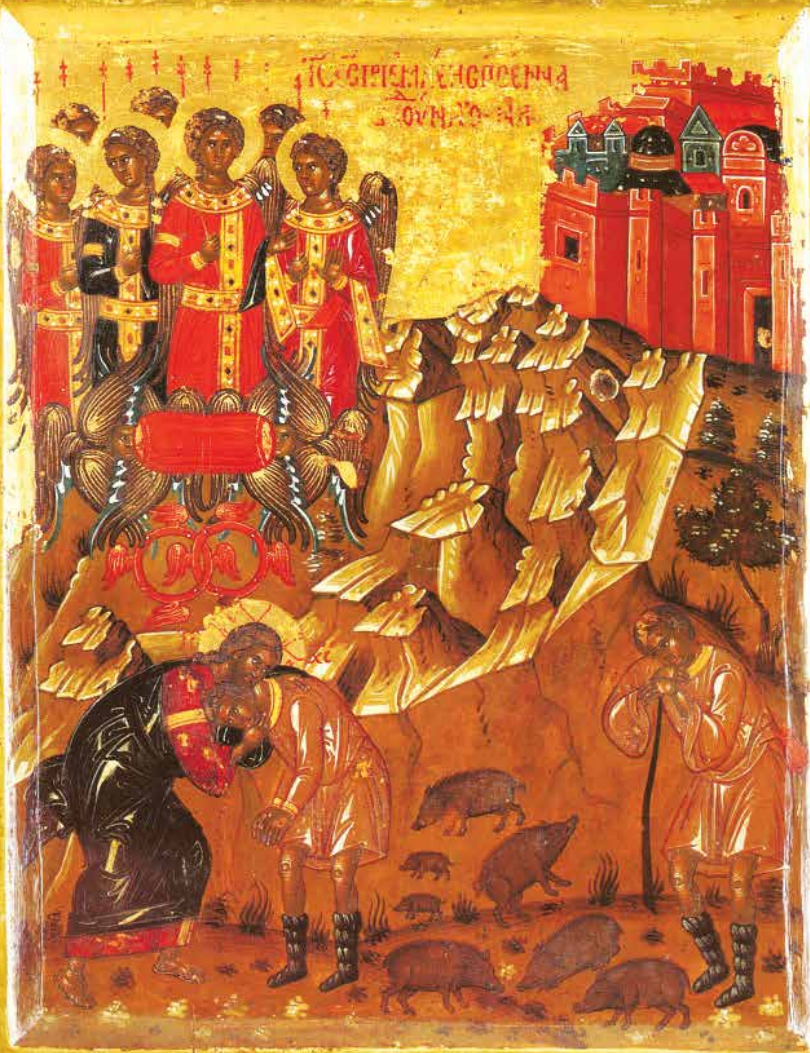
Парабола о изгубљеном сину је последња од три приче о губитку и искупљењу, које Господ Исус Христос приповеда када га свештеници оптужују за дружење са „грешницима“. Исус овим причама дочарава колико се Бог радује сваком покајаном грешнику. Захтев млађег

сина за својим наследством, док је отац још жив, представља дрскост, а за период у коме се прича дешава може да се протумачи и као да син жели да је отац мртав, пошто већ расипа имање које би отац оставио у наследство обојици синова. Међутим, када добије свој део имања, млађи син није неуспех за неуспехом, те завршава радећи понижавајући посао међу свињама, завидећи им на храни. По повратку у очев дом, бива дочекан са великодушносту далеко већом но што је имао права очекивати.

Блудни син је у својој младости отишао далеко од завичаја, у земљу далеку. А та земља далека, јесте, како каже протојереј Александар Шмеман, символ који нам открива саму суштину људског грешног и палог живота. Тако наш повратак истинском животу може да започне тек онда када схватимо да је наш свакодневни живот, опхрван породичним и пословним обавезама, уствари, живот у *далекој туђини*. Онај ко бар једном у свом животу није осетио да је његов живот – живот у туђини, ко себе није осетио као изгнаника и бездомника изгубљеног у духовној туђини, тај једоставно не може да схвати суштину хришћанства. Треба речи да је тешко да себи самом признам да сам издао, разрушио и изгубио своју духовну лепоту сабрану у Икони коју сваки човек носи у себи, да сам се удаљио од свог стварног, Очевог дома и стварног живота у Христу,

кући кајући се. Ова параболоа је забележена само у канонском јеванђељу по Луки (15, 11-32), где јој претходе две приче сличне тематике: прича о изгубљеној овци и прича о изгубљеном новчићу. У овом осврту треба нагласити перспективу двојице браће у односу на Оца. Говорећи о изгубљеном млађем сину и старијем ревнском сину покушаћемо да ову причу сагледамо са два аспекта: кајућег и оног који гледа онога који се каје пред Оцем.

да је разрушено и уништено оно што је најдрагоценије, најчистије и најлепше у самом ткиву мога живота. Управо тако и започиње покајање у човеку и зато оно претпоставља као свој неопходни предуслов нашу најдубљу жељу да се повратимо и вратимо у завичај, да изнова нађемо свој изгубљени дом. Покајање се не садржи само у формалном набрајању сопствених недостатака, грешака и престапа. Не, кајање и покајање се рађају из нашег сазнања да смо се отуђили од Бога,

од Оца, и из наше радости због сазнања да опет можемо да будемо заједно са Богом. Баш као што је то – макар и несвесно – схватио млађи син. Неочекивано, несвесно у *земљи туђинској*, почињем да схватам да је мене мој Отац Небески обдарио бесценим благом: пре свега, самим животом и могућношћу да истински уживам у том дару, а то значи – да га преображавам у смисао, у љубав, у знање. Отац Небески ми је у Сину Свом Исусу Христу даровао нови живот, откривши ми Своје вечно Царство, радост и мир у Духу Светоме.

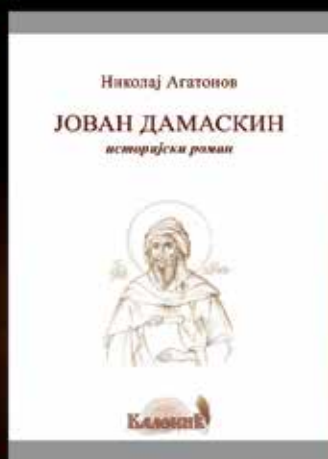
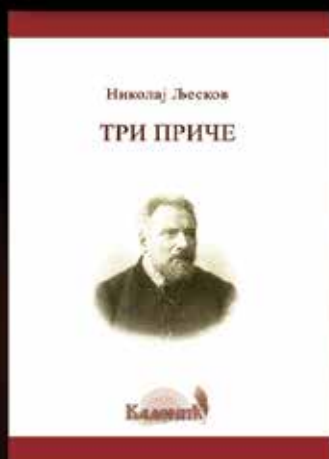
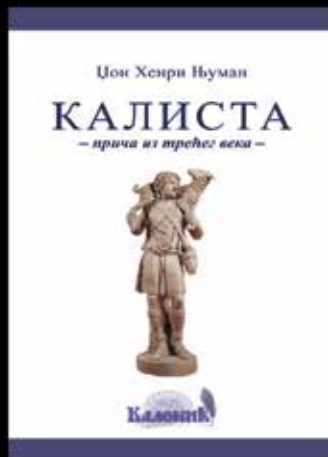
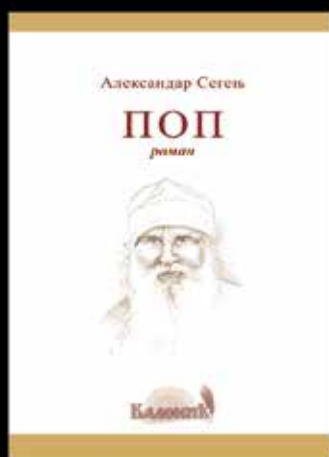
Насупрот томе, старији син размишља у појмовима „закона, заслуге и награде“, пре него „љубави и милости“, што може у контексту Христових парабала представљати свештенике фарисеје, који критикују Господа Исуса Христа. Старозаветни праведници могу рећи Богу видећи како је Бог принео Свога Сина Јединца на жртву млађем и грешнијем поколењу човечанства: *Нама никад није дао ни јарета!* То јест спрам огромне жртве, коју чиниш према овим нашим грешним и блудним потомцима, нама ниси жртвовао ни најмању жртву. Како Свети Владика Николај Велимировић каже, ти исти праведници на старозаветни начин могу рећи: нама си забрањивао учинити и најмањи грех – мален као јаре, док сада награђујеш ово грешно поколење највећим благом, које имаш – жртвом Сина Свога! Дакле, старији син је срдит и бесан на Оца, јер показује љубав према ономе који није то заслужио. Дакле, он је мерило добра и милости, а

не Отац. Тако срдито су самој Цркви говорили многи који су пале осуђивали у доба најжешћих гоњења до Миланског едикта (313), и кроз васцелу историју када Црква с радошћу и с умилењем прихвата покајане грешнике и приводи их светој Тајни Причешћа. Било је много таквих примера у историји хришћанства.

Бог (у параболу – отац) умирује праведника, подсећајући га на неизмерна добра, којима он заједно с Њим влада и располаже. Повратком покајаног брата, старијем брату се наглашава чињеница да се његова добра не умањују и да његова радост треба да се увећава, јер се *мртвац вратио из мртвих*. Тако се завршава ова прича, која је сама по себи цело једно Јеванђеље тајни и поука. Очева радост због повратка заблуделог сина алегоријски представља Божју љубав и неограничену милост Божју и то треба да схватимо и прихватимо. Као и у многим другим Исусовим причама, особа за коју се најмање очекивало задобија милост. Прича се завршава помало неизвесно, не откривајући да ли им се и увређени старији син на крају придружио у весељу. Међутим, остаје свевишња истина: љубав је изнад свега – изнад греха и изнад награди и казни. Отац је изнад обојице синова и поучава их милосрдно и благо: да могу да га схвате и покајници и ригористи, а управо то је и путоказ свима нама, да нема земље туђинске и да нема награде и заслуге у Царству Бога Живога, већ да смо сви у том Очевом дому браћа и да очекујемо исто – бескрајну милост Васкрслог Господа који пружа спасење свима који заблудеше.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

Каленик

МЕСОПОТАМИЈСКИ ЕП ЕНУМА ЕЛИШ И БИБЛИЈА

(стварање света и човека)

У Месопотамији где је, према Библији, била колевка људског рода, откривени су остаци врло старе културе, можда још и старије од египатске. Данашња Месопотамија нема оне климатске особине какве је имала пре пет хиљада година. Тада је она била врло плодна и насељена. Имала је велике градове, центре ондашње културе. У њој су у старо доба живели разни народи, као на пример Акади, Сумерци, Вавилонци, Асирци, а на северу од Асирије били су Међани. Вера народа у Месопотамији била је политеистичка. Божанства су замишљали у људском облику али са елементима из животињског света (Милин, 1977, 272).

У Библији, први од два извештаја (Пост. 1, 1 – 2, 4 а; Пост. 2 – 3) о постанку света и човека не завршава се у првом поглављу Књиге Постања, већ се протеже до половине четвртог стиха друге главе. Научници сматрају да он припада *свеитеничком предању* (Р) које је обликовано у писаној форми за време ропства у Вавилону, али није искључено да је у усменој форми имало много дужу и старију традицију. За разлику од другог, *јаввистичког извештаја* (Ј), који описује стваралачки чин као стварање делом, Р нам даје слику стварања речју. Књижевни облик и ритам одају нам литургијску употребу ове перикопе: она представља литургијску

У вавилонско и асирско доба појавио се мит о стварању света под називом „Енума Елиш“. Пронашао га је Хенри Лејард 1849. године (у деловима) у уништеној библиотеци Ашурбанипала у Ниниви (данашњи Мосул у Ираку), а објавио га је Џорџ Смит 1876. Године. Наслов „Енума Елиш“ потиче од првих речи којима почиње спис, што у преводу значи „Када је горе“ (www.wikipedia.org). Овај Еп један је од најважнијих извора за разумевање погледа на свет Вавилонца, који се заснивао на надмоћи Мардука и стварању људи у служби богова. Вавилон је антички град у Месопотамији, близу данашњег града Ал Хилаха у Ираку, односно око 88 километара јужно од Багдада. Вавилон је био главни град Вавилонског царства и један од најстаријих културних, политичких и трговачких центара. Име му потиче од акадске речи *Вавилу*, што значи „божија капија“, а која је била превод сумерског имена Кадингира (www.wikipedia.org).

химну и својеврсну доксологију Богу Творцу, па стога и не стоји случајно на почетку Светог Писма (Кубат). Основни кључ како старозаветне тако и новозаветне црквене рецепције (старозаветна и новозаветна Црквена рецепција увек су креативне, критичке и селективне) светске нецрквене културе је убризгавање садржаја живе, Богом надахнуте и откривене истине у форме постојеће културе. Тако је и овај извештај о стварању света и човека у својој спољашњој форми утемељен у тадашњој култури (Кубат).

По „Енума Елишу“, док још нису постојали небо и земља постојале су првобитне водене масе. То су Апсу, слатка вода и Тиамат, морска вода, као и Муму, глас, интелигенција. Из тог хаоса родили су се богови по паровима: Лахму и Лахаму, Аншар и Кишар, Ану син Аншарев и Еа син Ануа. Богови су нарушили вечити мир Апсу. Зато Апсу и Муму хтедоше да их униште. Али Еа, који је користио магију, хипнотиса Апсу, скиде

joј круну и уби је, а Муму веза (Милин, 1977, 277; уп. www.wikipedia.org и *Thorn, 2010, pdf*). Даље се традиција разилази. Према вавилонском казивању, из крила Апсу рађа се Мардук, а према асирском, рађа се Асур. Мардук је син бога Еа и божице Дамкине, а Асур је син бога Лахму и божице Лахаму. Тијамат, која је дотле била неактивна, сазна за смрт Апсу и заробљеништво Муму. Жељна освете, она састави војску од једанаест чудовишта као што су човек – скорпија, човек – риба, козорог, а то су све називи звезданих јата Зодијака. Борба ће се водити на небу (Милин, 1977, 277).

Еа сазна за ову ратну припрему Тиамат па то рече Аншару. Овај понуди богу Еа да се супростави Тиамати, али Еа одби. Понуди Ануу да се он супростави. Овај исто одби из страха. Тада се Аншар сети Мардука. Сазва богове на општи скуп, дадоше Мардуку небески престо, и кад је добио божанске – царске знаке спрема се за борбу против Тијамат. Ту су лук, стрела, муња, гром, мрежа, четири ветра, пење се на кола олује у четворној запрези. Страх и трепет око њега. Тиамат излази пред њега. Покушава да га опчини, али он пусти у њена отворена уста јак ветар и стрелом јој прободу надувени стомак. Поцепа јој срце и утробу и попе се на леш. Богови који су помагали Тиамат почеше

бежати, али он их ухвати у мрежу и задржа их заробљене у пећинама.

Таблу судбине коју Тиамат беше окачила на

своја прса по-

шавши у бој, Мардук узме и окачи на своја прса.

Затим се окоми на тело Тиамат поцепавши га на двоје. Од једне половине начини небески свод на коме створи звезде, планете, Месец и Сунце. Најзад Мардук (а по старијим изворима Еа) ствара првог човека Лулу, да би људи служили боговима и приносили им жртве (Милин, 1977, 277; уп. *Thorn, 2010, pdf*; www.wikipedia.org; *Dorme, 1949, 303-308, pdf*).

Почетак Библије (Књига Постања) и еп „Енума Елиш“, слично описују стварање света и човека. Наиме, библијски писац на специфичан и телолошки генијалан начин полемисе са тада врло распрострањеном космолошком поемом – „Енума Елишом“ (који је представљао химну богу Мардуку а читан је у храму поводом прославе вавилонске Нове године, Нинива, 1850. године пре Христа). Он презузима структуру ове поеме и у ту устаљену схему генијално имплантира „оно ново“ (откривењско) које је револуционарно (како тада тако и данас) и које мења свет из

корена. Структурално, библијски извештај је сличан овој поеми, али га садржински и суштински превазилази (нпр. редослед догађаја је скоро исти у оба текста: постанак неба и небеских тела, одвајање воде од земље, стварање човека шестог дана, затим починак Бога у Библији и заједничка свечаност вавилонских богова седмог дана, као и то да седам библијских дана одговара седам плочица на којима је написан еп).

Библијски писац у свом извештају врши демитологизацију свести оног доба и саопштава нам егзистенцијалне истине које не налазимо у „Енума Елишу“, а које представљају револуционарне моменте у односу на читаву античку мисао. Пошто је сам извештај коначно уобличен највероватније у доба ropства у Вавилону, он управо има за циљ да тадашњем Израилцу у општепрепознатљивој форми изложи основне истине вере. Наиме, свет не настаје борбом богова већ Јахвеовом речју.

Према „Енума Елишу“, у почетку су постојале само тамне воде првобитног хаоса, које су персонификоване као Апсу и Тијамат. Они су родили мноштво других божанстава која су представљала разне елементе свемира. Касније је побуном против ових сила хаоса, коју су предводили млађи и делатнији богови, настао садашњи свет.

Прве речи Библије откривају и посведочују Бога и твар: Бога и свет – човека, две стварности, не супростављене него сапостављене и повезане чудотворном, стваралачком љубављу Божијом. Свет има свој почетак, створен је из небића, није вечан, ни савечан Богу, него је творевина Творца, производ не нужности, или „еманације“ бића, или саморазвоја „природе“, него поетски чин Божије воље, љубави и доброте: слободни акт Слободне Личности (Кубат).

Сваки пут за шест дана стварања речено је: „Видје Бог да је добро“, да би се на крају за све створено дао закључак: „веома (изузетно) добро!“

То је библијски, Божији и људски, сасвим позитиван однос према свету као доброј творевини Доброг Творца. Човек није створен од крви демона (Човек је према епу „Енума Елиш“, створен од крви Кингуа, сина Апсуа и Тиамат) већ по лику Божијем. Наиме, акту стварања човека, као последњег и најмилијег Божијег створења, за кога је створен сав свет, претходи не заповест него Божији договор (саветовање). Бог није рекао: „Нека буде човек!“ него „Да сздамо (начинимо) човјека“. Човек као икона Божија обдарен је слободом, а у томе се и огледа његова боголикост. Тако човекова судбина зависи од њега самог, од Богом дане слободе која је уткана у његово биће приликом настанка. Библијска прича о стварању описује небеска тела само као „видјела“ и самим тим побија веровања старих народа да сунце, месец и звезде имају моћ над људима и да их детерминишу. Такође, интересантан детаљ је стварање светлости првог дана и видјела не-

беских четвртога дана. Међу тадашњим народима су поштовани богови небеских тела. *Писац тако жели рећи да та видјела, којима се клањају околни народи, нису божанства, већ Божије креације.* Штавише они нису ни светлост, јер су је морали од некога примити: светлост им претходи. За разлику од сумерско-вавилонских представа, по којима се човек схватао само као *слуга богова* и као онај који служи њиховим култовима, библијски писац нам говори да је човек створен да буде *богослужитељ у слободи и љубави*, тј. *да буде свештенник целог космоса* (Кубат).

Прво поглавље Књиге постања у потпуности је посвећено шестодневном стварању. У другом поглављу

теничког предања, у којем је заступљено „стварање речју“, у јахвеистичком предању имамо „стварање делом“. Јахвеист Бога назива Јахве, а не више Елохим... Ова два извештаја, која стоје на самом почетку Светог Писма, се у доброј мери допуњују што је једино објашњење њиховог равнозначног и истовременог постојања у библијском предању: то је једна врста телолшке полифоније – јединства у различитости. Човек је биће заједнице, што видимо у стиху: „није добро да је човек сам“ (2, 18). Тиме се указује не само човекова дубока потреба за другим бићем, сличним њему, већ и једини начин на који човек може да постоји и да конституише себе као личност. Само у заједници с другима људско биће је човек за кога се каже у Библији да је створен по лику Божијем (слици и прилици Божијој – прим. прир.), вечној заједници Три Личности (Кубат).

За разлику од првог извештаја где се говори да су мушко и женско створени заједно, у другом извештају се говори о стварању жене од Адамовог ребра. Писац у контексту ове приче говори *шта је жена, а не како је жена настала*, тако да не треба толико узимати текст дословно. Жена је човек, створена од њега самога и она је *човјечица, друга страна људског бића*. Опис стварања жене (2, 18 – 24) показује да је жена иако створена од Адама, биће које му је једнако, те да само у *саодносу* једног са другим они постају потпуни човек: *и биће двоје једно тијело* (2, 24). У доба када је писац писао овај извештај, жена је на истоку била *својина*. Јахвеистички писац нам саопштава да *жена није ствар или посед* као животиња, *што је била идеја заиста револуционарна за стари свет...* (Кубат).

Ово је кратак опис стварања света према Библији и месопотамском епу „Енума Елиш“, као и кратак опис стања у којем се налазио свет пре него што се појавио човек, и њиме се наглашава да без Бога ништа не би постојало (Библија), и да је Он све призвао у биће „ни из чега“.

Приредио Хаџи Горан Радовановић,
протојереј

је стварање човека описано са више појединости. Могло би се рећи да прво поглавље Књиге Постања описује стварање људског рода, како у узвишеном смислу образа Божијег, тако и у његовом подељеном, земаљском виду, као стварање мушкарца и жене. У другом поглављу описује се особеност стварања првог човека Адама и прве жене Еве. У другом поглављу помињу се још неке творевине шестодневног стварања, али не у онако прецизно хронолошком поретку као у првом поглављу. Требало би да то имамо на уму како бисмо избегли елементарне грешке „рационалистичке“ критике која проналази „противуречности“ између ова два поглавља и због тога претпоставља да су их морала саставити два различита аутора (www.svetosavlje.org).

Већ на самом почетку друге главе текст свештеничког предања се прекида и почиње одломак из предања које научници називају јахвеистичким, које потиче из 10. века пре Христа. За разлику од свеш-

Литература:

Даничић, Ђ., Караџић, В. С., Свето Писмо Старога и Новог завјета, Британско и инострано библијско друштво, Београд.

Милин, Л., др (1977), Научно оправдање религије, књига 2, Београд.

Свети Јован Златоусти, Омилије на Књигу Постања, pdf.

Кубат, Р., проф. (Старозаветна историја и егзегеза, предавања – скрипта), ПБФ, Београд

Thorn, A., (2010), Enuma Eliš, Sumersko-akadski ep o stvaranju sveta, pdf.

Dorme, E., (1949), Les religionis de Babilone et d'Assyrie, Mana, Tome premier, II, Paris, pdf.

Višić, M., dr (preveo sa francuskog), (2008), Enuma Eliš, Sumersko – akadski ep o stvaranju, pdf

www.wikipedia.org приступљено 8. 9. 2012.

www.svetosavlje.org приступљено 8. 9. 2012.

теничког предања, у којем је заступљено „стварање речју“, у јахвеистичком предању имамо „стварање делом“.

Марко Јефтић, јереј

ШЕСТ ВЕКОВА ПОСТОЈАЊА МОНАСТИРА ПАВЛОВАЦ

Крајем јула и почетком августа месеца одржана је, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, манифестација „У сусрет 600 година манастира Павловац“. Догађаје посвећене шестстогодишњици овог космајског манастира организовали су Архијерејско намесништво младеновачко, Градска општина Младеновац и Центар за културу и туризам Младеновац. Организатори су желели да укажу на значај Павловца и зато је одлучено да се оснују „Дани Светог деспота Стефана“, који ће у периоду од 2017-2027. (када ћемо обележити шест векова од упокојења Светог Стефана Високог) духовним, културним, инфраструктурним, научним и другим активностима радити на промоцији и унапређењу опште стања манастира Павловац и кенотафа који обележава место упокојења Светог Стефана Лазаревића у марковачком засеку Црквине.

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована у понедељак, 31. јула 2017. године, одржан је научни скуп „600 година манастира Павловац“. Скуп су организовали Архијерејско намесништво младеновачко, Градска општина Младеновац и Центар за културу и туризам Младеновац. Скуп је одржан у Свечаној сали општине Младеновац „Др Елси Инглис“, која је била мала да прими све заинтересоване. Истовремено у холу Свечане сале, у којој је био радни део научног скупа, отворена је изложба покретних експоната пронађених на локалитету манастира Павловац који се чувају у Музеју града Београда. Радове о историји, археологији, теологији, антропологији и уметности овог манастира, као и другим аспектима везаним за живот и владавину Светог деспота Стефана Лазаревића изложили су историчари, археолози, теолози, антрополози и историчари уметности из Археолошког института у Београду, храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Музеја града Београда, Института за историју уметности у Београду, Академије уметности Универзитета у Новом Саду и Историјског института у Београду.

На почетку, Епископ Јован је благословио скуп и поздравио његово одржавање, позвавши учеснике да својим радовима укажу на важност манастира Павловац у историји и култури нашег народа. Владика је подсетио на духовни значај ове космајске светиње и изразио наду да ће након дводневне прославе посвећене шестовековном постојању Павловца и шира јавност увидети какво богатство поседујемо и како често тога нисмо свесни. Представници општинских власти истакли су важност прослављања 600 година манастира Павловац и обелоданили план који подразумева оснивање „Дана Светог деспота Стефана“, који би сваке године до 2027. године (односно обележавања 600 година од упокојења Светог Стефана Високог) духовним, културним и научним активностима радили на промоцији и унапређењу свеукупног стања манастира Павловац и кенотафа на месту упокојења Светог деспота Стефана у селу Црквине.

Модератори радног дела скупа били су МА археолог Немања Марковић, истраживач сарадник из Археолошког института Београд и виши кустос археолог Велибор Катић из Музеја Младеновца, одељење Музеја града Београда. Излагања су била подељена у две сесије, након којих су сви присутни учествовали у дискусији. Учесници, али и заинтересовани Младеновчани имали су прилике да чују радове који су обухватили период владавине Светог Стефана Високог, са посебним освртом на многе сегменте манастира Павловац. До краја календарске 2017. године планирано је издавање зборника са радовима који су изложени на овом скупу.

Учесници и теме:

др Марко Поповић, научни саветник, Археолошки институт Београд: *Сакрално окружење Београда у доба деспота Стефана;*

виши кустос археолог Велибор Катић Музеј Младеновца, одељење Музеја града Београда, МА археолог Немања Марковић, истраживач сарадник, Археолошки институт Београд: *Шестсто година манастира Павловац;*

кустос археолог Ника Стругар Бевц, Музеј града Београда, МА археолог Ивана Здравковић: *Археолошки материјал из Павловца у збирци Музеја града Београда;*

јереј Марко Јефтић, Српска Православна Епархија шумадијска, храм Успења Пресвете Богородице: *Утицај исихазма на богослужбени простор манастира Павловац;*

др Јасмина С. Ћирић, научни сарадник, Институт за историју уметности у Београду: *Рајско цветање: Цвет Живота на западном порталу цркве Св. Николе у Павловцима, структура и значење;*

др Наташа Миладиновић-Радмиловић, биофизички антрополог, виши научни сарадник, Археолошки институт Београд: *Ктиторска гробница деспота Стефана Лазаревића у цркви манастира Манасије – антрополошка анализа;*

др Татјана Стародубцев ванредни професор, Академија уметности, Универзитет у Новом Саду: *Деспот Стефан Лазаревић и свети лекари. Ликовна сведочанства;*

др Милош Ивановић научни сарадник, Историјски институт Београд: *Један поглед на „власти“ у Држави српских деспота;*

др Гордана Гарић Петровић истраживач сарадник, Историјски институт Београд: *Манастири у Београдској епархији од 1718. до 1739. године.*

Након скупа Епископ је са учесницима обишао манастир Павловац у пратњи настојатеља манастира Павловац монаха Гаврила (Гардаша). У вечерњим сатима у Изложбеном простору Центра за културу и туризам Младеновац отворена је изложба „Средњовековно оружје и опрема“ аутора Слободана Маринића.

На дан Светог деспота Стефана Лазаревића, 1. августа 2017. године, одржан је традиционални сабор у манастиру Павловац, по предању задужбини овог славног и благочестивог господара српског. Након научног скупа посвећеног Павловцу одржаног 31. јула, на празник ктитора манастира посвећеног Преносу моштију Светог Николаја Мирликијског Његово

Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење протојереја ставрофора Драгољуба Ракића, јеромонаха Петра (Драгојловића), јеромонаха Мардарија (Јокића), протојереја ставрофора Љубише Смиљковића, протојереја ставрофора Жељка Ивковића, протојереја Слободана Кеџића, протођакона Ивана Гашића и ђакона Небојше Поповића. Лепоти богослужења допринели су Српски православни појци. Мноштво народа испунило је манастирску порту од раног јутра и дочекавши свог Архијереја активно учествовало у богослужењу. Наш Владика је у својој беседи говорио о значају подизања манастира и сабирања у њима. Подсетио је верне да ништа није могло да омете благочестиве владаре да чине богољубива дела, а да чланове Цркве ништа није могло да спречи да у местима попут Павловца налазе мир, утеху и да теже спасењу и обожењу. Епископ Јован је подучио сабрање да се угледају на светли пример Светог Стефана Виског, испричавши потресне моменте из житија великог владара.

Након Причешћа, које је због великог броја причасника морало бити обављено на два места, и заамвоне молитве пресечен је славски колач. У име Градске општине Младеновац домаћин је био директор ЈКП „Младеновац“ Владета Лучић. У порти су били распоређени чланови Витешког удружења „Бели орлови“, који су својим изгледом и опремом улепшали сабрање и

дочарали време средњовековне Србије. Богат културно-уметнички програм отворио је Црквени хор „Хаџи Рувим“ из Ваљева, а након њих је драмска уметница Горица Поповић изговорила „Похвалу кнезу Лазару“ монахње Јефимије. У истом духу је настављено, па је глумац Милан Цаци Михаиловић интерпретирао знаменито дело Светог деспота „Слово љубве“. Програм је завршен музичким делом у којем су наступиле сестре Гобовић и ансамбл Ренесанс. Присутнима су се обратили и секретар града Београда за културу Ивона Јевтић и председник Градске општине Младеновац Владан Глишић. Након културно-уметничког програма заједничарење је настављено на трпези љубави у манастирској порти.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У НАТАЛИНЦИМА

На дан Светог цара Константина и царице Јелене, у суботу 3. јуна, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Наталинцима у храму посвећеном овим светитељима. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала сабраном народу беседом се обратио протонамесник Слободан Радивојевић који је нагласио значај крста у животу православног хришћанина. Крст је символ распећа, како Господњег тако и нашег распећа у којем смо дужни да старог, самовољног човека у нама разапнемо и да се обучемо у новог богоугодног човека, не бисмо ли, живећи новим животом у Христу, задобили вечни живот који нам је Господ обећао.

Након опхода око храма и резања славског колача, верницима се обратио Владика Јован који је подсетио да је Црква непобедива тврђава коју је основао Бог. Зато је битно да будемо црквени људи, да следимо пример цара Константина, да се смирујемо као што је и он себе смиривао, да би нас Господ тако смирене препознао и прихватио као своје.

Сабрање је настављено трпезом љубави приређеном од стране домаћина Ненада Милића и наталиначке црквене општине.

Урош Костић, ђакон

СЛАВА КАПЕЛЕ МАНАСТИРА ДИВОСТИНА

У суботу, 3. јуна, манастир Дивостин је прославио славу своје капеле, Светог цара Константина и царицу Јелену. Овај празник је вековима прослављан као главна храмовна слава, све до 1974. године, када је новоподигнути храм, по жељи ктитора, посвећен Благовестима Пресвете Богородице.

Светом Литургијом је началствовао архимандрит Серафим, игуман манастира Денковца, а саслуживали су му протонамесник Срђан Тешић и ђакон др Здравко Јовановић, изасланик СА Синода СПЦ за Богословију Светог Јована Златоустог у Крагујевцу. Литургијско учешће у прослави празника је, уз верни народ, узело и монаштво манастира Каленића, Благовештења, Ралетинца, Денковца, Прерадовца и Липара.

Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави, а затим пригодан културно-уметнички програм у манастирској порти, у коме су учествовали уметник на фламенко гитари Саша Несторовић – Џаја и Музички састав „Ступови“.

МЛАДЕНОВАЦ ПО 124. ПУТ ПРОСЛАВИО ГРАДСКУ СЛАВУ

Празник Силаска Светог Духа на Апостоле прослављен је свечано у младеновачком храму Успења Пресвете Богородице. Овај велики празник представља традицију у поткосмајској вароши и изузев у периоду богоборачког комунизма обележаван је литијским обиласком записа у самом граду. Евхаристијском сабрању началствовао је Архијерејски намесник младеновачки протојереј ставрофор Жељко Ивковић. Поводом Младеновачке Литије штампан је дванаести број билтена „Благовесник“, који уређује братство Светуспенског храма.

С обзиром на то да је овај празник слава Младеновца, након евхаристијског сабрања, мноштво грађана на челу са свештенством младеновачким и председником ГО Младеновац Владаном Глишићем је кренуло у Литију. У Литији су учествовали и чланови КУД-а „Војвода Катић“ из Младеновца и КУД-а „Љубомир Ивановић Геца“ из Ковачевца. Литија се кретала од младеновачке Цркве до зграде Градске општине. Ту су узете молитве за град и његове становнике, а потом се кренуло до записа у старом градском језгру. Након тога Литија се вратила пред храм Успења Пресвете Богородице. После Литије преломљен је славски колач овогодишњег домаћина славе Биљане Кузмић. У порти је одржан наступ најмлађих чланова КУД-а „Војвода Катић“ и КУД-а „Љубомир Ивановић Геца“.

Марко Јефтић, јереј

ПРОСЛАВЉАЊЕ СИЛАСКА СВЕТОГ ДУХА НА АПОСТОЛЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У недељу, 4. јуна, када наша Света Црква прославља силазак Светог Духа на апостоле, у Смедеревској Паланци, у храму Светог Преображења и храму Свете Петке, служене су Свете Литургије, којима је отпочела прослава градске славе.

По Светој Литургији организоване су Литије које су по први пут пошле из оба храма, те су се среле на предходно одређеном месту. Здружено су Литије, са великим бројем верника, кренуле према згради СО Смедеревска Паланка. Пред зградом општине пресечен је славски колач и пригодним речима се присутном народу обратио протојереј Драгиша Савић, пожелевши срећну славу свима који живе у овом

граду. Колачар ове године је био председник општине Топлица Пинторовић.

Александар Јаћимовић, ђакон

СЛАВА СТАРЕ МИЛОШЕВЕ ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

На други дан Духова 5. јуна Стара Милошева црква у Крагујевцу је Светом Архијерејском Литургијом коју је служио Епископ шумадијски Г. Јован прославила своју храмовну славу.

Владика Јовану су саслуживали свештеници Шумадијске епархије и изасланик СА Синода СПЦ за Крагујевачку Богословију Светог Јована златоустог ђакон Здравко Јовановић.

Литургији су присуствовали ученици ОШ Ђура Јакшић са својим вероучитељем Миодрагом Крстићем, саму Литургију је улепшао својим појањем хор младих саборног храма уз диригентско водство протојереја Драгослав Милована.

Беседу је верном народу по благослову Његовог преосвештенства одржао мр протојереј ставрофор Рајко Стефановић рекавши да се испунило Христово обећање да ће послати Утешитеља. Тог дана апостоли постају неустрашиви сведоци Христа Спаситеља и благе вести којом је објављена Црква као ризница спасења.

Након причешћа верних, преломљен је славски колач чији је домаћин ове године била Србијанка Јовановић са својим сином Миланом. Послужење за све присутне је постављено у порти Старе Милошеве Цркве, а празник Духова је настављен поподневном Литијом кроз град.

По благослову Епископа Јована литијска поворка је кренула из порте Старе Милошеве Цркве, преко лепеничког моста улицом 27. Марта, кроз пешачку зону до Крста у центру града, где је Епископ Јован прочитао молитву за град Крагујевац и за све његове становнике. Литијска поворка је продужила поред поште и суда, а затим је кренула Главном улицом до Саборног храма, те до Прве крагујевачке гимназије, где су ученици имали припремљен краћи уметнички програм. Након тога се вратила у Стару Милошеву Цркву.

У Литији је учествовао и Председник Скупштине града Крагујевца Мирослав Петрашиновић са представницима градских структура власти, затим Ватрогасно-спасилачка бригада МУП-а, јединица Цивилне заштите, представници Војске Србије и полиције, ученици ОШ „Ђура Јакшић“ са својим вероучитељем Миодрагом Крстићем, представници разних културно-уметничких друштава.

По повратку у порту Старе Милошеве Цркве одржан је културноуметнички програм у организацији естрадних уметника града Крагујевца – Крагујевац концерт, као и КУД Лепеница и КУД Смиље. Овим је народ Крагујевца заједно са својим Епископом и свештенством прославио градску Литију.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ОСВЕЋЕЊЕ ФРЕСКОПИСА У ДРАЖЕВЦУ

У суботу, 10. јуна, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Преноса моштију Светог Николаја у Дражевцу. Пре Литургије, Владика је осветио живопис у храму, рад фрескописца Јована Атанасковића и његовог помоћника Слободана Гаргенте. Црква је живописана благодарећи ктиторима овог храма Николи Тодоровићу и његовој сада упокојеној супруги Драгици.

Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Лепоту Архијерејске литургије употпунио је обреновачки хор Светог Јоакима и Ане који је предводила диригенткиња Габријела Вучај.

Владика је после прочитаног јеванђеља говорио о поуци Господњој да свима добро чинимо. Сви ми имамо неки дар и сви можемо помоћи и то првенствено онима који нам траже, јер они нам не би тражили да нису у некој невољи. Поред материјалног давања многи нам траже и духовне дарове. То је много важније него када нам неко тражи материјално. Господ је највећи дародавац и Њему треба највише да благодаримо, а показаћемо то на делу ако смо добротворци. Господ нас позива на љубав према Богу и ближњима, али и на још узвишеније дело, а то је да љубимо и непријатеље своје. Бог је то чинио, јер је љубио и молио се за оне који су га убили. Својим делом љубави Бог нас васпитава и поучава како и ми да чинимо.

На крају је Владика позвао народ да што чешће долази у храм и да се моли светима који су изображени на фрескама, јер фреске нису декорација већ жива порука живог Бога свима нама.

После причешћа Епископа и свештеника уследило је причешће деце и верног народа. На крају Литургије Владика је одслужио мали помен добротворки овог храма Драгици Тодоровић. После трпезе љубави, коју су организовали конатички свештеници Иван Иванковић и Живан Голубовић са својим парохијанима, Владика је испраћен из Дражевца.

ПОСТАВЉЕНО ЗВОНО НА ХРАМУ ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ЈАГОДИНИ

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, 12. јуна, храм Покрова Пресвете Богородице у Јагодини добио је прво од три звона која су планирана приликом пројектовања овог храма. Звон је приложио Коста Огњановић, за здравље и спасење своје породице, али и као пример, подстрек и позив свим добри људима да у складу са својим могућностима помогну у изградњи ове светиње.

Звон је тешко 100 kg, и израђено је у Ливници „Јеврем Поповић“ ДОО из Београда, која иза себе има дугу традицију у изради звона од преко 200 година. Рам, односно насаче за звона је урадила фирма „Ралекс“ из Јагодине.

Борис Милосављевић, вероучитељ

ПАРАСТОС БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ЕПИСКОПУ САВИ

Блаженопочивши Епископ шумадијски Сава био је други Епископ на трону Епископа шумадијских. Његово старање за спасење у Господу Исусу Христу свих људи, једино се може вредновати пред лицем Бога Живог кога је тако ревностно сведочио. Он је био човек отвореног духа, уман, радан, пожртвован, стрпљив пастир, спреман да саслуша и добро и зло, не штедећи никада ни време ни снагу.

У суботу 17. јуна, навршило се 16 година од упокојења блажене успомене Епископа шумадијског Г. Саве (1930-2001). Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу. О Владици Сави и његовој огромној жртви коју је поднео служећи своје роду, говорио је његов наследник Владика Јован.

РУКОПОЛОЖЕЊЕ У ХРАМУ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ВИНОГРАДИМА

У недељу 18. јуна, Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Епископ је у духовној поуци након прочитаног јеванђеља говорио о значају светих апостола о којима се може говорити дуго и много, јер сва пуноћа живота у Христу садржана је у њиховим животима и учењу.

Рукоположење теолога Бојана Стојадиновића из Азање у први чин свештенства, ђаконски чин, Владика је назвао радошћу целе Цркве Христове, јер Црква добија служитеља олтару Божјег. Том приликом Владика је нагласио будућем ђакону да се труди како би сачувао благодат. Владика нас све на крају подсећа да је величина човек у служењу другима, а онда долазе и сви други дарови које нам Господ дарује.

По завршетку литургијског слава уследила је трпеза љубави коју је за присутне вернике приредила Црквена Општина Виноградска.

Милутин Гашевић, ђакон

СЛАВА ХРАМА У РАНИЛОВИЋУ

У суботу, 24. јуна када Света Црква прославља спомен на Свете апостоле Вартоломеја и Варнаву Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у храму посвећеном овим светим апостолима у месту Раниловић код Аранђеловца.

Преосвећеном Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије. Својим појањем празник је увеличао хор „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца.

Након прочитаног Светог Јеванђеља Преосвећени Епископ Јован је сабраном народу честитао храмовну славу нагласивши значај апостола Вартоломеја и Варнаве за Цркву

Божију и наводећи њихов живот као позитиван пример свима нама. Епископ је навео да све нас треба да одликују вера, нада и љубав и да тиме треба да се руководимо у свом животу. На крају Евхаристијског сабрања Епископ је пререзао славски колач и остао на заједничкој трпези љубави у парохијском дому.

Немања Искић, ђакон

РУКОПОЛОЖЕЊЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У недељу 25. јуна, Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Светог Преображења Господњег у Смедеревској Паланци. Овом приликом Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Света Литургија је била испраћена слаткопојем хора Преображенског храма из Смедеревске Паланке, под водством диригента Милоша Урошевића.

По прочитаном Јеванђељу Владика Јован се обратио верном народу, говорећи о поукама које нам Христос открива у данашњем Јеванђељу. Ове поуке може да разуме само човек који верује у Бога, који слуша Бога, човек који има чист ум и чисто срце – духовне очи. Онај човек који живи Духом Светим има отворене очи, а онај који својим духом потискује Духа Светог помрачује своје очи, како телесне тако и духовне. Зато Свети Григорије Палама каже да је око наше душе наш ум – здрав ум. Здрав ум је и чист ум, који тражи чисто. Чист ум распознаје Божију вољу од људских побуда, распознаје право пријатељство, док помрачен ум све другачије види. Свети апостол Павле се моли да Господ просвети хришћанима очи срца, ум од грешних мисли. На крају је Преосвећени позвао све да замолимо од Господа да просвети наш ум Божанским умом, јер без Божанског ума наш ум блуди и помрачује се.

Овом приликом ђакон Бојан Стојановић је рукоположен од Епископа Јована у чин презвитера и постављен за привременог пароха Опарићког. Владика је будућем презвитеру скренуо пажњу да није постао господар, већ слуга Цркве Божије, пожелевши му да службу пастира обавља часно, са ревношћу и трудећи се да сваким делом сведочи Христа.

Радост литургијског сабрања је продужена трпезом љубави коју је приредило братство Преображенског храма.

Александар Јаћимовић, ђакон

ВИДОВДАНСКО ВЕЧЕ У БАРАЈЕВУ

Свечаност поводом празника Видовдана и ове године одржана је у организацији барајевског Центра за културу. Велики број верника са децом окупио се у порти храма Спаљивања моштију Светог Саве у Барајеву.

Академија поводом празника је почела у 20 часова. Част да отвори свечану академију припала је Архијерејском намеснику беланичком протојереју ставрофору Види Милићу.

У поздравном говору прота је истакао значај празника, жртву косовских јунака али и место Косова у нашем животу. У наставку програма, београдски глумци Злата Нуманагић, Ташана Ђорђевић, Марија Каровић и Лазар Дубовац извели су представу Цар Лазар и царица Милица. После свечаности уследило је послужење окупљених и ватромет на опште одушевљење многобројне деце.

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У БЕЛОШЕВЦУ

На Видовдан, 28. јуна, када наша Света Црква прославља Светог великомученика кнеза Лазара Косовског и све мученике и новомученике српске, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован началствовао је светим Евхаристијским сабрањем у храму Светог великомученика цара Лазара у Белошевцу, уз саслужење свештеника Епархије шумадијске.

Окупљеном свештенству, монаштву и верном народу обратио се протојереј Милић Марковић рекавши да се рана Црква утврђује тако што се хришћанство проповедало животом, а Црква Божија утврђивала крвљу и мучеништвом. Суштина мучеништва састоји се у сведочењу да царство смрти пролази, а да живот побеђује. Када мученик страда, он не страда само за Христа, већ страда са Христом који му дарује живот који је из гроба засијао. Мученик који страда за Христа исповеда суштину наше вере, а то је вера у Васкрсење и у вечни живот и у коначну победу добра над злом, правде над неправдом и живота над смрћу. Свети кнез Лазар јесте пример такве вере и таквог исповедања. Опредељење за царство небеско јесте избор Светог кнеза Лазара и он показује верност истини Јеванђеља.

Након Литије око храма Епископ Јован је благословио славски колач и преломио са овогодишњим колачаром Звонком Ђорђевићем. Колач за следећу годину преузео је Срђан Јоковић са својом породицом.

Преосвећени Владика је доделио архијерејске грама-те признања за труд и старање о Цркви Божијој Душану Николићу и Благоју и Срђану Јоковићу, и архијерејске захвалнице Владану Аврамовићу и Трајку Трајковићу. Након Литургије прочитан је парастос за све пострадале у претходним ратовима. Потом је трудом Звонка Ђорђевића и његове породице у парохијском дому припремљена трпеза љубави за све присутне.

Немања Стојковић, ђакон

СЛАВА ХРАМА У СЕЛУ КОПЉАРИ КОД АРАНЂЕЛОВЦА

У среду 5. јула, када молитвено прослављамо преподобну Анастасију Српску, мајку Светог Саве, у храму посвећеном овој светитељки служена је Света Литургија. Литургијом је началствовао протјереј ставрофор Драгомир Кеџић.

Након Свете Литургије свештенство и окупљени народ су извршили свечани опход око цркве, а потом је пререзан славски колач, који су спремили овогодишњи домаћини славе. Након резања колача беседу је одржао протојереј Милован Ранковић и том приликом је окупљене вернике поучио примеру који нам свима даје Света Анастасија Српска и којим нас позива да се обратимо ка Господу и кренемо његовим путем. У порти храма је након Свете Литургије уприличена трпеза љубави којој је такође присуствовао велики број мештана и гостију.

Немања Искић, ђакон

ПРОСЛАВА СВЕТЕ АНАСТАСИЈЕ У КАЛЕНИЋУ

У среду када наша Црква прославља Свету Анастасију Српску, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Каленић.

Епископу шумадијском саслуживали су свештеници из левачког намесништва као и свештеници из епархије канадске. Велики број верника је узео учешће у Светој Литургији, а посебну радост је представљао велики број деце који су се сјединили са васкрслим Господом кроз свету тајну евхаристије. Србски православни појци су својим појањем допринели лепоти Свете Литургије. Владика Јован је у својој беседи нагласио колики је значај Свете Анастасије за српски род и поучио верни народ да се моли овој светитељки која је родила највећег светитеља рода српског, Светог Саву. На крају Свете Литургије Владика је пресекао славске колаче, а сестринство овог манастира на челу са игуманијом Нектаријом је приредило трпезу љубави за све присутне госте.

Слободан Савковић, јереј

ПОД ЛИПАМА МАНАСТИРА ТРЕСИЈЕ

У петак, 7. јула, када наша Црква прославља Рођење Светог Јована Претече – Ивањдан, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију на Космају, у манастиру Тресије који посвећен Светим Арханђелима, уз саслужење свештеника Шумадијске епархије.

Након прочитаног Јеванђеља, Епископ Јован је у својој беседи између осталог рекао да је човеку дат дар живота да га живи достојно Бога и достојно човека. Други дар који је Господ дао човеку јесте Црква, да у Цркви Божијој, као Богочовечанском телу, живимо као у заједници. Јер само у Цркви, кроз Цркву и у заједници Цркве се спасавамо.

Наша Црква прославља дане светитеља када су они пресељени у вечност, пресељени у Царство Божије, али прославља и три рођендана: Рођење Господа Исуса Христа, Рођење Пресвете Богородице и Рођење Светог Јована Крститеља. Рођење Светог Јована Крститеља прослављамо због његове велике улоге у плану Божијем нашега спасења. По промислу Божијем он је био одређен да припреми пут целог рода људског, пут покајања, за долазак Спаситеља света. Јер када човек грешни и схвати да га грех одваја од Бога и других људи, и када реши да уз помоћ Божију постане бољи, онда човек постаје оно што заправо и треба да буде, а то је икона Божија. Зато је било потребно да дође неке пре Господа нашега Исуса Христа и припреми народ за покајање, јер покајање значи промену начина живота.

Нека нам Господ помогне да се нађемо на путу који води у Царство Небеско, а тај пут јесте пут покајања.

Након причешћа Епископа и свештеника, светој чаши је приступио и велики број верника.

После Свете Литургије под манастирским липама одржан је програм где се присутнима обратио поздравном речи председник ГО Сопот Живорад Милосављевић, а затим је глумица Олга Одановић говорила стихове српске књижевнице Исидоре Секулић. На задовољство присутних програм је обогаћен песмама које је извео „Женски грађански хор“ из Сопота, а затим је представљена издавачка делатност Библиотеке града Београда и издања општина Младеновац и Сопот, као и делатност Центра за културу Сопот, Ликовна колонија Неменикуће 2017.

СЛАВА ХРАМА СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА У АРАНЂЕЛОВЦУ

У среду, 12. јула када Црква прославља спомен на Свете апостоле Петра и Павла, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Свету Архијерејску Литургију у храму посвећеном овим светитељима Божијим у Аранђеловцу.

Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске и протојереј ставрофор Милан Пајкановић из Бања Луке. Свету Литургију су својим појањем улепшали чланови хора „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца.

Након прочитаног одломка из Светог Јеванђеља присутним верницима се обратио Епископ Јован и поучио их о значају овог празника и о значају Светих апостола Петра и Павла за све верне Хришћане. Епископ је нагласио да је Бог послао човека у овај свет да сведочи Христа својим животом, а баш тај пример нам најбоље осликавају Свети апостоли својим животом. Црква не истиче и не велича само Свете апостоле Петра и Павла, већ и све друге апостоле, али истиче посебну ревност у ширењу хришћанства ове двојице апостола. Владика је по заамвној молитви заједно са вернима учинио опход око храма, а потом је пререзао славске колаче домаћинима славе, породицама Сујковић и Пешић. У порти храма су чланови КУД „Електропорцелан“ извели сплет игара и тиме улепшали ову прославу. У црквеној сали је потом уприличена трпеза љубави на којој су домаћини славе угостили свештенство и своје госте.

Немања Искић, ђакон

ДАНИ МИЛОВАНА ВИДАКОВИЋА У НЕМЕНИКУЋАМА

На празник Светих апостола Петра и Павла, 12. јула, дан храмовне славе, благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, одржана је традиционална културно-уметничка манифестација „Дани Милована Видаковића“ у порти неменикућске цркве.

Ово је двадесет друга година како се одржава ова манифестација, која се приређује у част првог српског романописца Милована Видаковића, рођеног у Неменикућама.

Манифестација је благословом надлежног Епископа, као и сваке године, одржана у организацији Црквене Општине неменикућске, Градске Општине Сопот, Библиотеке Града Београда и Библиотеке Сопот. Ова манифестација сваке године окупља познате личности из области домаће књижевности, глуме, музичког и ликовног стваралаштва.

Пре почетка програма, Преосвешћени Епископ Јован служио је у цркви помен Миловану Видаковићу уз саслужење свештанства Шумадијске епархије.

Програм су уводним речима отворили директорка Библиотеке Града Београда, Јасмина Нинков и председник Општине Сопот Живорад Милосављевић.

Овогодишњи програм био је у знаку обележавања 125 година од рођења нобеловца Иве Андрића, из чијег је дела изводе говорио глумац Милан Цаци Михаиловић, а о делу Иве Андрића и Милована Видаковића говорио је професор, критичар и књижевник Михајло Пантић. У музичком делу програма наступио је састав Ренесанс. И ове године приређена је изложба радова ликовне колоније „Неменикуће 2017“. Програм је играма из Србије улепшао КУД „Шумадија“ из Влашке.

После програма, Црквена Општина Неменикуће и верни народ, за све присутне приредили су трпезу љубави под тремом новосаграђене црквене сале.

Горан Лукић, протонамесник

СЛАВЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗЕМЉА ЖИВИХ

У суботу, 15. јула, када Црква Божија прославља Полагање часне ризе Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у порти цркве брвнаре посвећене Светом великомученику Георгију у Брајковцу, поводом славе заједнице за лечење и ресоцијализацију оболелих од болести зависности „Земља живих“. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије и гости из Епархије бачке протонамесник Стефан Франовић, сабрат ковиљског манастира јеромонах Харитон (Павлица), парох рудовачки јереј Родољуб Војиновић и војни свештеник јереј Селимир Вагић.

Литургији је присуствовао и директор Канцеларије за односе са црквама и верским заједницама, др Милета Радојевић, који је од самог оснивања куће у Брајковцу препознао важност овог пројеката и подржао га.

У својој надахнутој беседи Владика Јован, осврћући се на празник Полагање часне ризе Пресвете Богородице, и на многа чуда која су се над ризом десила, подсећа окупљене вернике да је Мајка Божија уједно и наша заштитница, посредница и молитвеница пред Господом. Служећи Божанствену Литургију, Евхаристију, Благодарност, ми приносимо свој принос за све свете, али у централном делу Литургије, „Канону Евхаристије“, напомињемо: „Особито за Пресвету, Пречисту, Преблагословенуи Славну Владичицу нашу, Богородицу и Приснодјеву Марију“. Особито за Богородицу

јер се из ње оваплотио Син Божији и дошао у овај свет да ради нас страда, али и васкрсне. Без ње не би било спасења. Једино је њена утроба била тако чиста да прими у себе Најчистијег.

По ломљењу славског колача уследила је трпеза љубави коју су за присутне припремили штићеници заједнице са својим старешином протојерејем ставрофором Александром Новаковићем.

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У СИПИЋУ

Храм у живописном шумадијском селу Сипићу је посвећен Светим врачевима и бесребреницима Козми и Дамјану. Ове године духовна радост верујућег народа овога места је била још и већа, јер је Епископ шумадијски Г. Јован служио Свету Архијерејску Литургију. Епископу су саслуживали свештенице Епархије шумадијске.

После прочитаног Јеванђеља Владика се обратио верујућем народу честитавши им храмовну славу. Затим је истакао да је покајање основ хришћанског живота, али да покајати се није ни лако ни једноставно. Као што порочном човеку није лако да се одрекне свог порока, тако ни човеку није лако да се одрекне свог греха, али то ипак није немогуће. Све је могуће ономе који има јаку веру. Свети бесребреници које данас славимо пример су несебичности и пожртвованости Христа ради.

Свету Архијерејску Литургију су својим присуством и причешћивањем украсила деца из локалне школе која похађају веронауку.

После Литургије Владика Јован је због труда око храма, а нарочито око попличаног црквеног пода одликовао Архијерејским граматама Драгана Срећковића из Великог Крчмара и Радослава Живуловића из Сипића. Такође је због ревности око уређивања храма одликовао парохијског свештеника Јереја Ивицу Камберовића правом ношења црвеног појаса.

На крају овог духовног сабрања уследио је културно-уметнички програм локалног фолклора, а затим и трпеза љубави коју је припремио верни народ сипићког краја на челу са својим парохом Јерејем Ивицом Камберовићем, као и овогодишњим колачаром Мирославом Николићем из Трске.

Горан Живковић, протонамесник

ЦРКВЕНА СЛАВА У ХРАМУ СВЕТЕ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦЕ НЕДЕЉЕ

Поводом храмовне славе Свете Недеље у Десимировцу, Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. На Литургији је певао хор са Опленца са диригентом Маријом Ракоњац.

На Литургији је причешћен велики број деце и верника. После резања славског колача, Епископ је уручио Архијерејске грамаге Јанку Арсенијевићу и Марку Стијовићу, а Архијерејске захвалнице Драгану Савићу, Предрагу Матковићу и Томиславу Максимовићу за помоћ око благољепија Храма и око уређења парохијског дома.

После Свете Литургије уприличен је славски ручак од стране Црквене општине десимировачке, верног народа и надлежног пароха и његове породице. Парох десимировачки је у току ручка поздравио Епископа и све госте и захвалио се на њиховом доласку. После ручка Владика је обишао парохијски дом који је у комплетном реновирању, очински дао упутства, савете и благослов за даље радове.

Дејан Петровић, парох десимировачки

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У ОВСИШТУ

На дан Светог великомученика Прокопија, 21. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у селу Овсишту у храму посвећеном управо овом светитељу. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Преосвећени Владика се окупљеним верницима обратио надахнутом беседом истакавши значај Светог великомученика Прокопија који, будући да је угодник Божији, сија хришћанском свету као пример преумљења, покајања и истрајности на Христовом путу. Кад човек саучествује у љубави Божијој онда он ту љубав преноси на сваког другог човека. Свети Прокопије дошао је до Бога преко другог човека, као што је и до другог човека дошао преко Бога и тиме потврдио да без богољубља нема ни човекољубља. Где нема љубави према Богу и према човеку ту настаје мржња као разоритељ ума, душе и читавог бића човековог. Стога је неопходно да праву љубав – Божију љубав, тражимо у Цркви и да њом хранимо своје биће да бисмо оправдали боголикост коју је Бог посадио у нас.

Након Свете Литургије Владика Јован је пререзао славски колач и честитао празник свим житељима Овсишта, као и домаћину славе Зорану Прокићу чијом љубављу и залагањем је приређена трпеза љубави за све присутне вернике.

Урош Костић, ђакон

ЛИТУРГИЈСКО САБРАЊЕ У ГУНЦАТИМА

У суботу, 22. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је у Гунцатима у Архијерејском намесништву бељаничком. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије. Том приликом је Владика осветио два крста за нови храм посвећен Покрову Пресвете Богородице.

Владика је у својој беседи истакао да читајући Свето Писмо видимо да је Бог највише осуђивао лицемерство. Зато смо позвани да се представимо онакви какви јесмо. Тада се открива и наше срце и кроз покајање оно се чисти јер то није само телесни већ и духовни орган. Бог увек стоји код нашег срца чека да му отворимо врата свога срца да би у њега ушао. Светло срце види увек Бога, а тамно срце не види Бога. Тамно срце види само зле мисли, речи и дела. Духована чистота чини да човек и телесно буде чист, а ту су нам подвижници прави пример. Почетак мудрости је страх Божији. Права мудрост се разликује од овосветске мудрости која и престаје са овим светом. Позвани смо да тежимо ка Божанској мудрости. Мудрост се стиче кроз живу веру у живога Бога, зато тежимо непрестано ка вечној заједници са Богом.

У току Литургије причестио се велики број деце и верника, а после Литургије уследила је трпеза љубави у оближњем

летњиковцу фудбалског клуба уз предивне песме Србских православних појаца.

СВЕТА ЛИТУРГИЈА ПОВОДОМ ЦРКВЕНЕ СЛАВЕ У МАЛИМ ПЧЕЛИЦАМА

Дана 24. јула, уочи дана када Црква прославља успомену на Икону Пресвете Богородице Тројеручице, цркви у Малим Пчелицама, која је и посвећена управо Мајци Божијој и овом дану, стигао је велики благослов. Љубиша Стевановић из Крагујевца приложио је малопчеличком храму икону Богородице Тројеручице, коју је начинило више аутора из Србије.

У уторак, 25. јула, Епископ шумадијски Г. Јован служио је у цркви у Малим Пчелицама Свету Архијерејску Литургију, којој је претходило освећење иконе Богородице Тројеручице. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након Литургије и опхода око цркве, Владика Јован је пресекао славски колач са овогодишњим колачарем Гораном Парезановићем, а затим је одликовао орденом Војда Карађорђа Љубишу Стевановића. Након ових духовних радости, сви су били угошћени и послужени у порти цркве.

САБОР СВЕТОГ АРХАНГЕЛА ГАВРИЛА У МАНАСТИРУ ВОЉАВЧИ

У среду, 26. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Вољавчи и прославио славу манастира заједно са сестринством и верним народом. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала, Владика је поучио сабрани народ беседом о правој вери. Нагласивши синовску оданост коју поседује Свети архангел Гаврило, Владика нас позива да своју слободу усмеравамо онако како Бог то од нас очекује. Све у животу човековом је ствар избора, тј. одређења. Тамо где је вера, тамо су и добра дела која човек чини и којима се и сам Бог неретко диви, а тамо где нема вере и где су мржња, злоба и пакост, тамо су злодела којих се често и ђаво стиди. Служећи Свету Литургију, на којој нам саслужују анђели и светитељи, ми испуњавамо циљ због којег смо створени.

Владика Јован је, честитавши славу настојатељци манастира монахињи Евгенији и свим свечарима, пожеleo да се умножи број монахиња у овој светој обители.

Након Свете Литургије уследио је опход око храма и чин резања славског колача, после чега је приређена трпеза љубави од стране монахиња и верника рудничког краја.

Урош Костић, ђакон

СЛАВА МАНАСТИРА ПИНОСАВА У КУСАТКУ

Слава манастира Пиносава у Кусатку, Сабор светог Архангела Гаврила, традиционално је, кроз литургијски и црквено-народни сабор, прослављена и ове године. У препуном манастирском храму Светом Литургијом је начелствовао протојереј Дејан Бркић.

Верном народу који је дошао из разних крајева Србије, празничном беседом се обратио јеромонах Петар (Драгојловић), игуман манастира Пиносава. У току Свете Литургије велики број деце и верних приступио је светој тајни причешћа. На крају литургијског сабрања, одржана је Литија око манастирског храма, пререзан је славски колач и освећено славско жито. Протојереј Дејан Бркић је позвао вернике да преузму организовање следеће манастирске славе, а позиву се одавала Живка Самарџија из Београда.

После Литургије, домаћини овогодишње славе, Дејан и Данијела Спасић из Кусатка, као и братство манастира Пиносава, организовали су славску трпезу љубави. У

току славске трпезе приређен је и културно-уметнички програм. У првом делу програма деца из КУД друштва „Милоје Поповић Ђак“ из Кусатка извели су неколико традиционалних српских кола из Шумадије. У другом делу програма деца историјско-драмске секције Основне школе „Радомир Лазић“ из Азање, извели су део представе „Тамо далеко, на Крфу и Виду“. Игуман Петар је на крају програма сваком детету из Кусатка и Азање даривао пакетић са поклоницама.

Након славског ручка и културно-уметничког програма, радост манастирског славља продужила се у целодневном хришћанском дружењу.

ХРАМОВНА СЛАВА ЈАГОДИНСКЕ СТАРЕ ЦРКВЕ

У среду 26. јула, када Црква празнује Сабор Светог Архангела Гаврила, јагодинска Стара црква прославила је своју храмовну славу. Светом Литургијом је начелствовао архијерејски намесник белички, протојереј ставрофор Небојша Младеновић, а саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала, отац Радомир је произнео беседу о значају јављања Светог Архангела Гаврила људима. Управо је Свети Архангел Гаврило саопштио најрадоснију вест Пресветој Богородици. Стога и ми, недостојни, кличемо му радосну песму да нас његовим молитвама заштити заклоном крила непропадљиве славе и вапимо му да нас избави од беда као поглавар вишњих сила.

Након Литургије, верни народ предвођен свештенством је учествовао је у храмовној Литији и резању славског колача. После тога, сви у овој јагодинској цркви су послужени трпезом љубави коју је припремио колачар Милорад Стојковић – Лаци са породицом.

Младен Алексић, вероучитељ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ЦРКВИ СВЕТЕ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦЕ МАРИНЕ У СЕЛУ ЛАНИШТУ

У недељу, 30. јула, када Црква празнује Свету великомученицу Марину, Преосвећени Владика шумадијски Г. Јован је служио Свету Архијерејску Литургију у селу Ланишту, у цркви посвећеној овој дивној светитељки. На Светој Литургији саслуживали су свештеници Шумадијске епархије.

У својој беседи, Преосвећени Владика нас је подсетио на живот Свете великомученице Марине, која је још као дете чула за Христа и од кога је нико није могао одвојити. Владика је истакао да ми нисмо само тело ни само душа, већ и тело и душа, и зато треба да хранимо и једно и друго, само да не дамо превагу телу, већ души. Уколико више хранимо тело, душа остаје да паги и чами у нама, јер чезне за Богом. На примеру Христа, који се сажалио на народ и нахранио га, ми видимо да човек који нема самилости према другом човеку, заправо нема ни Христа у себи. Због тога се сабирамо на Светој Литургији и хранимо и појимо Христом, а пре него приступимо светом причешћу треба да преиспитамо своју савест и своје срце и видимо да ли смо у њему пронашли добро или зло, љубав или мржњу. Владика Јован је протонамесника лаништанског Дејана Павловића произвео у чин протојереја.

Након Свете Литургије, верни народ предвођен својим Владиком учествовао је у храмовној Литији и резању славског колача. После тога, верни народ се поклатио и целивао мошти свете великомученице Марине које је Владика Јован донео свима на дар.

Након богослужења уследила је трпеза љубави у порти храма.

Нинослав Дирак, протођакон

ПРВА МОНОГРАФИЈА О МОНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

Књига Милана Ђ. Милићевића „Манастир Каленић, задужбина деспота Стефана Лазаревића (1405-1437)“ коју је 1897. године објавила Српска краљевска академија, прва је монографска публикација о овом манастиру и настала је непосредно након ауторове посете Каленићу. У овом чланку доносимо неке појединости из ове књиге на које не указује новија литература, увек озбиљно узимајући закључке (неке и погрешне) до којих је дошао Милићевић

На првој страни своје монографије Милићевић наглашава да је до тада у три наварата писао о Каленићу, у Гласнику СУД XXI (1864), у *Путничким писмима*

на ктиторској групи, односно на то да он у то време није правилно могао протумачити преостале ликове и натписе ктиторске композиције на северном зиду припрате, па је зато Каленић и прогласио задужбином деспота Стефана Лазаревића.

Занимљиво је зашто се Милан Ђ. Милићевић одлучио да без одлагања отпутује у манастир. Као одговор на више питања о стању у манастиру, односно о старинама и сачуваним записима, од игумана каленићког, посредством митрополита Михаила, стигла је вест да „има једно Јеванђеље, писано на Лиму, 1463!“ Могућност да се у манастиру налази овако драгоцен рукопис, мотивише га да одмах крене, а у пратњи се нашао и угледни руски професор и слависта Михаило Несторович Сперански (1863-1938).

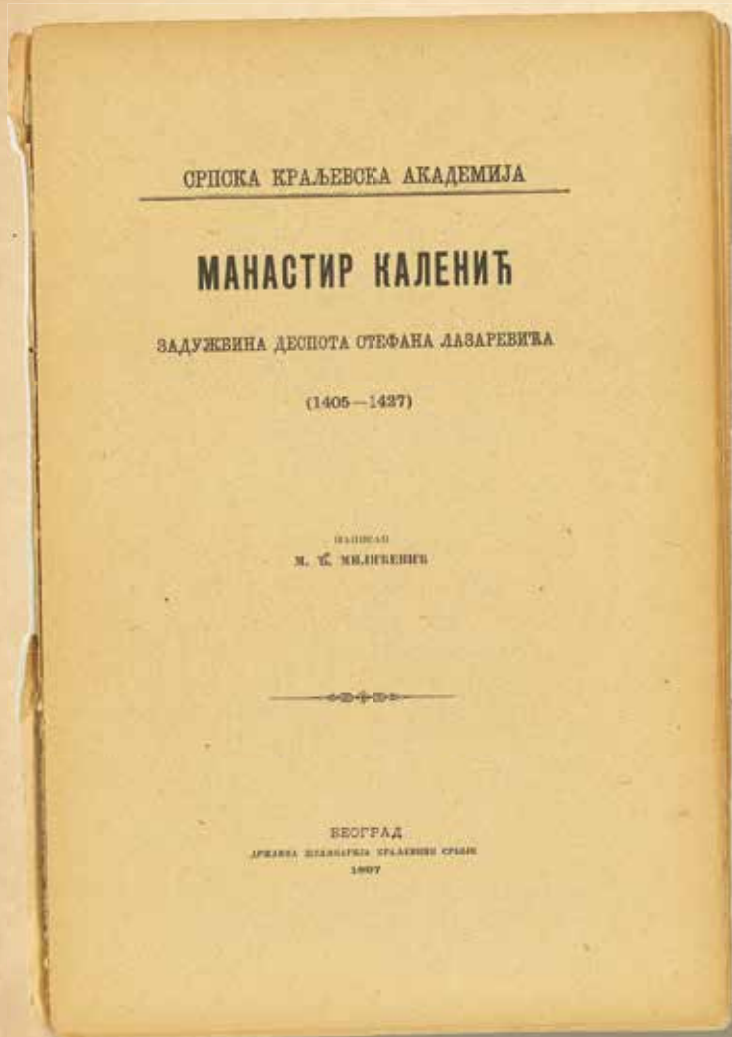
Експедиција је железницом приспела у Крагујевац, из којег, испоставило се, нису могли обезбедити фијакерски превоз до Каленића, јер су кочијаши мислили да је пут дуг и тежак. Продужују такође возом до Јагодине у којој успевају да се погоде са честитим кочијашем Илијом, „чију услужност и поузданост не можемо довољно да похвалимо“. Уз пут су сусрета ли велики број запрежних кола која су у Јагодину, за потребе железнице, возила хрстову грађу. Поводом овога, Милићевић додаје помало изненађујућу напомену: „Интересну за данашње стање наших манастира карактеристику прича нам Архимандрит Каленићки Јанићије, баш о тој грађи. Манастир је продао држави своје горе за 6000 динара. И када је старешина манастира отишао у среску канцеларију да прими новце, онда му је онде одбијено колико је манастир дуговао држави порезе, и колико има да да за неке чиновничке диурне, па је изишло да треба да доплати још 800 динара, и тек тада да буде намирен рачун!“.

Преко Белушића, где су коначили, у Каленић стижу 13. јула пре подне. После радосног дочека и послужења, научници затражише да виде Јеванђеље из 1463. године. У манастирској библиотеци Сперански одмах препознаје да је број седам замењен четворком, и да је реч о штампаној књизи. „То је је једно од Јаванђеља Божицара Вуковића; њему се, употребом, био поцепао први лист, а неки вредни духовник узео те оно што је недостајало преписао србуљски тако лепо, и тако са штампаним слично, да се на први поглед невешт човек ласно могао преварити и помислити да је цело руком писано!“ А 1763. године Јеванђеље је укоричено. На белом листу до предње корице стоји запис:

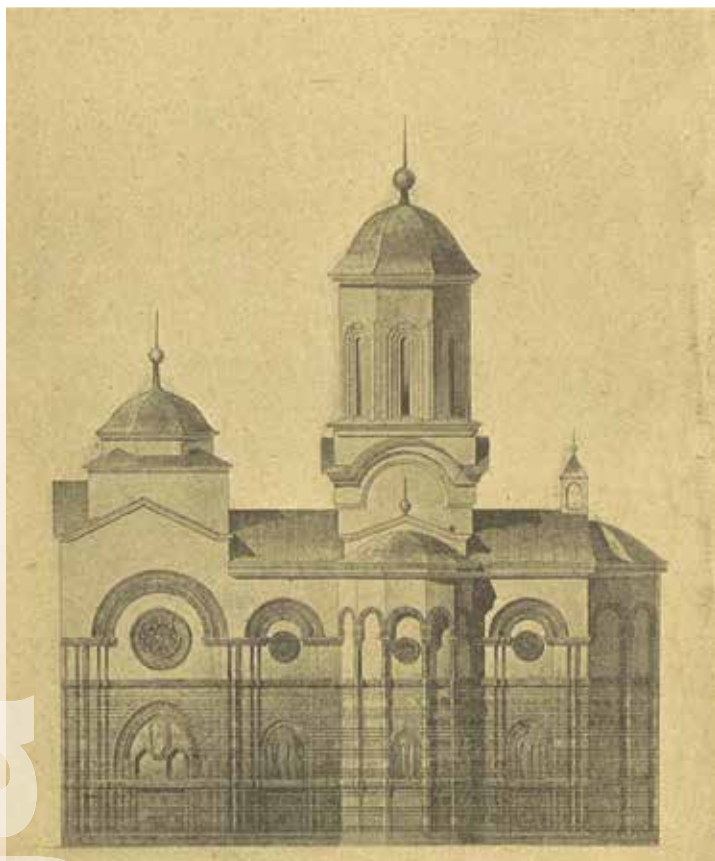
Сво кнѣгъ глаголемъ ѿвангелѣ азъ грѣшнѣи и малѣи въ челоуцеуѣ Николаѣ Стодановичъ ѿ места Белого Пола, при рецѣ Лимѣ 1763.

Милићевић доноси у својој књизи и записе о обновама Каленића током XVIII и XIX века, односно пода-

(Вила за 1865. и 1866. годину) и у *Кнежевини Србији* (1876). Додаје да је „ипак остала и жеља и потреба да се још једном забавим том историјском богомољом, колико да допуним што је остало празно, и да исправим што се промакло неисправно у ранијим својим белешкама: толико и да нарочито скренем пажњу својих земљака на ту стару Задужбину, која, и својом грађевинском лепотом, и местом где је, и околином у којој је, заслужује да се чешће виђа и боље позна“. До посете Каленићу дошло је у јулу 1897. године, након чега је написана монографија коју, као што рекосмо, коментаришу сви потоњи истраживачи манастира. Интересовања о Милићевићевој књизи се, по правилу, ограничавају на питање ктитора и тумачење портрета

тке о његовој историји у ово доба, о моштима Светог краља Првовенчаног које су се налазиле у њему, као и о каленићким духовницима. Како је све то предмет детаљне расправе у новијим монографијама о Каленићу Драгане Симић-Лазар и Ивана Стевовића и многобројних стручних расправа, овде ћемо поменути неке друге појединости из његове публикације, који су ређе помињане у новијој литератури.

У великом конаку, који је грађен у доба кнеза Милоша, једна соба је називана библиотеком, и у њој се налазе све слике, књиге, „разне утвари, и предмети који су остали од разних духовника или владика, Каленићких пострижника“. Милићевић поименце помиње следеће портретне слике: владике Мелентија Никшића из 1814. године, владике Максима Савића (1838) и две из познијег времена, владике Јанићија Нешковића (1844, два примерка), архимандрита Макарија, архимандрита Василија (два примерка), архимандрита Теофила (1838), јеромонаха Николе Пауновића, јеромонаха Мојсија Ивановића (два примерка) и монаха Хаџи-Атанасија. „На четири, међу овим сликама, записано је да их је радио живописац Лаврентије Бранкован; две је живописао Георгије Бакаловић, а на осталима није записано чији су рад.“

У библиотеци је било 39 „књига црквених, за разне службе“, 136 „богословских“, 68 „школских“, 169 „разне садржине“ и 19 „скупштинских протокола“.

У цркви се налазио минеј за октобар, штампан у Москви 1758. године, на којем се налази следећи запис:

Сю сѣзю кннѣ Миней за мѣць октоврѣй, и прочи единадесать минеевъ отѣвѣи рабѣ Божїи свещенноеромонахъ Яданасіе, бывшїи пострижникъ морачкїи, себе за здравѣ и за вѣчны споменъ, и за споменъ усопшихъ своихъ родителей Обрада и Ангеле святой обители ваведенской Каленичкѣй. И аще вы кто дерзнулъ отати ѿ святѣа обители да мѣ е свѣрнннѣ магнї Божїа на страшномъ сѣдѣ.

На новембарском минеју, црним мастилом, пише:

Сю сѣзю кннѣ Миней приложилъ еромонахъ Яданасіе Каленичкѣй при Гнѣ оцѣ измѣнѣ Василию Каленичкомъ на 4 а ѿ и д года, октоврѣа 11-го дне во святой обители каленичкѣй.

Иза овог, црвеним мастилом, крупним минејским словима, записано је:

Сѣа сѣа кннѣ Миней приложиса и подписаса при Гнѣ Митрополитѣ Бѣградскому Гнѣ хѣжи кврѣ Каленичкѣй итѣторѣ нашемѣ.

„На жѣтију Јеврема Сирина, које је штампано у Москви 1785, записао је јеромонах Мојсије Ивановић да је ту књигу укоричио 1815. године.

Исти јеромонах, године 1819, при Архимандриту Самуилу, укоричио је и *Велики Псалтир*, штампан у Москви 1758.

Даље, при истом Архимандриту, године 1821, Мојсије је укоричио прву полу *Пролога*, а године 1829, при Игуману Гаврилу, укоричио је и другу полу *Пролога*.

Године 1823, при Архимандриту Самуилу, јеромонах Мојсије Студеничанин укоричио је књиге *Каноник* и *Србљак*.“

На једном сребрном кандилу Милићевић је евидентирао следећи запис:

Лѣто 1744, храмъ Благовѣщенїа, измѣманъ Мойсен.

У библиотеци се налазе крст окован у сребро из 1760. године, за кога се верује да је из Мораче и ручна сребрна кадионица „за коју веле да је била Мелентија Никшића, шабачког владике“.

На сребрној чаши за воду пише:

Сѣа чаша измѣмана Леонтиа Стѣденичанина године 1783. Саграда крѣстѣмъ изъ Сараева Спасое. Има их неколико.

Сачуван је и крст у срми, са записом:

Сей сѣгѣи крестъ приложи обители Каленичкѣй Гнѣ Сѣла Паштрмацѣ Буѣмонаша, за душѣ и вечнїи споменъ супруге свое Неде, 1828.

По Милану Ђ. Милићевићу, „манастир Каленић данас живи и обдржава се од својих њива, ливада, вотњака, винограда и од горе. То су му сви извори за приходе. Парохија, коју је Каленић имао, и која му је давала леп приход, одузета је од њега тачком 2 закона од 31. децембра 1882, и дата мирским свештеницима.“

На основу налаза комисије коју је 1847. године саставила српска влада да омеђи сва манастирска имања, кнез Александар Карађорђевић је 26. новембра 1849. године манастиру Каленићу издао ову тапију:

„Александар Карађорђевић, Кнез Српски, на основу закључења Манастирске Комисије, које је у јунију месецу 1847 године, саизвољењем манастирског братства и касателних сељана учињено, који се акат у архиви Попичитељства Просвештенија храни, опредељавам, са сагласијем земаљског Савета, следећи синор добара Манастира Каленића:

С источне стране, Ваљалачким Потокком, на косу до баре, назване Убијена Крава; оданде истом косом на Кречану Трговиште, Крушку Говедарицу, и Драгову Воду; па изнад Драгове Воде косом на Грабар Загорје, Пољану по врх Лисе, пак поврх Брезовице, па повише Лободера на Чуку до Лукине Ливаде; оданде на Чукару више Усовине косом на Једину Букву, па низ Плужевину повише Врбе, а оданде косом поред Шљивице до поврх малог Гушевца од Делаве на Главичорак Камениги; оданде на четири Бељике и Црну Букву, а од Црне Букве на Кресану Букву те на реку, а од реке на стару Ваљалицу.

Изван синора има манастир следећих добара: у хатару Превешком 21 дан ораће земље, 2 вотњака, 25 мотика винограда, са 8 мотика парлога; 1 механу са 2 дућана и 1 хлебном фуруном; 1 салаш за куруз, и 1 подрум код винограда. У хатару Калударском 25 мотика винограда; осим тога –

1 виноград од 25 мотика, 30 коса ливаде, 1 вотњак од 270 дрвета шљива, и забран у Прерадовцу с кућом. У хатару Опарићком има 1 виноград од 45 мотика, и други од 20 мотика, и у пољу Опарићком 4 косе ливаде.

Границе ових земаља назначене су у поменутом закључењу Манастирске Комисије. Са овим добрима својима има право Манастир Каленић располагати и уживати их онако као што је у реченом закључењу изложено, у чем га нико узнемиравати не може. № 1999, од 1847, 26 новембра 1849, у Београду.“

Године када је Милићевић посетио Каленић, овај манастир је, према разрезу за порез, располагао следећом имовином: њива – 30 хектара и 38 ари, ливада – 25 хектара и 31 ар, сувата – 41 хектар и 28 ари, винограда – 1 хектар и 96 ари, вотњака – 6 хектара и 23 ара, забрана – 130 хектара и 13 ари, шума – 1825 хектара и 78 ари, укупно 2061 хектар и 7 ари. Вредност добара процењана је на 32 000 динара. Од стоке, манастир је има 40-50 грла говеда, 70-80 оваца, 30-40 коза и око 80-90 свиња.

О томе како су се у манастиру прагали битни историјски догађаји сведочи запис који је био загребан у олтару, на зиду између проскомидије и апсиде:

На 1737 лето придосе Немци на Ниш, и вазеше Ниш. И те есени придосе Турци, и вазеше его.

У првој монографији о манастиру Каленићу Милан Ђ. Милићевић, видели смо, поред података од значаја за манастирску историју, даје и слику како се у овој обитељи живело крајем XIX века. На почетку књиге дата је и слика манастирске цркве, коју је „сиртао с природе наш вредни архитекта, професор на Великој Школи, Андра Ј. Стефановић“.

Приредио Н. Јованчевић

Јекатерина Ткачова

УНУТАР КАЛЕИДОСКОПА

Рајски вртови равенских мозаика

Путовање у Равену може постати једно од најнезаборавнијих у животу. Маленом уснулом граду на северу Италије припала је част да сачува тако много споменика хришћанске уметности – од њених првих икона до византијске апотеозе – као мало којој престоници на свету. Не кажу без разлога да је град више византијски него сама Византија.

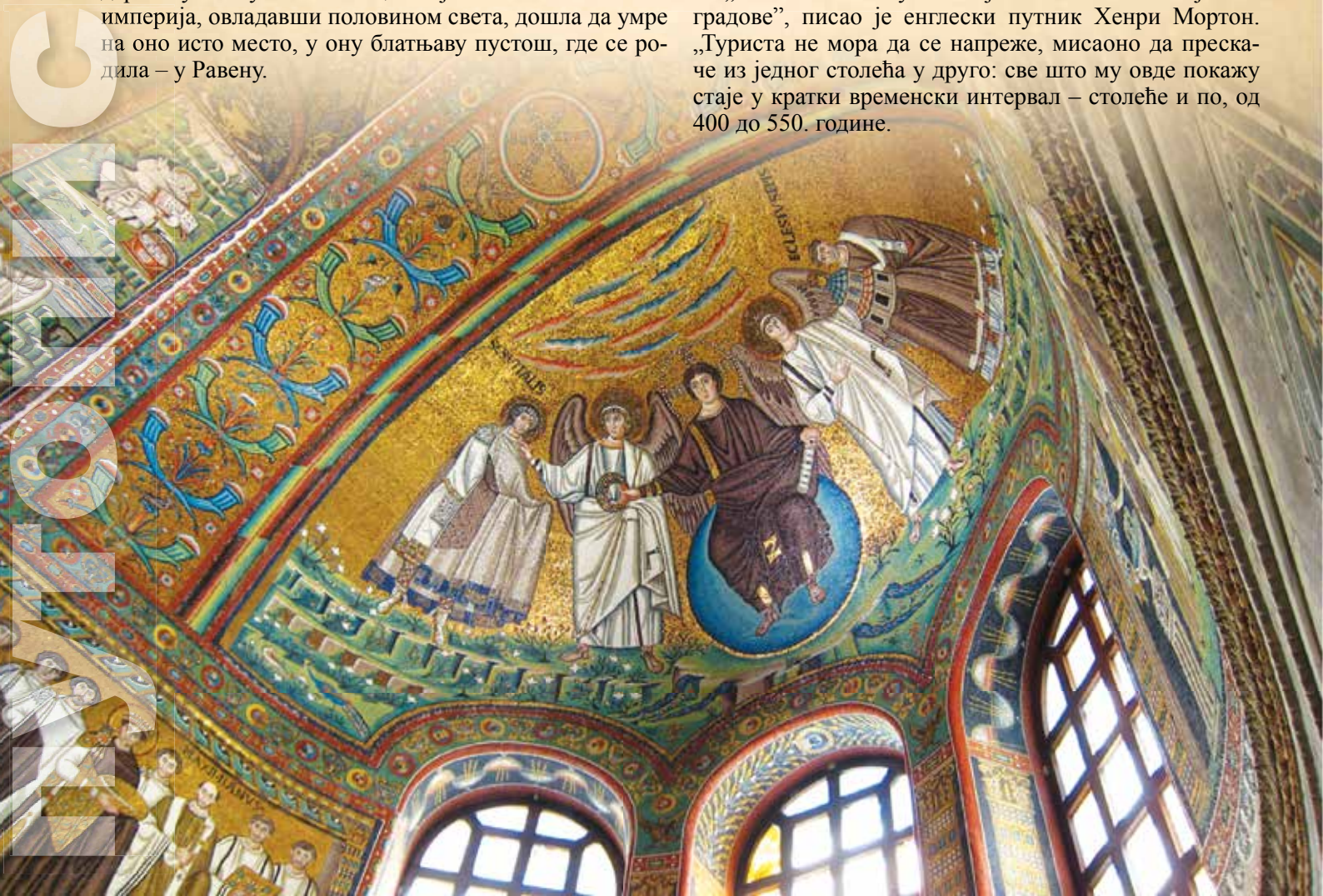
Мозаик, можда више од других видова уметности, има потребу за ваздухом, светлошћу, кретањем посматрача. Његову лепоту не преносе ни најквалитетнији фото-албуми, потребно га је видети својим очима. Међутим, сусрет са мозаицима Равене је посебан. Створени пре више од хиљаду и петсто година, они воде на почетак почетака хришћанске иконографије – прво изображење светог Петра са кључевима од раја, први покушаји да се створе јеванђелски сижеи и портрети апостола – од тада ће њихове познате црте остати у хришћанској уметности на хиљаде година. Чак и након петнаест векова, сводови равенске базилике одишу свежином, новином и савршеном слободом.

У историји, кажу, постоји неки укус за симетрију према својеврсним ритмовима, рефренима, дозивањима – судбине, места, имена. Нису ли зато оснивач Рима, легендарни Ромул, и његов последњи владар Ромул Август – имењаци. Није ли због тога Римска империја, овладавши половином света, дошла да умре на оно исто место, у ону блаћаву пустош, где се родила – у Равену.

Путем из града-лечилишта Риминија у Равену, путници пролазе неприметну реку, која им је надамак руке. Тешко да многи од њих погађају да прелазе Рубикон. По овој реци је у I веку пре наше ере пролазила граница између Цисалпијске Галије и Рима. Године 49. пре рођења Христовог, 10. јануара, овде је била пређена тачка без повратка – и за проконзула Јулија Цезара, који је у то време био инспектор гладијаторске школе у Равени, и за римску државу. По закону, проконзул је могао стати на чело војске само изван граница Италије: генерал, који је прелазео Рубикон са својом војском без одобрења римског сената, постајао је побуњеник. Цезару је било познато да непријатељи у престоници спремају против њега заверу. Ризик је био огроман, али и избор мали: устати или погинути. Чувена коцка била је овде бачена: из Равене је Цезар повео војску на Рим, где је под његовим вођством република у агонији трајно преобраћена у Римску империју.

А након пет векова, ова империја је – њен западни део – престала да постоји у истој тој Равени. Године 402. император Хонорије, спасавајући се од варварских најезда, преноси овде из Милана своју престоницу. Чинило се да ће непроходна каљуга, која је окруживала Равену, трајно заштити императорску палату. Али 476. године град је био заузет. Тако је била постављена символичка тачка на историју западне Римске империје.

„Схватити Равену лакше је него остале италијанске градове”, писао је енглески путник Хенри Мортон. „Туриста не мора да се напреже, мисаоно да прескаче из једног столећа у друго: све што му овде покажу стаје у кратки временски интервал – столеће и по, од 400 до 550. године.

Свега столеће и по процвата – и хиљаду и петсто година присећања. У Равени нема душераздирућих рушевина, на које су навикле очи у Риму. Антички саркофази и мермерни стубови разбацани су под отвореним небом Вечног града, по њима шетају кокошке, у њиховој позадини тече река сасвим друкчијег живота. У Равени је прошлост сигурно скривена иза чврстих, мрких зидова цркве, као што су налазишта драгоцености у непривлачним сандуцима. Уделили су своју лепту и англо-амерички бомбардери. Али дворци и утврђења леже у рушевинама, а цркве неким чудом стоје, и чувени равенски мозаици дозвољавају да видимо храмове онаквим какви су били у освит хришћанске историје, у време светих отаца неподељене Цркве.

Осам од мноштва споменика налазе се под заштитом УНЕСКО-а. Уз кратко задржавање и умереност све их можемо погледати за један дан. Али треба ли журити овде, у граду који је успорио сâмо време?

Несумњиво, нама, наследницима грчке религиозне традиције, Равена је сроднија него велелпни италијански градови ренесансе и барока. „Шта само нисмо видели: малтене све италијанске планине, два мора, десетине музеја, стотине цркава. Од свих ми је најдража Равена...”, тако у закључку свог италијанског путовања Александар Блок пише мајци. Мало се ко, од оних који су писали о Равени, уздржи и не спомене његове чудесне стихове:

Све што је тренутно, све што је пролазно,
Сачувала си у вековима.

Ти, као младенац спаваш, Равено,

У сањивој вечности у рукама

Робови кроз римска врата

Више не уносе мозаике.

И догорева позлата

На зидинама прохладне базилике...

Блок и његови савременици налазили су да је Равена тих, сиромашан градић, чији је свакидашњи живот протицао поред свих његових заборављених богатстава. Данашњи град се изменио, негде на његовој периферији брује невидљива индустријска предузећа. Али је сасвим исти дух спокоја, достојанства, неужурбаности – он се показао неподложним налету имиграната и туриста. Треба рећи да се Равена посебно поноси повезаношћу са Дантеовим именом. У своје време она је пружила уточиште песнику протераном из Фиренце. Овде је Данте био и сахрањен. Иако се родни крај покајао и током столећа употребио много напора да би песников прах вратио у Фиренцу, Равена је своје право

одбранила.

Црква Светог Виталија

Многи откривају себи град почињући од Сан Витале – празничног, вероватно најраскошнијег споменика у Равени. Савременица константинопољске Свете Софије, црква је освећена у част Светог мученика Виталија, оца мученика Протасија и Гервасија. Сан Витале је видљиви ехо златног века Константинопоља, иако су најстарији мозаици престонице пострадали од иконобораца, а затим од Турака, украси равенског храма, освећеног 547. године, допрли су до нас у свом велелепију.

Архитектонско решење Сан Виталеа подсећа на „малу Софију” – храм Сергија и Вакха у Константинопољу. Богате боје мозаичке палитуре овде су доведене до незамисливог максимума. Зидови апсида подсећају раскошем и префињеношћу на примерак источног ћилима. Поглед полако пада на централну фигуру младог Спаситеља, испод Његових ногу теку четири реке Едема. Други мајстори попу-

Читајући у различитим путним белешкама и мемоарима о вековној старини, како се њихови јунаци по много пута враћају у једну те исту салу музеја, како сатима стоје пред делима уметности, помало им завидим. Не толико на количини слободног времена, колико на особеностима перцепције. Свако зна по себи како је мало спреман вид савременика – па и читав ритам нашег живота – за спокојно созерцање. Навикле на непрестано смењивање слика, очи нису способне да се неизоставно усредсреде на статичне објекте, била то предивна статуа или пејзаж који задржава дах.

Али посматрајући како гости дуго стоје под сводовима равенске цркве, као да су зачарани, схватам да у свету мозика делују други закони. Из њиховог заробљеништва није лако отргнути се, од њих се човек не одваја скрећући поглед. Светлуцање камења, волшебност орнамената, схематичност црта – у мозаику постоји нешто од бајки, у које се дете погружава заборављајући на све. Непомична, заувек заустављена очараност... А можда су и туристи у Равени посебни. Град лежи постранце од масовних маршрута, и онај ко долази овде, као по правилу, зна шта тражи.

нили су цркву сценама из живота Мојсија, Авраама, Авеља, Јагњета Апокалипсе, симболима четворице јеванђелиста... Веза сижеа је плод веома зреле богословске мисли (свуда су промишљени нагвештаји Спаситељевог жртвеног пута и старозаветне алузије на литургијску тему). Али нашло се овде место и делфинима, чапљама, корњачама – *всјакоје диханије да хвалит Господа.*

Маузолеји

Византијски мајстори уздигли су уметност мозаика на нечувену висину. Они су први схватили да је снага мозаика у статици, у симболичкој пролазности приказивања. Али код византијског мозаика постоји старија сестра. У Равени најстарија ремек-дела остварили су мајстори Западне империје, од њих најранији –

мозаици маузолеја Гале Пласидије – односе се на средину V века, онај задивљујући период када је хришћанска уметност тек тражила форме изражавања и, наслеђујући у многим приказивачким манирима антику, испунило их новим, јеванђељским садржајем. У уређивању маузолеја Гале Пласидије више је заједничког са ранохришћанским мозаицима Рима него са правом источном раскоши, Јустинијановом црквом Сан Витале, која стоји двадесет метара даље.

Приземно здање у потпуности обухвата посетиоца. Купола и сводови бездано дубоке модре боје, цветно-звездана поља преливају се на растојању подигнуте руке. Година је 446. Очекујеш да видиш сачуване фрагменте – али светлуцавим каменчићима испуњен је цео простор – купола, зидови, сводови, па чак и под. Ти си унутар каледоскопа!

Над улазом у маузолеј – предивно здање ранохришћанске уметности – Христос у лику Доброг Пастира, седи на камену, још личи на Орфеја. Ово је, највероватније, најнеобичнија композиција од свих равенских сижеа, савршена, нежна. Већ шеснаест векова овај смирени рајски колорит тако јасно говори о Божијој љубави према свету, као мало које речи. „Тихо спокојство по смрти и нада у живот небески, светао – оваквом мишљу се, очигледно, руководио онај ко је

Убрзо примећујемо старе познанике: хрестоматијске портрете императора Јустинијана и његове супруге Теодоре у окружењу војника, свештенослужитеља и дворјана. Ово је подсетник потомцима на тријумф василевса који је вратио Италију под патронат Византије. Императорски пар изображен је у виду дародаваца – на дар храму приносе скупочену утвару (приметно је да је сама црква била изграђена и уређена не за рачун Јустинијана, већ средствима грчког зеленаша Јулијана Аргентарија).

Тешке раскошне одежде владара посуте су драгим камењем – бисерима, сафирима, рубинима, смарагдима... Павле Муратов у својој значајној књизи „Ликови Италије” претпоставио је да се уметност мозаика у многоме надахнута естетиком драгог камена – страст према камењу била је свеопшта и у античком свету, а нарочито у Византији. „Како је велелепна замисао била у таквом уређењу цркве мозаицима, једнака својим разнобојним сијањем драгоценог камења! Тадашњи људи, васпитани на префињеном и изоштреном схватању њихове лепоте, умели су, наравно, још више од нас да се наслађују лепотом равенских мозаика”.

украшавао гробницу, и ову мисао досежеш потпуно, проборавивши овде неко време”, писао је историчар уметности Редин.

Умешни Грци сместили су непомичне фигуре на фон шарене, незадрживе, богате динамике орнамена-

та. Другачије су радили Италијани: линије су лагане, злато се користи опрезно, узорак је прост и изражајан. Рајске фонтане, свежи зелени венци од лишћа, цвећа и воћа још су тако реалистични, и апостоли обучени у беле римске тоге.

Маузолеј су дуго времена сматрали гробницом императорке, жене драматичне и истакнуте судбине. Необично је да се у нашем веку гладном догађаја Холивуд није ухватио за толико привлачан сиже. Гала Пласида била је кћер Теодосија Великог – последњег императора неподељене империје – и млађа сестра императора западног њеног дела, Хонорија. Као резултат покушаја сената да спаси Рим од пропасти, године 409. Гала се појавила као талац код западних Гота. Убрзо ју је Атаулф, нови краљ западних Гота, учинио својом женом, и племенита Римљанка постала је краљица варвара. Родила је сина, после годину дана је обудовела и постала предмет трговине: император Хонорије успео је да размени сестру за незнатну количину пшенице. Враћену Галу су неприметно, против њене воље, удали за генерала, којем је било суђено да касније постане император. У браку с њим родила је сина Валентинијана, будућег императора, и кћер Хонорију, која се прославила захваљујући суровој докочици. Да би избегла брак са остарелим сенатором, она је предложила себе за жену Хуну Атили, пославши му свој прстен. Хунски вођа није пропустио да искористи прилику и усмерио је на Италију своје хорде: где је ту моја невеста? Није прихватио да добије у мираз само део Западне империје. Занимљиво је да је као посредан резултат Хоноријиног прохтева настала Венеција: прва је под удар Хуна доспела Аквилеја, чији су се становници упутили на запад, у лагуне, и основали Екселенцију...

А Гала Пласидија, чија је судбина била обасјана заласком огромне империје, у ствари је сахрањена далеко од Равене – у породичној гробници императора Теодосија у Риму, недалеко од Ватикана. Маузолеј који носи њено име, пре свега, био је изграђен императорки као капела уз дворску базилику, посвећену великомученику Лаврентију. Познато је да је Гала Пласидија много помагала Цркви и придносила учвршћивању хришћанства богато дарујући храмове Равене. Име царице не одјекује без разлога унутар ових зидова током столећа.

Баптистеријум

Други најстарији споменик Равене – такозвани баптистеријум православних, саграђен је на прелазу из IV у V век. Његови богати мозаички украси, остварени у другој половини V века, и данас производе заиста запрепашћујући ефекат. „Ми смо осетили да нисмо у вештачком врту, него да смо у некаквој плаветној пећини”, присећа се ходочасник с почетка XX века. „Предивни, нигде и никада виђени орнаменти подизали су се зидовима и верали по куполи бајним стаблима, листовима, плодовима и цветовима. Боје, свеже као првог дана, блистале су и преливале се тако шаролико и непресушно, да не поверујеш да је ово богатство створено људском руком. Само природа може дати тако бо-

гату и отмену игру боја: у преливима мора, у вечерњем руменилу, у ноћној месечини. Прикази људи поразили су нас својом животношћу, слободом и истинитошћу. Очи сијају, као живе; у лицу игра крв; тело је уобличено здравим мишићима, кожа – као код здравих, развијених људи. Нека лица су чак сувише веродостојна и у њима

се несумњиво осећа портрет. Утисак тела погруженог у чисту воду зеленкастог италијанског планинског потока (у изображењу крштења Исуса Христа), пренесен је изузетно верно. Ово нису били камени мозаици, већ струјећи, преламајући предмети воде”.

За уметника позне антике било је потпуно природно да у сцени Крштења Господњег учествује дух реке Јордана. Он је изображен као типично римско божанство: седа брада, дугачка коса, у којој су се заплела клешта краба... И данас видимо ову персону на иконама празника Богојављења – он је само сразмерно умањен.

Подударење уметничког језика са античким мишљењем објашњава библиста Андреј Десницки: „Сцена Крштења Господњег: обнажени Христос стоји у речним струјама, Он је без браде, сасвим млад. Пожелимо да исправимо уметника: на проповед је Христос изашао као зрео мушкарац и незамисливо је било за Јудејца тих времена да не носи браду или се јавно обнажује. Али знамо да је ово обнаживање условно, оно наставља традицију античког херојског портрета, где на нагом телу ништа није скривено, али ништа није ни потцртано, и то је један од важних приступа који се подудара са младалачким узрастом хероја. Ни хришћански уметник се не устручава да говори са људима свог времена на њима пријемчивом језику”.

Након једног столећа, аријанци који су завладели Равеном, по обрасцу православног баптистеријума, изградиле су сопствени, аријански баптистеријум. Његови мозаици напрежу се да понове сиже оригинала, међутим, очигледно је колико су код њих сиромашније, простије форме и боје. Баптистеријум је био подигнут према наређењу источнотоготског краља Теодориха Великог, у чијим се рукама 493. године сконцентрисала огромна власт, која се простирала далеко иза граница Апенинског полуострва. Теодорих је био аријанац, али се потпуно трпељиво односио према православнима. У историју је ушао са репутацијом цивилизованог Гота који се одушевљавао античком културом, довео је у ред споменике Рима и поштовао сенат. Међутим,

краљ је ипак својом престоницом сматрао не Рим, већ Равену. Аскетски Теодорихов маузолеј и до данашњег дана посећују љубитељи меланхоличних рушевина...

После његове смрти, 525. године, император Јустинијан је почео ратну кампању зарад повратка територија Италије заузетих од стране варвара. За неколико година његов верни генерал Велизарије потукао је Готе и 554. године Равена је по трећи пут постала престоница – овог пута престоница егзарха који је управљао Италијом у име византијског императора све до 751. године.

Базилика Светог Аполинарија „Нова”

Као покровитељ Равене јавља се свештенумченик Аполинарије, ученик апостола Павла. Око 49. године првоврховни апостол рукополаже га у епископа Ра-

венског. Аполинарије је дошао у Равену као ходочасник, проповедао је Јеванђеље и исцељивао болесне. Епископ чудотворац изазвао је велики гнев многобожачких жречева. Покушаваши свим средствима да убију светитеља, они су послали извештај императору Веспазијану са молбом да осуди на смрт „хришћанског мага”. Године 75. Свети Аполинарије је био ухваћен и жестоко пребијен у лучком предграђу Равене – Класеу. Након седам дана он је скончао. На месту његове гробнице била је изграђена базилика светог Аполинарија „У луци” (Сан-Аполинаре-ин-Класе).

Светоме је посвећен један од храмова Равене – базилика светог Аполинарија „Новог” (Сан-Аполинаре-Нуово). Изграђена је још за време Теодориха као дворска црква, њени мајстори изградили су прве мозаике. Затим је у VI веку уређење храма у многоме било прерађено од стране Византинца.

Изнад колонада сачувале су се велелепне процесције светих дева и мученика, усмерених ка Христу и Његовој Мајци. Ево како их описује Павле Муратов:

„Са генијалним декоративним тактом византијски мајстори одстранили су из ових фигура све индивидуално, сваки људски интерес који би могао одвући пажњу онога који се моли. Они су стремили као општем утиску, у којем ликови светих девственица и мужева играју исту улогу као и нимбе које окружују њихове главе, венци мученички, које држе у рукама, палме рајских вртова, које их раздвајају једне од других. Све ово није ништа друго до понављање са строгом непроменљивошћу мотива једног те истог узора, који преноси на мермерне зидове базилике сијање раја, наравно раја византијског, заливеденог златом и посејаног крупним драгоценим камењем”.

Највиши ред заузимају прикази чуда и прича Христових. Њихово ауторство јасно потиче од Теодорихових мајстора. Ово је један од првих покушаја уметничког оваплоћења јеванђељских тема, технички предиван

и у нечему наиван. Дирљива сећања, издата 1896. године, оставио је руски историчар уметности Ј. К. Редин: „Од јутра и скоро до вечери боравио сам у цркви Аполинарија Новог... Узео сам са собом све фотографије, а међу њима и обојене, и почео да проверавам боје и посматрам где постоје рестаурације. Мој посао привукао је пажњу кустоса – добре старице Италијанке и двојице свештеника – једног младог, другог старијег. Они су са радозналошћу по с м а т р а л и фотографије, нарочито оних мозаика што се налазе у највишем реду у средини лађе на зиду изнад стуба – Христова чуда и страдања; говорили су ми да су толико година провели у базилици, а да никада нису видели тако изблиза мозаике као сада, и да нису знали прави облик њихових садржаја. При свакој новој сцени изговарали су на латинском језику текстове из Јеванђеља. Њихово одушевљење и љубазност према мени довели су до тога да када сам почео да сумњам јесу ли живописани анђели са стране Богородице, они су принели лествице, и млађи се попео на врх и посматрао карактеристике израде. Затим су обојица изашли на хорос изнад улаза, где су оргуље, и ја сам покушао да видим није ли видљива фигура на градским вратима и шта приказује мозаик у њиховом спољашњем утврђењу”.

Заиста, без детаљног водича или оптичких помагала тешко је учити појединости мозаика. Да не бисте пропустили интересантне детаље, треба доћи припремљен и гледати сцене Јеванђеља очима безименог древног уметника.

Сан-Аполинаре-ин-Класе

Да бисте се поклонили моштима Светог Аполинарија и последњој од великих цркава Равене, потребно је извршити пригодну шетњу: базилика се налази на пет километара од града, у предграђу Класе. Овде се нарочито снажно осећа још један од равенских мотива – заувек отишло море. Јулије Цезар је овде градио луку; Август ју је учинио својом главном морском базом ради заштите Јадранског мора и Блиског Истока. Због ових циљева у луци се непрестано налазило 250 бродова. Византија је још успела да искористи предности морског положаја Равене, али веома брзо, за два-три века, обалу затрпавају пешчане дине, море се стално повлачи. До IX века град губи свој значај водеће луке и долази до пропадања.

„Туга за неповратним морем”, коју је уочио Блок у погледу равенских девојака – сведочанство је о томе како се брзо и кардинално мењала судбина града. Тешко је поверовати да су у Равени некада уместо улица били канали, као данас у Венецији. Већ од 1441. године Равена је прешла под јурисдикцију моћне Венецијанске републике...

Црква Сант-Аполинаре-ин-Класе („У луци”) била је освећена 549. године, одмах после преласка катедре Равене из руку аријанаца православнима. Унутрашњи простор храма је огроман, и даје, вероватно, најпотпунију представу о уређивању древнохришћанских базилика. Историчари уметности могу до миле воље гунђати о томе да мозаици овог храма губе игру са другима у Равени, о пропадању умет-

ности мозаика у поствизантијској епохи, томе слично. Али грандиозан утисак, створен светлошћу, бојом и просторством базилике потпуно је незабораван.

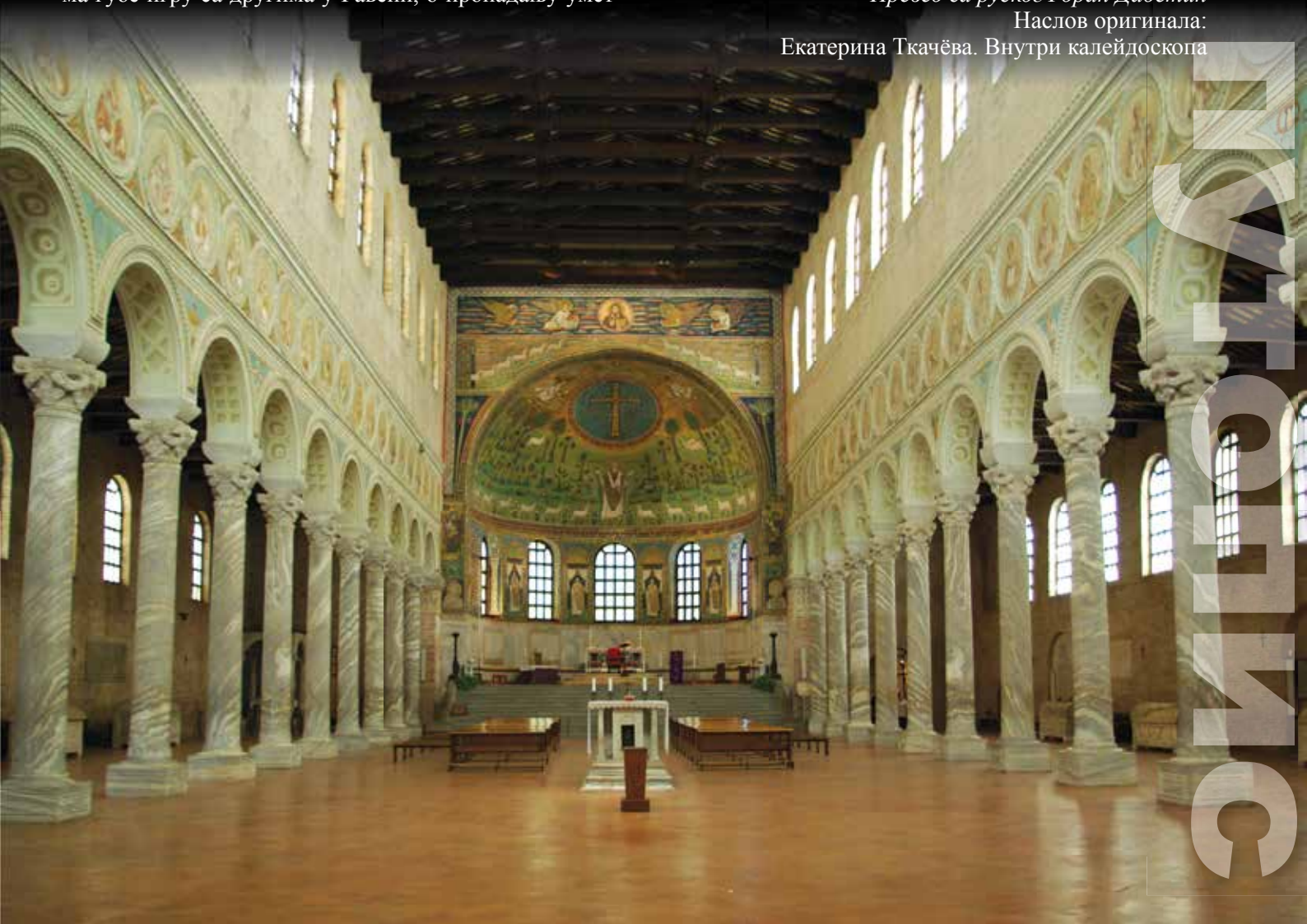
Ево какво је лирско сећање о овом живописном кутку оставио публициста са почетка XX века, А. Трубников: „Вече на равници; безвучно теку споре речице, зарасле травама. Овде је стајао богати Класе; таласи Јадранског мора тукли су о његове зидине и белела су се једра бродова који су пристајали. Али море је отишло и град је ишчезао. О њему присећање – усамљени Sant' Apollinare са звоником попут светионика. Присећања и ископани плугом комади мермера и мозаици, тамни дукати са градским натписом: Ravenna felix... Вече седефом украшава небо. Звона су изрекла бронзаним језиком предвечерњу молитву – Ave Maria! У жутом ваздуху, над необухватним тиховањем задрхтала су звона, полетела у даљину поцрнелим шумарцима, умрла у готским сводовима морских борова. А са мочварне равнице подигле су се магле, тек обојене заласком, и у њима, чини се, ковитлале су се бледи и крвави знаци агоније империје”.

Невероватна лепота и очуваност равенских цркава једно су од чуда Промисла Божијег. Прозрачно и крчко је све на свету – цивилизације ишчезавају, светска слава пролази, империје се бришу са карте света. Нема више ни моћног Рима, ни богатства Византије – али смирено сведочанство мозаика Равене остављено нам је као одблесак непролазног, као подсећање на све најбоље на земљи што ће бити сачувано за Вечност.

Превео са руског Горан Дабетић

Наслов оригинала:

Екатерина Ткачџва. Внутри калейдоскопа

ОКОНЧАНИ МАТУРСКИ ИСПИТИ У КРАГУЈЕВАЧКОЈ БОГОСЛОВИЈИ

У периоду од 1. до 11. јуна, ученици Крагујевачке богословије, који су први разред уписали 2012. године, полагаали су завршни испит зрелости – мутуру и сви кандидати који су имали право изласка на овај испит са успехом су окончали школовање. Испитима за двадесет једног кандидата, у којима су учествовали сви професори Богословије, предвођени ректором протојерејем ставрофором проф. др Зораном Крстићем, руководио је ђакон др Здравко Јовановић, доцент на групи за патрологију Православног богословског факултета Универзитета у Београду као изасланик Светог архијерејског синода СПЦ. Испитима из већине предмета присуствовао је и Његово преосвештенство Г. Јован, епископ шумадијски. Како су ове године током одржавања матурских испита прослављани Духови, матуранти и професори су учествовали у празничним Литургијама, које је служио Г. Јован, епископ шумадијски.

Период полагања испита зрелости у Богословији Светог Јована Златоустог почео је израдом писменог матурског рада, за који је Свети архијерејски синод СПЦ одредио следеће теме:

Идите по свему свету и проповедајте Јеванђеље сваком створењу (Мк 16,15) – неопходност проповедања Светог Јеванђеља парохијског свештенства данас;

Брак и безбрачност по Светом апостолу Павлу (1. Кор 7, 1-40);

Свети Сава – први српски архиепископ и његов рад на организацији Српске архиепископије.

Након што је Испитни одбор оценио радове и пошто је узет у обзир успех ученика током школовања у Богословији, сходно Правилнику о полагању завршног богословског испита, стекли су се услови да усмене испите из Светог писма, етике и догматике, литургике, историје Цркве и историје СПЦ, црквено-канонског и брачног права и црквеног појања са типиком полаже

дванаест ученика, док су девет полазника због одличног успеха ослобођени усменог дела. Одличан успех у последња три разреда богословије и на писменом испиту имали су следећи ученици:

Илија Арсеновић, Шумадијска епархија;

Огњен Биочанин, Шумадијска епархија;

Живојин Величковић, Врањска епархија;

Јанко Јовановић, Шумадијска епархија;

Михаило Миленковић, Крушевачка епархија;

Драган Николоски, Бачка епархија;

Небојша Стевановић, Шумадијска епархија;

Лука Стојановић, Врањска епархија;

Стојан Чупић, Дабробосанска митрополија.

Испитни одбор је писмени рад Небојше Ставановића прогласио за најбољи.

Усмени испити окончани су 11. јуна уз констатацију Испитног одбора да су кандидати током овог испитног рока показали висок ниво знања, тако да су многи ученици остварили бољи успех него током редовног школовања.

Све петице на усменим матурским испитима заслужили су следећи ученици:

Иринеј Игњатовић, Бачка епархија;

Страхиња Миљковић, Браничевска епархија;

Јован Поњавић, Жичка епархија;

Душан Радосављевић, Београдско-карловачка архиепископија.

Одличан успех имао је и Немања Пено из Бихаћко-петровачке епархије.

Врло добар успех на матури заслужили су:

Јован Живановић, Браничевска епархија;

Драган Јованић, Бањалучка епархија;

Симо Јовановић, Бачка епархија;

Неша Стевић, Браничевска епархија;

Бојан Томић, Браничевска епархија;

Немања Томић, Браничевска епархија.

Са добрим успехом школовање је окончао Милош Вучићевић из Крушевачке епархије.

За најбоље ученике ове генерације матураната Крагујевачке богословије проглашени су Михаило Миленковић, Драган Николоски и Небојша Стевановић којима је управа школе даривала посебне награде, док су сви матуранти за успехе у владању, учењу, за ревносно похађање богослужења, за старање о благољепију и за истицање у припремању проповеди награђени књигама.

Последњег дана завршног богословског испита (11. јуна) одржана је свечаност током које су проглашени резултати и уручене дипломе и награде најбољима. У школском храму, пре доделе диплома и награда, ученицима који су окончали школовање, говорио је протојереј ставрофор професор др Зоран Крстић, ректор крагујевачке Богословије. Уз оцену да је реч о врло доброј генерацији, ректор је изразио наду да

ће стицање темељних представа о вери, односно основних богословских знања током средњошколског васпитно-образовног процеса бити прави темељ за духовно и теолошко усавршавање које им предстоји.

Изасланик Светог архијерејског синода ђакон др Здравко Јовановић, доцент Православног богословског факултета Универзитета у Београду, након честитки свима који су успешно завршили средњошколско богословско образовање, рекао је да се уверио да се односи у овој школи уређују по међусобној љубави, разумевању, уважавању, али и поштовању црквеног поретка. Похвалу заслужује и посвећеност свих који живе у овој школи својим црквеним службама.

У име матураната, свим професорима, а посебно разредном старешини јереју Александру Сенићу, за бригу о њиховом узрастању, али и за разумевање за младалачка искушења, захвалио је ученик Симо Јовановић.

ФЕСТИВАЛ ХОРОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ У РАКИТОВУ

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, у Недељи свих Светих, 11. јуна, одржан је Фестивал хорова Епархије шумадијске.

Фестивал је почео Светом Архијерејском Литургијом коју су служили, поред Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована и Његово Високопреосвештенство Архиепископ михаловско-кошички Г. Георгије, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске и пензионисаног пароха из Лос Анђелеса протојереја ставрофора Петра Ненадовића и јерођакон Силуана из манастира Григоријата на Светој Гори.

Одговарање на Светој Архијерејској Литургији су преузели, наизменично, сви придошли хорови. Поред Градоначелника Јагодине Ратка Стевановића и Миодрага Николића – Фемана, ктитора цркве Светог Луке у Ракитову, на Светој Архијерејској Литургији су узели учешће и многобројни свештеници и верни народ.

У својој беседи Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је између осталог рекао да ми служимо најсветије, најузвишеније дело, Свету Литургију, и да то што је са нама Његово Високопреосвештенство Архиепископ Г. Георгије показује, да без обзира на познавање језика, знамо шта служимо, јер се и прошлост и садашњост Духом Светим сабира у једно, а то је предокус Царства Небеског. Такође, Владика Јован је истакао да је ова недеља, прва иза Духова, посвећена Свим Светим, јер су управо они исповедници Свете Тројице, уверивши нас у то да је Дух Свети Ризница добара, да сва добра задобијамо Духом Светим и да све оно што се чини у Цркви, чини се од Оца, кроз Сина у Духу Светом, а то значи да благодат не можемо задобити ван Цркве и Свете Тројице. Тема данашњег Јеванђеља је прослављање светости, а ми често заборављамо да је Бог једино Свет по природи својој, а да ми постајемо свети, управо, по благодати Божјој.

Након резања славског колача вернима се обратио и Архиепископ Георгије и на крају отпевао „Мнохаја, блахаја лита“.

Програм свечаности водила је Маја Алексић, чланица хора цркве Светих апостола Петра и Павла у Јагодина. Она је поздравила присутне и нагласила да „духовна музика храни душу, распламсава љубав према Господу, пријатељима и непријатељима, она буди потребу за смирењем и миром, добротом и чистотом срца. Она носи признање Богу да је праведан и милостив и усмерава слушаоца да поштује Бога.“

На овогодишњем фестивалу песму као дар Господу и захвалност за духовно надахнуће, принело је седам хорова Епархије шумадијске:

1. Дечји хор „Свети Сава“ из Крагујевца, са диригентом хора јерејем Иваном Антонијевићем.
2. Дечји црквени хор „Свети Симеон Мироточиви“ из Крагујевца, са диригентом хора Маријом Радојевић.
3. Црквени хор „Опленац“ из Тополе, са диригентом хора Маријом Ракоњац.
4. Женски црквени хор „Свети Архангел Михаило“ из Јагодина, са диригентом хора Александром Димитријевић.
5. Хор „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца, са диригентом хора Бојаном Србљак.
6. Хор Успења Пресвете Богородице из Крагујевца, са диригентом хора протојерејем Драгославом Милованом.

и композицијама:

7. Хор Светих апостола Петра и Павла из Јагодина, са диригентом хора Љиљаном Милеуснић Марковић.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован доделио је плакете диригентима хорова, као знак захвалности и сећања на овогодишњи Фестивал.

За све учеснике Фестивала организована је велика трпеза љубави.

Нинослав Дирак, протођакон

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. јуна 2017. године до 31. јула 2017. године:

Осветити:

Новоподигнути храм Светог Саве у Коларима, Архијерејско намесништво беличко, 1. јуна 2017. године;

Иконостас за новоподигнути храм Светог Саве у Коларима, Архијерејско намесништво беличко, 1. јуна 2017. године;
Звоно за храм Силаска Светога Духа у Церовцу, Архијерејско намесништво крагујевачко, 6. јуна 2017. године;

Живопис за храм Преноса моштију Светог Николе у Дражевцу, Архијерејско намесништво бељаничко, 10. јуна 2017. године;

Палионицу свећа при храму Свете Петке у Ботуњу, Архијерејско намесништво лепеничко, 17. јула 2017. године;

Темеље за парохијски дом при храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко, 20. јула 2017. године;

Крстове за храм Покрова Пресвете Богородице у Гунцатима, Архијерејско намесништво бељаничко, 23. јула 2017. године;

Икону Богородице Тројеручице за истоимени храм у Малим Пчелицама, Архијерејско намесништво крагујевачко, 25. јула 2017. године.

Рукоположити

Бојана Стојадиновића у чин ђакона 18. јуна 2017. године у храму Свете Петке у Крагујевцу, а у чин свештеника 25. јуна 2017. године у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци.

Основати:

Српску православну парохију Прву јагодинску при храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Српску православну парохију Другу јагодинску при храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Српску православну парохију Прву јагодинску при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Српску православну парохију Другу јагодинску при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Српску православну парохију Трећу јагодинску при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Српску православну Црквену општину јагодинску при храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко.

Укинути:

Српску православну парохију Четврту јагодинску при храму Светих архангела Михаила и Гаврила (Старој цркви) у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Српску православну Црквену општину доњештипљанску при храму Рођења Пресвете Богородице у Доњем Штипљу, Архијерејско намесништво беличко;

Српску православну Парохију доњештипљанску при храму Рођења Пресвете Богородице у Доњем Штипљу, Архијерејско намесништво беличко.

Извршити арондацију:

Између Парохије доњештипљанске при храму Рођења Пресвете Богородице у Доњем Штипљу и Парохије сиоковачке при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архијерејско намесништво беличко;

Између Парохије доњештипљанске при храму Рођења Пресвете Богородице у Доњем Штипљу и Парохије багрданске при храму Светог архангела Гаврила у Багрдану, Архијерејско намесништво беличко.

Одликovati:

Чином протојереја:

Протонамесника Братислава Пауновића, привременог пароха ботуњског у Ботуњу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Достојанством протонамесника:

Јереја Срђана Кандића, привременог пароха драгоцветског у Драгоцвету, Архијерејско намесништво беличко;

Правом ношења црвеног појаса:

Јереја Ивицу Камберовића, привременог пароха сипићког у Сипићу, Архијерејско намесништво рачанско;

Орденом Војска Карађорђа:

Љубишу Стевановића из Крагујевца;

Архијерејском граматом признања:

Благоја и Срђана Јоковића из Крагујевца;
Душана Николића из Крагујевца;

Архијерејском граматом захвалности:

Јанка Арсенијевића из Десимировца;
Марка Стијовића из Десимировца;
Драгана Срећковића из Великих Крчмара;
Господина Радослава Живуловића из Сипића;

Архијерејском захвалницом:

Трајка Трајковића из Ждралнице;
Владана Аврамовића из Белошевца;
Драгана Савића из Десимировца;
Предрага Матковића из Десимировца;
Томислава Максимовића из Церовца.

Замонашити по чину мале схиме:

Драгану Петровић, сестру монашке обитељи манастира Светог Николе – Никоља Рудничког, давши јој монашко име Матрона.

Поставити

Протонамесника Дејана Ђорђевића, привременог пароха првог јагодинског при храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, на дужност старешине храма Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Новорукоположеног јереја Бојана Стојадиновића на дужност привременог пароха опарићког у Опарићу, Архијерејско намесништво левачко;

Јеромонаха Дионисија (Кузовића), сабрата манастира Сете Петке – Сибнице, на дужност намесника манастира Сете Петке – Сибнице.

Преместити:

Протојереја Радосава Јаћимовића, привременог пароха другог јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, на дужност привременог пароха другог јагодинског при храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протонамесника Дејана Ђорђевића, привременог пароха трећег јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, на дужност привременог пароха првог јагодинског при храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Лазара Илића, привременог пароха четвртог јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, на дужност привременог пароха трећег јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко.

Поверити у опслуживање:

Братству храма Светих архангела Михаила и Гаврила – Старе цркве у Јагодини, упражњену парохију Другу јагодинску при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко.

Разрешиити:

Протонамесника Дејана Ђорђевића, привременог пароха трећег јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, даље дужности привременог пароха трећег јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Радосава Јаћимовића, привременог пароха другог јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, даље дужности привременог пароха другог јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Лазара Илића, привременог пароха четвртог јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, даље дужности привременог пароха четвртог јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила – Старој цркви у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Радосава Јаћимовића, привременог пароха другог јагодинског при храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, даље дужности опслуживања Парохије доњоштипљанске у Доњем Штипљу, Архиепископско намесништво беличко;

Јереја Слободана Савковића, привременог пароха превешког при манастирском храму Ваведења Пресвете Богородице у манастиру Каленићу, даље дужности опслуживања парохије опаришке у Опарићу, Архиепископско намесништво левачко.

Поделити канонски отпуст:

Ђакону Миљану Антићу за сvezу клира Епархије аустријско-швајцарске;

Ивану Драгићевићу за сvezу клира Епархије банатске.

Поделити канонски пријем:

Милошу Павићу из сvezе клира Епархије крушевачке.

Покренути црквеносудски поступак:

Против игумана Саве (Богдановића), сабрата манастира Тресија;

Против јеромонаха Јустина (Ђуричића), сабрата манастира Сибнице;

Против јерођакон Јосифа (Арсеновића), сабрата манастира Телија;

Против јеромонаха Филотеја (Јовановића), сабрата манастира Телија.

Против монахиње Текле (Продановић), настојатељице манастира Пиносаве.

Примити у први разред богословије:

Уроша Стојадиновића из Вреоца;
Никола Панића из Дубоне;
Димитрија Николића из Грошнице;
Василија Новаковића из Селевца;
Филипа Лукића из Кусатка;
Вука Тошића из Шумарица;
Јована Нинића из Крагујевца.

Завршили богословију:

Никола Поповић;
Илија Арсенијевић;
Огњен Биочанин;
Јанко Јовановић;
Небојша Стевановић;
Марко Огњановић.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Небојши Стевановићу;
Јанку Јовановићу;
Огњену Биочанину;
Марку Огњановићу;
Николи Поповићу;
Филипу Маринковићу;
Николи Вукадиновићу;
Илији Арсенијевићу;
Урошу Недељковићу;
Луки Радовановићу;
Ивани Шмигић.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

СЛУЖБЕНИ

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНІСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. јуна 2017. године до 31. јула 2017. године

ЈУН 2017:

1. јун 2017:

Освештао новоподигнуту цркву – брвнару посвећену Светом Сави Српском у селу Колару код Јагодине у којој је служио Литургију; током Литургије крстио Кристијана и Леонору, децу Живка Јовановића из Цириха који је рођен у Колару; надлежног свештеника Срђана Кандића одликовао достојанством протонамесника.

2. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из Светог Писма Старог и Новог Завета.

3. јун 2017 – Свети цар Константин и Света царица Јелена:

Служио Литургију у цркви Светог цара Константина и Свете царице Јелене у Наталинцима и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

4. јун 2017 – Духови:

Служио Литургију са вечерњом Духовском службом у Саборној крагујевачкој цркви.

5. јун 2017 – Духовски понедељак:

Служио Литургију у цркви Силаска Светог Духа – Старој цркви у Крагујевцу и пререзао славски колач поводом црквене славе;
После подне предводио градску литију улицама Крагујевца.

6. јун 2017 – Духовски уторак:

Служио Литургију у цркви Силаска Светог Духа у Цервцу код Крагујевца; освештао звона за ову цркву и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из хришћанске етике и догматике.

7. јун 2017:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из историје хришћанске и Српске православне Цркве, као и испиту из црквеног појања са типиком;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији: примио др Предрага Создановића, директора Клиничког центра у Крагујевцу и др Ранка Голијанина.

8. јун 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из црквеног права;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији: примио др Радета Николића.

9. јун 2017:

Освештао, као Епископ војни, а по благослову Његовог преосвештенства Господина Никанора, епископа банатског, војну капелу у Панчеву, у којој је служио Литургију; рукопроизвео заставника Мила Даљевића у чин чтеца;

Посетио Завод за заштиту споменика културе у Смедереву и директора Дејана Радовановића.

10. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Николе у Дражевцу и освештао зидни живопис ове цркве;
Крстио у цркви Светог пророка Илије у Вранићу Софију и Дуњу, кћерке Горана Тришића;
Посетио *Фестивал шумадијских вина* који је одржан у Краљевом подруму у Тополи.

11. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог апостола Луке у Ракитову код Јагодине; саслуживао Његово високопреосвештенство Господин Георгије, архиепископ михаловско-кошички Чешке православне цркве; предводио на сабрању у Ракитову Фестивал црквених хорова Шумадијске епархије.

12. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији; примио протојереја ставрофора Петра Ненадовића, пензионисаног пароха из Лос Анђелеса.

13. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. јун 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. јун 2017:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и шеснаестогодишњи парастос епископу шумадијском Сави Вуковићу;
Служио у цркви Васкрсења Христовог на крагујевачком гробљу Бозман опело проти Драгомиру Рвовићу;
Крстио у цркви Светих Косме и Дамјана у Азањи Филипа, сина свештеника азањског Дејана Шишковића;
Присуствовао у крагујевачком Књажевско-српском театру свечаности поводом 45 година уметничког рада глумца Мирка Бабића.

18. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради и у чин ђакона рукоположио Бојана Стојадиновића из Азање.

19. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

20. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Председавао седници на којој су учествовали архијерејски намесници Шумадијске епархије, чланови Управних одбора епархијских фондова и чланови Епархијског фонда за газдовање црквеним шумама.

21. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији: примио чланове Одбора за изградњу цркве у Блазнави; примио групу верника из Сипића и Малог Крчмара ради договора о изградњи трпезара и поправке цркава у овим селима; примио председника општине Младеновац Владана Глишића и протојереја ставрофора Жељка Ивковића, архијерејског намесника младеновачког ради договора о прослављању шест векова од подизања манастира Павловца на Космају.

22. јун 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Вартоломеја и Ванаве у Раниловићима и пререзао славски колач поводом црквене славе;

Посетио гробље Мисача у Аранђеловцу ради договора о подизању гробљанске цркве;

Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу ради надгледања радова на фасади ове цркве;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији: примио чланове Одбора за изградњу парохијског дома у Вишевцу.

25. јун 2017:

Служио Литургију у Преображенској цркви у Смедеревској Паланци и у чин презвитера рукоположио ђаконa Бојана Стојадиновића кога је поставио за привременог пароха у Опарићу;

Посетио цркву Светог Атанасија Великог у Селевцу ради надгледања радова на живописању ове цркве.

26. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Крстио у Саборној крагујевачкој цркви Софију, кћерку др Предрага Николића и унуку др Радета Николића;

Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама и одредио место за подизање бисте књижевника Милована Видаковића поред ове цркве.

27. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

28. јун 2017 – Видовдан:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац и пререзао славски колач поводом славе ове цркве;

Учествовао на Видовданској академији у цркви Светог великомученика Георгија у крагујевачким Шумарицама.

29. јун 2017:

Служио Литургију у Сатрој крагујевачкој цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Посетио Врњачку Бању где се сусрео са Његовом светошћу Господином Иринејем, патријархом српским, ради решавања статуса Патријарашке виле у овом граду.

30. јун 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Одржао у Крагујевачкој богословији пријемни испит за упис ученика у богословије.

ЈУЛ 2017:

1. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци.

2. јул 2017:

Служио Литургију у манастиру Дивостину и пререзао славски колач породици Борић.

3. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

4. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. јул 2017 – Преподобна Анастасија Српска:

Служио Литургију у манастиру Каленићу и пререзао славски колач поводом славе манастирске капеле;

Посетио цркву у Калудри ради надгледања радова на живописању и одредио гробно место за ктитора ове цркве;

Посетио сестринство манастира Прерадовца.

6. јул 2017:

Служио Литургију у манастиру Липару;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. јул 2017 – Ивањдан:

Служио Литургију у манастиру Тресијама и учествовао на манифестацији *Дани Милована Видаковића*;

Посетио протојереја ставрофора Велибора Ранђића, архијерејског намесника јасеничког ради прослављања крсне славе.

8. јул 2017:

Служио Литургију у манастиру Драчи и годишњи парастос монахињи Ирине.

9. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Чибутковици;

Посетио цркву Силаска Светог Духа у Барзиловици, у изградњи.

10. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

11. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у манастиру Ралетинцу.

12. јул 2017 – Петровдан:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Посетио у манастиру Тресијама оболелог архимандрита Јована, игумана овог манастира и упознао се са током живописања манастирске цркве;
Служио у цркви Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама помен књижевнику Миловану Видаковићу и присуствовао академији посвећеној овом писцу.

13. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради и крстио Лазара, сина Предрага Брковића;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светих Косме и Дамјана у Сипићу и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио, у пратњи Мирослава Брковића, председника црквене општине Саборне крагујевачке цркве, нови манастир Светог великомученика Димитрија у Бајчетини.

15. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Брајковцу и пререзао славски колач заједници *Земља живих*;
Венчао у задужбинској цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу принца Ђорђа Карађорђевића и принцезу Фелон Рајман Карађорђевић.

16. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у селу Ботуње; надлежног свештеника Братислава Пауновића одликовао протојерејским чином.

17. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио Његово преосвештенство Господина Георгија, умировљеног епископа канадског.

20. јул 2017:

Служио Литургији у цркви Свете мученице Недеље у Десимировцу и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Освештао темеље парохијског дома при цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица.

21. јул 2017 – Свети великомученик Прокопије:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Прокопија у Овсишту и пререзао славски колач поводом црквене славе.

22. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Покрова Пресвете Богородице, у изградњи, у Гунцатима код Барајева и осветио два крста за ову цркву.

23. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Симеона и Светог Саве у Куцаку;
Посетио манастир Пиносаву;
Посетио у Селевцу цркву Светог Атанасија Великог ради надгледања живописања ове цркве;
У Старој крагујевачкој цркви крстио Нину;
Посетио цркву Чудотворне иконе Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама ради договора о организовању славе ове цркве.

24. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио четрдесетодневни парастос проти Драгомиру Рвовићу на крагујевачком гробљу Бозман;
Служио бденије у цркви Чудотворне иконе Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама.

25. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Чудотворне иконе Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама и пререзао славски колач поводом црквене славе; освештао копију Чудотворне иконе Богородице Тројеручице.

26. јул 2017 – Сабор Светог архангела Гаврила:

Служио Литургију у манастиру Вољавчи и пререзао славски колач поводом славе манастирске цркве;
Посетио село Блазнаву ради надгледања почетка радова на изградњи нове цркве;
Служио у задужбинској цркви на Опленцу парастос Карађорђу Петровићу поводом годишњице смрти.

27. јул 2017:

Служио Литургију у Сатрој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио, заједно са Милетом Радојевићем, директором Канцеларије за односе са црквама и верским заједницама Министарства правде, манастир Свете Петке у Сибници на Космају.

28. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио четрдесетодневни парастос протиници Ратки Сенић на гробљу у Смедеревској Паланци.

29. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог деспота Стефана Лазаревића у селу Бабама и пререзао славски колач поводом црквене славе.

30. јул 2017 – Света великомученица Марина;

Служио Литургију у цркви Свете великомученице Марине у Старом Ланишту и пререзао славски колач поводом црквене славе; надлежног свештеника Дејана Павловића одликовао протојерејским чином; положио у цркву честице моштију Свете великомученице Марине.

31. јул 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Учествовао у Младеновцу у раду научног скупа поводом 600 година од подизања манастира Павловца на Космају; посетио са учесницима скупа манастир Павловац.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА“

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

За православне хришћане, август је месец Пресвете Богородице. Јер 28. августа православна Црква слави најсвечанији празник посвећен Мајци Божијој – Успење Пресвете Богородице.

У готово свакој православној цркви, у олтарској апсиди се налази лик Пресвете Богородице са Христом Дететом у наручју. Дете има лице одраслог човека да покаже да је Он и у детињству имао мудрост и силу Божију.

Током свих ових година, сретао сам особе зачуђене што је читав предњи зид светилишта резервисан за Пресвету Богородицу. Ти људи сматрају да само Христос треба да буде осликан на том стратешки важном и видном месту. Међутим, лик Пресвете Богородице са дететом у апсиди преноси верницима изузетно важну поруку: Христос мора да се уобличи у нама (Галатима 4, 19), баш као у Богородици.

Елизабета Брир пише: „Често се чује примедба да у православној Цркви обично има више упаљених свећа пред иконом Мајке Божије него испред иконе Христа. Али, обично икона Мајке Божије не осликава само њу, већ је у ствари икона отеловљења.“

Пресвета Богородица није тек неко подигнут на пиједестал. Она је једна од нас, прототип истинског верника. Она нас позива да одговоримо на позив Божији истом вером и смерношћу као она, да би се Христос у нама уобличио као у њој.

Дева Марија је израз испуњења мисије Цркве. Она је пример нових људи у којима и међу којима Бог борави: „Становаћу и живећу међу њима, и бићу им Бог, а они ће бити мој народ“ (2 Коринћанима 6, 16). Дева Марија је испуњење сврхе Христовог доласка к нама. Он је дошао да би од нас учинио храм живог Бога. „Зар не знате“, пита Свети апостол Павле, „да сте храм Божији и да Дух Божији обитава у вама? ... јер је храм Божији свет, а то сте ви“ (1 Коринћанима 3, 16-17). Баш као што је Дева Марија постала храм Божији, тако и ми морамо постати Његов храм.

Реч Богородица за Мајку Божију изражава веру свих црквених отаца и хришћана верника у Христово божанско порекло. Ту нема простора за грешку. Баш другу личност Пресвете Тројице родила је Дева Марија. Богородица је Мајка Божија.

Христов идентитет се и данас доводи у питање. Зато се појединци љуте када чују реч Богородица. Како Марија може бити Мајка Божија, питају они. Да ли је вечног Бога који одувек постоји родило људско биће? Да, одговара Црква. Марија није родила две личности, већ једну божанску особу, која је своју човечност примила од Марије. Она заиста није Христородица, мајка људског бића по имену Христос, већ Богородица, Мајка Божија.

Богородица је драгоцену реч за православне хришћане – реч која савршено изражава и чува нашу веру да је истински Бог постао истински човек ради нашег спасења. Богородица је титула коју дајемо Деви Марији, не да бисмо је уздизали, већ да заштитимо идентитет њеног сина, да бисмо сачували сигурност нашег спасења у Исусу Христу Господу нашем.

ПОГЛЕД НА СЛАВУ ГОСПОДЊУ

Деветнаестог августа славимо Преображење Господње. Тог дана Исус се преобразио пред Петром, Јованом и Јаковом, и показао своју Божанску славу, која је сијала кроз Његово тело и одећу. „И док се молио, његово лице се измени, а његово одело постаде бело и сјајно...“ (Лука 9, 29). Та слава била је увек са Исусом. Њено чудо представљала је чињеница да је била сузбијана. Преображењем Исус није додао ништа својој природи што није одувек поседовао. Само је показао ко је Он заиста. Он је одувек био Божанске природе и преображењем се Његова Божанска слава само открила. Сијала је кроз Његово физичко тело. Они који поричу да је Исус Бог, сматрајући га само за великог учитеља, чине то због свог духовног слепила. Јер, како човек може да гледа заслепљујућу светлост којом је Христос засијао на Преображењу и да затим каже да је Исус само још један велики учитељ?

Преображење није само сећање на један догађај у Христовом животу. Оно што се догодило Христовој људској природи, може такође да се догоди и Христовим следбеницима данас, вама и мени, баш као што један стих из вечерње каже: „Данас Христос преобрази потамнелу природу Адама, и испунивши је светлошћу, Он је учини налик Богу.“

Путем Преображења, човеку је дозвољено да на кратко види славу Бога у очекивању Судњег Дана када ће га свако око угледати, а верници не само што ће га видети, већ ће поделити и Његову преображену славу. Баш као што кроз крштење делимо смрт и васкрсење Христово, тако ћемо једног дана поделити и Његово преображење. Зато Свети апостол Павле и каже да ћемо се променити у тренутку, у трептају ока, када се зачује последња труба. Јер та труба ће се чути, а мртви ће устати.

Ако се Исус, глава тела, преобразио, онда ћемо се, са Њим, преобразити и ми који смо делови Његовог тела. Сјајна светлост која је засијала кроз Христа на планини Тавор није тек нешто што се догодило у прошлости. То је прозор кроз који можемо видети стварност Царства Божијег не само у Христу, већ и у нама. Као што смо део тела Христовог кроз веру и свете тајне, тако постепено постајемо и налик Њему. То је наше лично преображење у Христа. Ми нисмо само глинене посуде подложне универзалном закону смрти и пропадања. Ти земљани судови носе „велико благо“, како Свети апостол Павле каже.

Они не само да постају носиоци духа, већ и Бога, прожети Божијим присуством. Они су позвани да учествују у вечној слави Божијој. Наша

људска природа била је та која се испунила Божанском славом на Преображење. Наша људска природа је постала налик Богу и узела учешће у Божијој слави.

Божанска светлост није само засијала око Христа, већ је и Његово тело било њоме захваћено. Лик Божији у нама, који је био затамњен Адамовим грехом, још једном је засијао у људској природи Исусовој. Преображено и освећено милошћу Божијом, ово наше људско тело може заиста постати икона обоженог човека, која је преобразена и сија светлошћу Пресвете Тројице. Зато многи православни теолози сматрају празник Преображења Господњег за прославу обожења људске природе у Христу.

То преображење се одиграва сада, путем молитви и светих тајни, а нарочито евхаристије (светог причешћа). Тако се Преображење Христово на планини Тавор шири у животе припадника Његове Цркве, тј. нас, предсказујући будуће васкрсење мртвих, када ћемо учествовати у Његовој слави.

ОТВАРАЊЕ ВРАТА

Велика жеља Светог апостола Павла била је да проповеда јеванђеље у Шпанији. „Кад пођем у Шпанију, надам се, наине, да ћу вас на проласку видети“, пише он у посланици Римљанима (15, 24).

Али, Павле никад није успео да то учини. Уместо великог путовања до Шпаније, завршио је у хладној, прљавој тамници у Риму. Уместо славе за Христа у далеким крајевима, морао је да гледа зид тамнице, а потом и погубљење и смрт. Како је неко рекао: „Мало људи има прилику да проживи свој први избор.“ Већина мора да научи да живи по другом или трећем избору.

Али, то велико разочарење није за Павла било ћорсокак, већ само скретање на путу. Бог беше предвидео нешто боље за њега. Јер у свету.

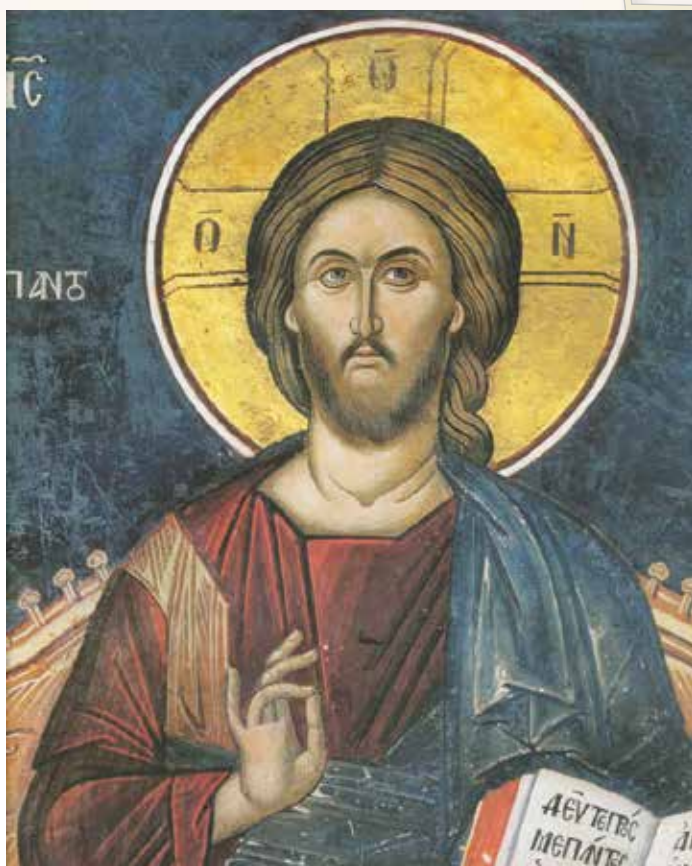
тој тамници у Риму апостол Павле је написао неке од најбољих посланица, које су биле благослов милионима, посланице које можда не би биле написане да је Павле отишао у Шпанију.

Када Бог затвори једна врата, Он нам увек отвори нека друга. Али, невоља већине нас је у томе што проводимо превише времена гледајући у затворена врата, па и не приметимо она која нам је Он отворио. Ако Бог одлучи да затвори нека врата, то је зато што нам на новом месту отвара нека друга врата. Када је Бог затворио врата ка Шпанији за Светог апостола Павла, отворио му је врата ка писању посланица у заточеништву, које су донеле благослов

ДУХОВНО ОРУЂЕ ЗА ДУХОВНЕ ИСТИНЕ

Када неко каже: „Докажи ми да Бог постоји и ја ћу веровати“, ми питамо: „Какав доказ тражиш? Можда логички доказ?“ Да ли је Бог геометријска теорема да га доказујемо математички? Или је можда потребан научни доказ? Да ли је Бог материјална твар коју можемо да поставимо у епрувету и анализирамо? За различите ствари постоје различити докази. Као што је Џорџ Бутрик рекао: „За кромпир постоји једна врста доказа, друга за песме, сасвим различита за људе, а посебна за Бога.“ Доказ Бога представља наше лично откривање Њега, не путем логике или науке, већ вером, молитвом, покајањем, Библијом, Црквом и светим тајнама. То су оруђа која користимо за откривање Бога који је Дух и Истина. Ми користимо духовна оруђа да би открили духовне истине. Вера у Бога није и не може бити ирационална, не противи се разуму; она је изван разума, а тиме и изнад логике и научних демонстрација. Најзад, кад бисмо могли да анализирамо Бога у епрувети и да га логички схватимо, тада Он не би био Бог. Ми бисмо били Бог. Он би био мањи од нас, а ми изнад њега.

Н. Смоленски

АПОСТОЛ ЛЈУБАВИ

Јеванђелиста Јован само што се вратио у Ефес са далеког путовања. Прошао је кроз многа села и градова проповедајући Реч Божију и водећи ка Христу оне који су у тами незнабоштва. Падао је мрак када је апостол стигао у Ефес. Одмах је отишао у храм где је трајала вечерња служба. Сам епископ ефески је присуствовао богослужењу. Сви хришћани су се обрадовали када су видели светог апостола. Гомила народа окружила је апостола након службе. Тражили су благослов и молитве, савете и смернице, надмећући се да причају о животу у хришћанској заједници. Свети апостол је, уморан од дугог и тешког пута, пажљиво слушао све и свакоме давао оно што тражи.

– А где је онај младић ког сам ти тражио? – изненада се апостол обратио епископу. Епископ је спустио главу и дубоко уздахнуо. Одлазећи из Ефеса, апостол је тражио од епископа једног младића, још некрштеног, о коме ће се бринути сам апостол. Епископ је просветлио младића и он је убрзо постао достојан примања хришћанства. Епископ је крстио младића и, мислећи да га је потпуно утврдио у хришћанском животу и учењу, престао је да пази на њега. Наде епископа биле су узалудне. Ватрени младић окренуо се злим људима, почео да пије и игра карте, упао у дугове, почео да краде, побегао из града и постао разбојник, чак и вођа разбојничке банде.

Све то је епископ тужно испривчао апостолу Јовану. Сви су саосећали са том тугом. У храму је завладала тишина.

– Доведите ми коња, идем да тражим несрећног младића – напослетку је прекинуо болно ћутање апостол Јован.

За сат времена апостол је већ изашао из града. Сунце је изашло. Његови живахни зраци весело су осветљавали земљу. Свуда се ширио живот. Пробудио се и далеки кањон, изгубљен међу високим стеновитим планинама, 70 миља од Ефеса. Овде, у великој пећини, налазио се дом разбојника, који су плашили околно становништво.

По уској стази, пажљиво ходајући по ивици, један за другим долазили су

разбојници, враћајући се на одмор после ноћних „послова“. Вођа их је примао, гледао шта су донели и давао инструкције о заробљеницима.

Изненада су се на младом и спокојном лицу вође показали патња и страдање. Слично удару, тргнуо се када је погледао једног од заробљеника... Почео је да трчи. Старац затвореник је потрчао за њим. Тај затвореник био је апостол Јован. Скоро недељу дана, дању и ноћу, лутао је по планинама и шумама, упркос киши, хладноћи и умору, у потрази за несрећним вођом разбојника. На крају је упао у руке разбојника и тражио да га одведу код вође. Разбојници су испунили његов чудан захтев.

– Стани – викао је апостол – Зашто бежиш од мене, старца? Стани и не плаши се, још није изгубљена нада за твоје спасење. Ја одговарам пред Богом за тебе.

Младић је стао, заплакао и потрчао ка ногама апостола љубави.

Превела са руског Милица Миловић

фото репортажа

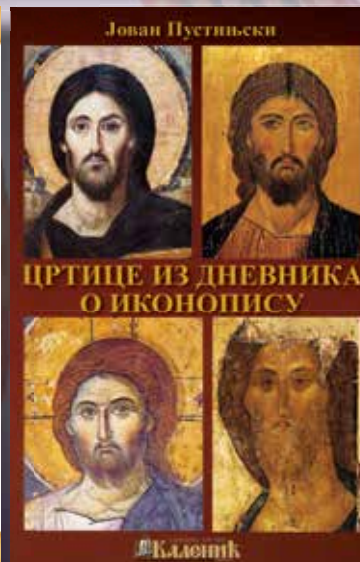
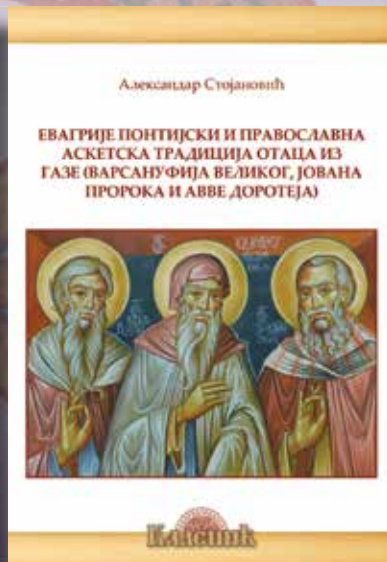
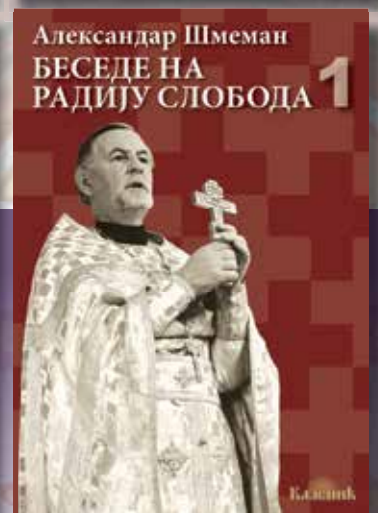
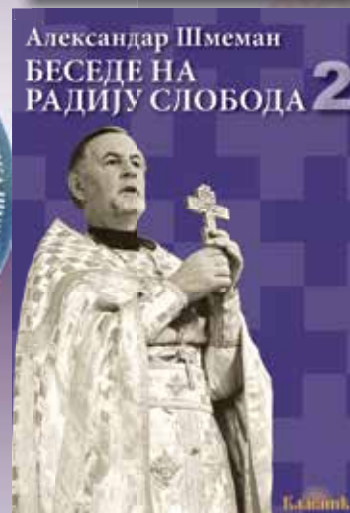
Глава Старе Милушеве цркве у Крагујевцу

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

потражите
наш нови
каталог

